

**TUTKINTOKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA
HOTELLI- JA RAVINTOLA-ALAN PERUSTUTKINTO**

**Hotellivirkailijan koulutusohjelma
Hotellivirkailija**

Ammattiopiston johtokunta hyväksynyt 9.5.2006
Voimaantulo 1.8.2006
Muutokset hyväksytyt
22.5.2007

SISÄLTÖ

YHTEISTEN OPINTOJEN PAKOLLISET OPINNOT	5
Äidinkieli.....	5
Tiedonhankinta ja vuorovaikutus	5
Ammattialan kieli	6
Kieli ja kulttuuri	6
Suomi toisena kielenä	7
Suomen kieli, tiedonhankinta ja vuorovaikutus	8
Ammattialan kieli	8
Kieli ja kulttuuri	9
Ruotsi	10
Englanti	10
Englanti 1	11
Englanti 2	12
Matematiikka	12
Matematiikan perusteet	13
Geometria ja talousmatematiikka	14
Tilastomatematiikka	14
Fysiikka ja kemia	15
Fysiikka	16
Kemia	17
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto	18
Terveystieto	19
Liikunta	20
Taide ja kulttuuri	20
YHTEISTEN OPINTOJEN VALINNAISET OPINNOT	22
Äidinkieli opinnäytetyön kirjallisen osan ohjaus	22
Ammattiruotsi	22
Ammattienglanti	23
Ympäristötieto	23
Tieto- ja viestintäteknikka	24
Tietotekniikan perusteet	25
Tietotekniikan jatkokurssi	26
Tietotekniikan ammattisovellukset	27
Syventävä tietotekniikka	27
Työelämätieto	28
Etiikka	29
Psykologia	30
Psykologian perusteet	31
Ammatti- ja työpsykologia	32
Yritystoiminta	33
Yritystoiminta 1	33
Yritystoiminta 2	34
Yritystoiminta 3	35
Terveystieto, valinnainen	35
Liikunta	36
Terveysliikunta	36
Talviliikunta	37
Joukkue- ja mailapelit	37
Taide ja kulttuuri, valinnainen	38
Kulttuurien tuntemus	39
AMMATILLISET OPINNOT	41
Hotelli- ja ravintola-alan peruspalvelut	41
Hotelli- ja majoituspalvelujen perusteet	45
Ruoanvalmistuksen, ravitsemuksen ja mikrobiologian perusteet	46
Ravintolapalvelun perusteet	47
Hotelli- ravintola- ja kokouspalvelu	47
Hotellipalvelu	51
Ravintolapalvelu	52
Kokouspalvelu	52
Hotellin vastaanotto- ja toiminnat	53
Myynti- ja kongressipalvelut	56
Opinnäytetyö	58

HOTELLIVIRKAILIJA

Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinnon suorittanut on oltava monipuolinen käsitys hotelli- ja ravintola-alasta työhön ja vapaa-aikaan liittyvien majoitus- ja ravitsemispalvelujen tuottajana. Hänen on tunnettava hotelli- ja ravintola-alan tuotteet ja palvelukokonaisuus sekä alan kotimaisten ja kansainvälisten asiakkaiden odotuksia ja tarpeita. Hänen on osattava toimia liikeyrityksen toimintaperiaatteiden ja -ohjeiden mukaan kannattavuuteen pyrkien. Hänellä on oltava hyvät kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot sekä kyky toimia joustavasti ryhmässä ja nopeasti vaihtuvissa tilanteissa. Hänen on oltava työssään myyntihenkinen, omatoiminen, kohtelias ja ystävällinen. Hänen on oltava ulkoiselta olemukseltaan huoliteltu ja siisti. Hänellä on oltava tehtävien edellyttämä kielitaito. Hänen on suhtauduttava alkoholiin asiallisesti ja noudatettava työssään anniskelumääräyksiä.

Hotellipalvelun koulutusohjelman (hotellivirkailija) suorittaneen on osattava yleisten perusvalmiuksien lisäksi hoitaa hotellin vastaanoton päivittäiset tehtävät sekä myydä ja välittää asiakkaille hotellin ja ravintolan tuotteita ja palveluja. Hänen on osattava hoitaa kokonaisvaltaisesti kokouspalvelu- ja tarjoilutehtävät. Hotellivirkailijalla on oltava hyvä ja monipuolinen kielitaito, ja hänen on osattava palvella asiakkaita molemmilla kotimaisilla ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä. Hänellä on oltava hyvät vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Hänen on oltava aktiivisesti kiinnostunut ajankohtaisista tapahtumista.

Hotellivirkailija työskentelee tapahtumien keskipisteessä yleensä hotellin vastaanotossa, joka on usein kansainvälinen työympäristö. Hotellivirkailija voi työskennellä myös kongressikeskuksen tai muun yrityksen vastaanotossa ja taitaa informaation, asiakaspalvelun ja tiedottamisen kiireestä ja paineesta huolimatta. Työkokemuksen karttuessa hotellivirkailija voi siirtyä myös toimimaan myyntipalveluun huoneiden ja muiden palvelujen myyntitehtäviin. Kokouksen organisointi ja hoitaminen voivat myös kuulua hotellivirkailijan työtehtäviin.

Opetuksessa hyödynnetään hotellipalvelun erikoistiloja sekä erityistä hotellohjelmaa. Oppilaitoksessa on perinteisesti hyvä yhteistyöverkosto työelämässä ja siksi työssäoppiminen ja työelämäsuhteiden luominen käy opiskelijoilta mutkattomasti. Työssäoppimista ulkomailla tuetaan. Työssäoppimisen kesto on 24 opintoviikkoa.

Ammattiopintoihin sisältyy mm:

kieliopinnot, erilaiset kulttuurit ja kansainvälisyys
majoituspalvelu
myynti- ja asiakaspalvelu
ravintolapalvelu
ruokapalvelu
kokouspalvelu
hotellin vastaanottoiminnot
tieto- ja informaatioteknologia

HOTELLI- JA RAVINTOLA-ALAN PERUSTUTKINTO				
Hotellivirkailijan koulutusohjelma, yo, (120) 2 vuotta				
Palvelualojen koulu, Torkkelinkatu 4, Imatra				
OPINTOKOKONAISUUS			Opintovuosi/Laajuus, ov	
Opintojakso			1.	2.
KAIKILLE YHTEISET OPINNOT	20	OV		
YHTEISET PAKOLLISET JA VALINNAISET OPINNOT	20	ov		
Osaaminen tunnustetaan lukio-opinnoista				
AMMATILLISET OPINNOT	90	OV		
YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT	30	ov		
HOTELLI- JA RAVINTOLAN PERUSPALVELUT	30	ov		
Hotelli- ja majoituspalvelujen perusteet			13	
Ruoanvalmistuksen, ravitsemuksen ja mikrobiologian perusteet			7	
Ravintolapalvelun perusteet			10	
ERIYTYVÄT AMMATILLISET OPINNOT	60	ov		
HOTELLI-, RAVINTOLA- JA KOKOUSPALVELU	20	ov		
Hotellipalvelu 1			3	
Hotellipalvelu 2				5
Ravintolapalvelu				6
Kokouspalvelu				6
HOTELLIN VASTAANOTTOTOIMINNOT	20	ov		
Hotellin vastaanottotoiminnot 1			3	
Hotellin vastaanottotoiminnot 2				17
MYYNTI- JA KONGRESSIPALVELUT	10	ov		10
VALINNAISET OPINNOT, osaaminen tunnustetaan lukio-opinnoista	10	ov		
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT, osaaminen tunnustetaan lukio-opinnoista	10	OV		
OPINTOVIIKOT YHTEENSÄ	120	OV	40	40
			40	40

Opintoihin sisältyy työssäoppimista 24 ov, opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov ja opinnäytetyö 2 ov.

YHTEISTEN OPINTOJEN PAKOLLISET OPINNOT

Opintokokonaisuus	ÄIDINKIELI
Laajuus	4 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hankkia, valikoida ja välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti ymmärtää ja osaa tulkita erilaisia tekstejä kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen osaa käyttää ammatillista sanastoa ja hyödyntää ammattikirjallisuutta opiskelussa ja työssä osaa hakea työtä suullisesti ja kirjallisesti osaa toimia ryhmän jäsenenä työ- ja kokoustilanteissa ymmärtää oman kielen ja kulttuurin sekä monikulttuurisuuden merkityksen hallitsee medialukutaidon osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä tekstejä ja raportoida niistä suullisesti.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Tiedonhankinta ja vuorovaikutus 2 ov Ammattialan kieli 1 ov Kieli ja kulttuuri 1 ov
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialan huomioiminen aineiston valinnassa.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksytyt suorittaminen. Opintokokonaisuuden arvosana määräytyy opintojaksojen ja opinnäytetyöraportin arvioinnin perusteella. Opettajat. Kokeet ja oppimistehtävät suoritettu hyväksytysti.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - saavutettava äidinkielen kaikkien pakollisten opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet tyydyttävästi - osattava laatia ohjattuna suppea opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen alansa asiatyöliä ja ammattikieltä	Opiskelijan on - saavutettava äidinkielen kaikkien pakollisten opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin hyvin tiedoin - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen asiatyöliä ja alansa ammattikieltä	Opiskelijan on - saavutettava äidinkielen kaikkien pakollisten opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin kiitettävästi - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen sujuvaa asiatyöliä ja täsmällistä alansa ammattikieltä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet

Opintojakso	Tiedonhankinta ja vuorovaikutus
Laajuus	2 ov
Tavoitteet	Opiskelija osaa hankkia tietoa eri lähteistä nykyaikaista teknologiaa hyödyntäen osaa valikoida, arvioida ja tulkita tietoa kriittisesti eri näkökulmista osaa välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti, kuunnella aktiivisesti ja toimia tarkoituksenmukaisesti eri ammatillisissa viestintätilanteissa ymmärtää tekstien tarkoituksen, keskeisen sisällön ja käsitteet kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen ja osaa tulkita oheisviestintää osaa suhtautua viestintätilanteissa suvaitsevaisesti ja tasa-arvoisesti erilaisiin viestijöihin ja viestintätapoihin.
Keskeinen sisältö	- opiskelu- ja ryhmätyötaidot - tiedonhankinta ja tiedon arviointi - asianmukainen kielenkäyttö eri tilanteissa - tiedon välittäminen suullisesti ja kirjallisesti opiskelu- ja ammatitilanteissa - kielenhuolto
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenät muihin opintoihin	Aineistossa ja viestinnässä huomioidaan ammattiala.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksytyt suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - toimii auttavasti erilaisissa viestintätilanteissa - tarvitsee apua tiedonhaussa	Opiskelija - osaa toimia erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea ja valita tietoa eri lähteistä	Opiskelija - toimii luontevasti erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea ja valita tietoa itsenäisesti

<ul style="list-style-type: none"> - osaa välittää tietoa opastettuna - osaa lukea ja kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä - ymmärtää lukemaansa - tunnistaa erilaisia viestijöitä 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa välittää tietoa - osaa lukea ja kirjoittaa erilaisia tekstejä - löytää lukemastaan keskeisen asiassällön. - osaa huomioida toisia viestijöitä 	<ul style="list-style-type: none"> eri lähteistä - osaa välittää tietoa eri keinoin - osaa lukea ja kirjoittaa erilaisia tekstejä - osaa arvioida omaa viestintäänsä - osaa suhtautua kriittisesti lukemaansa ja tulkita erilaisia tekstejä - osaa ottaa huomioon erilaiset viestijät.
--	---	--

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ammattialan kieli
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - osaa ammatillisen perussanaston - osaa laatia ammatin edellyttämät tavallisimmat kirjalliset työt - hallitsee ammatilliset puheviestintätilanteet - osaa toimia työnhakutilanteissa ja laatia työnhakuun liittyvät asiakirjat - osaa hyödyntää ammattikirjallisuutta, muita ammatillisia tietolähteitä ja käyttää erilaisia viestintävälineitä ja -taitoja opinnäytetyön tekemisessä - osaa kehittää omia vuorovaikutustaitojaan ja osallistuu viestinnän kehittämiseen ryhmässä - tutustuu kokouksen ja neuvottelun toimintatapoihin.
Keskeinen sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - ammattisanasto - ammattikirjallisuus ja muut ammatilliset tiedonlähteet - työhakemus ja ansioluettelo - työnhakutilanne - asiakirjojen kirjoittaminen - kokous ja neuvottelu
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun
Kytkennät muihin opintoihin	Hyödynnetään ammattialan tekstejä.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksytyt suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee keskeistä ammattisanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä opastettuna - osaa toimia yleisimmissä ammatillisissa puheviestintätilanteissa - tuntee työnhakutilanteen ja työnhakuasiakirjat - tuntee ammattikirjallisuutta ja ammatillisia tietolähteitä - osaa toimia vuorovaikutustilanteissa - tuntee keskeisimmät kokous- ja neuvottelukäytännöt. 	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee ammattisanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä - osaa toimia ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia työnhakutilanteissa - ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa - osaa käyttää ammatillisia tietolähteitä - osaa arvioida omia vuorovaikutustaitoja - tuntee yleisiä kokous- ja neuvottelukäytäntöjä. 	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee ammattisanaston - osaa laatia itsenäisesti ammattiin liittyvät kirjalliset työt - osaa toimia hyvin ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia aktiivisesti ja asiallisesti työnhakutilanteissa ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa kriittisesti - osaa käyttää monipuolisesti ammatillisia tietolähteitä - osaa arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja kehittää niitä - tuntee yleiset kokous- ja neuvottelukäytännöt.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kieli ja kulttuuri
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää oman kielen ja kulttuurin merkityksen - kiinnostuu kirjallisuudesta, teatterista ja elokuvista - hallitsee medialukutaidon - ymmärtää kaksikielisyyden ja monikulttuurisuuden merkityksen ja huomioi sen erilaisissa tilanteissa - osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä raportteja, esimerkiksi opinnäytetyön ja työssäoppimisraportin

Keskeinen sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - oman paikkakunnan kulttuuritarjontaan perehtyminen - suomen kielen kehittyminen - puhe- ja kirjakielen erot - ammattikielen historiaa - sanojen lainautuminen - kulttuurielämys ja sen arviointi - raporttien kirjoittaminen
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenät muihin opintoihin	Aineistossa huomioidaan ammattikieli.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietää oman paikkakunnan kulttuuritarjonnasta - tuntee jonkin verran suomen kielen historiaa - tunnistaa medioita - lukee lyhyitä tekstejä - osaa kirjoittaa raportin opastettuna - tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroja. 	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjontaa - tuntee suomen kielen ja ammattikielen historiaa - tuntee kirjallisuutta - hallitsee medialukutaitoa - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin - tunnistaa puhe- ja kirjakielen erot. 	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjonnan ja on kiinnostunut siitä - tuntee valtakunnallista kulttuuritarjontaa - tuntee suomen kielen ja ammattikielen historiaa ja ymmärtää sen merkityksen - on kiinnostunut kirjallisuudesta - hallitsee medialukutaidon - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin hyvällä suomen kielellä - ymmärtää puhe- ja kirjakielen erot.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	SUOMI TOISENA KIELENÄ
Laajuus	4 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa hankkia, valikoida ja välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti suomen kielellä - ymmärtää ja osaa tulkita erilaisia suomenkielisiä tekstejä - kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen - osaa ammattisanastoa suomeksi ja pystyy hyödyntämään suomenkielistä ammatikirjallisuutta opiskelussaan - tuntee Suomen työnhakukäytäntöjä ja osaa hakea työtä - osaa toimia ryhmän jäsenenä työ- ja kokoustilanteissa - tuntee sekä omaa että suomen kieltä ja kulttuuria - ymmärtää monikulttuurisuuden ja kaksikielisyyden merkityksen - hallitsee medialukutaidon - osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä tekstejä ja raportoida niistä suullisesti suomeksi.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	<p>Suomen kieli, tiedonhankinta ja vuorovaikutus 2 ov</p> <p>Ammattialan kieli 1 ov</p> <p>Kieli ja kulttuuri 1 ov</p>
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialan huomiointi aineiston valinnassa.
Arvioinnin toteutus:	
<ul style="list-style-type: none"> - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset 	<p>Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.</p> <p>Opintokokonaisuuden arvosana määräytyy opintojaksojen ja opinnäytetyöraportin arvioinnin perusteella.</p> <p>Opettajat.</p> <p>Kokeet ja oppimistehtävät suoritettu hyväksytysti.</p>

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - saavutettava kaikkien suomi toisena kielenä opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet tyydyttävästi - osattava laatia ohjattuna suppea opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen suomen kieltä ja alansa ammattikieltä. 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - saavutettava kaikkien suomi toisena kielenä opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin hyvin tiedoin - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen suomen kieltä ja alansa ammattikieltä. 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - saavutettava kaikkien suomi toisena kielenä opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin kiitettävästi - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen sujuvaa suomen kieltä ja hyvää alansa ammattikieltä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Suomen kieli, tiedonhankinta ja vuorovaikutus
Laajuus	2 ov
Tavoitteet	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - osaa hankkia tietoa eri lähteistä nykyaikaista teknologiaa hyödyntäen - osaa valikoida ja arvioida tietoa eri näkökulmista - osaa välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti, kuunnella aktiivisesti ja toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa viestintätilanteissa - ymmärtää tekstien tarkoituksen, keskeisen sisällön ja käsitteet ja osaa käyttää sujuvasti sanakirjoja - tuntee suomalaisia käytös- ja viestintätapoja - kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen ja osaa tulkita oheisviestintää - osaa opiskeluun liittyvää sanastoa - osaa kirjoittaa erilaisia oppimistehtäviä - harjaantuu käyttämään erilaisia suomen kielen kielioppirakenteita - tutustuu suomen kielen äännerakenteeseen.
Keskeinen sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - opiskelu- ja ryhmätyötaidot - tekstin ymmärtäminen ja sanasto, sanakirjat - tiedonhankinta ja tiedon arviointi - asianmukainen kielenkäyttö eri tilanteissa - tiedon välittäminen suullisesti ja kirjallisesti - erilaiset oppimistehtävät - kielioppi ja kielenhuolto - ääntäminen
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenäät muihin opintoihin	Aineistossa ja viestinnässä huomioidaan ammattiala.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - toimii auttavasti erilaisissa viestintätilanteissa - tarvitsee apua tiedonhaussa - osaa välittää tietoa opastettuna - osaa lukea ja kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä - ymmärtää osittain lukemaansa - osaa opiskeluun liittyvää sanastoa - osaa joitakin jaksos aikana opettuja suomen kielioppirakenteita 	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - osaa toimia erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea tietoa eri lähteistä - osaa välittää tietoa - osaa lukea erilaisia tekstejä ja ymmärtää lukemaansa - osaa osittain arvioida lukemaansa - osaa opiskeluun liittyvää sanastoa - osaa kirjoittaa erilaisia tekstejä - osaa suomen kielioppia 	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - toimii sujuvasti erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea tietoa itsenäisesti eri lähteistä - osaa välittää tietoa eri keinoin - osaa lukea erilaisia tekstejä ja ymmärtää lukemaansa hyvin - osaa arvioida lukemaansa - osaa opiskeluun liittyvän sanaston - osaa kirjoittaa erilaisia tekstejä hyvin - osaa suomen kielioppia.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ammattialan kieli
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - osaa ammatillisen perussanaston - osaa laatia ammatin edellyttämät tavallisimmat kirjalliset työt - hallitsee ammatilliset puheviestintätilanteet - osaa toimia työnhakutilanteissa ja laatia työnhakuun liittyvät asiakirjat - osaa hyödyntää ammattikirjallisuutta ja käyttää erilaisia viestintävälineitä oppinäytetyön tekemisessä - tutustuu kokouksen ja neuvottelun toimintatapoihin - harjaantuu käyttämään erilaisia suomen kielen kielioppirakenteita.
Keskeinen sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - ammattisanasto - ammattikirjallisuus - työhakemus ja ansioluettelo - työnhakutilanne - asiakirjojen kirjoittaminen - kokous ja neuvottelu

	- kielioppi
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytännät muihin opintoihin	Hyödynnetään ammattialan tekstejä.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee keskeistä ammatillista perussanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä opastettuna - osaa toimia yleisimmissä ammatillisissa puheviestintätilanteissa - tuntee työnhakutilanteen ja työnhakuasiakirjat - tuntee ammattikirjallisuutta - tuntee keskeisimmät kokous- ja neuvottelukäytännöt - osaa joitakin jakson aikana opettuja suomen kielioppirakenteita. 	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee ammatillista perussanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä - osaa toimia ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia työnhakutilanteissa ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa - tuntee yleisiä kokous- ja neuvottelukäytäntöjä - osaa suomen kielioppia. 	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee ammatillisen perussanaston hyvin - osaa laatia ammattiin liittyvät kirjalliset työt - osaa toimia hyvin ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia aktiivisesti ja asiallisesti työnhakutilanteissa ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa hyvin - tuntee yleiset kokous- ja neuvottelukäytännöt - osaa suomen kielioppia.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kieli ja kulttuuri
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuntee sekä omaa että suomen kieltä ja kulttuuria - ymmärtää monikulttuurisuuden ja kaksikielisyyden merkityksen - kiinnostuu kirjallisuudesta, teatterista ja elokuvista - tuntee kulttuuriin liittyvää sanastoa - osaa hyödyntää eri medioita - osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä raportteja, esimerkiksi opinnäytetyön ja työssäoppimisraportin - harjaantuu käyttämään erilaisia suomen kielen kielioppirakenteita.
Keskeinen sisältö	<ul style="list-style-type: none"> - oman paikkakunnan kulttuuritarjontaan perehtyminen - oman kulttuurin esittely - puhe- ja kirjakielen erot - sanojen muodostaminen suomen kielessä - kulttuurielämys ja sen arviointi - raporttien kirjoittaminen - kielioppi
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytännät muihin opintoihin	Hyödynnetään ammattialan tekstejä.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietää oman paikkakunnan kulttuuritarjonnasta - tuntee omaa kulttuuriaan - ymmärtää monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden merkityksen - tuntee suomen kielen sanaston muodostamistapoja - tuntee hieman kulttuuriin liittyvää sanastoa - tunnistaa eri medioita - osaa kirjoittaa raportin opastettuna suomen kielellä - tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroja 	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjontaa - osaa esitellä omaa kulttuuriaan - ymmärtää monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden merkityksen - tuntee suomen kielen sanaston muodostamistapoja - tuntee kulttuuriin liittyvää sanastoa - osaa hyödyntää medioita - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin suomen kielellä - tunnistaa puhe- ja kirjakielen erot 	<p>Opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjonnan ja on kiinnostunut siitä - osaa esitellä omaa kulttuuriaan ja verrata sitä suomalaiseen kulttuuriin - ymmärtää monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden merkityksen - tuntee suomen kielen sanaston muodostamistavat - tuntee kulttuuriin liittyvää sanastoa hyvin - osaa hyödyntää medioita kriittisesti - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin hyvällä suomen kielellä - ymmärtää puhe- ja kirjakielen erot

- osaa joitakin jakson aikana opetettuja suomen kielioppirakenteita.	- osaa suomen kielen kieliooppia.	- osaa suomen kielen kieliooppia.
--	-----------------------------------	-----------------------------------

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	RUOTSI
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Vahvistaa opiskelijan suullista ja kirjallista peruskielitaitoa, jotta hän selviytyy yksinkertaisista puheilanteista ja tavanomaisista asiakaspalvelutilanteista asiakkaana ja työntekijänä ja osaa toimia asianmukaisesti alansa työtehtävissä ja pohjoismaisissa yhteyksissä ruotsin kielellä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö on ammattialan työtehtävissä ja pohjoismaisissa yhteyksissä toimiminen. Aihealueina ovat itsestä kertominen, koulu ja opiskelu, lähiympäristö, Pohjoismaat, tien neuvominen, puhelimesta asiointi, työ, työpäivän rutiinit, oman alan ammattisanasto. Opintojakso: Ruotsin kieli 1
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla T1-K5 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - ymmärrettävä tuttuja ja yksinkertaisia suullisia ja kirjallisia ilmauksia jotka käsittelevät häntä itseään ja lähiympäristöä - ymmärrettävä lyhyiden ja yksinkertaisten kirjallisten ja suullisten viestien keskeisen sisällön ja osattava toimia niiden mukaan - selviytyttävä rutiininomaisista vuorovaikutustilanteista sekä yksityishenkilönä että oman alansa työntekijänä asiallisesti ja kohteliaasti keskustelukumppanien puhuessa selkeästi ja hitaasti - ymmärrettävä työhönsä ja työturvallisuuteen liittyvää ennustettavaa tietoa, esim. ruokalistaista, ilmoituksista ja ohjeistoista apuneuvoja käyttäen - osattava täyttää tavallisimpia työhönsä liittyviä lomakkeita	Opiskelijan on - selviytyttävä rutiininomaisista päivittäiseen elämään, työhön, omaan maahan ja kulttuuriin liittyvistä puheilanteista kohtalaisesti - ymmärrettävä tavanomaisten alaan liittyvien käskyjen, kieltojen ja kehoitusten sekä työturvallisuusohjeiden sisältö ja osattava toimia niiden mukaan - selviytyttävä tavanomaisimmista vuorovaikutustilanteista sekä yksityishenkilönä että työntekijänä asiallisesti ja kohteliaasti keskustelukumppanien käyttäessä normaalia puhetempoa - pystyttävä tulkitsemaan helpohkoja tekstejä kuten ruokalista, aikatauluja ja mainoksia sekä työhön liittyviä työ- ja turvaohjeita tarvittaessa apuneuvoja käyttäen - osattava laatia työhön liittyviä viestejä apuneuvoja käyttäen	Opiskelijan on - selviytyttävä rutiininomaisista päivittäiseen elämään, työhön, omaan maahan ja kulttuuriin liittyvistä puheilanteista hyvin - osattava toimia työhön liittyvien käskyjen, kieltojen ja kehoitusten mukaan - selviytyttävä tavanomaisimmista asiakaspalvelutilanteista asiakkaana ja työntekijänä - pystyttävä lukemaan lyhyitä tekstejä (ruokalistat, aikataulut, mainokset, työhön liittyvät käyttö-, työ- ja turvaohjeet) ja osattava hakea lisätietoa apuneuvoja käyttäen - osattava laatia työhön liittyviä viestejä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	ENGLANTI
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Tavoitteena on syventää ja aktivoida jo opitun kielen taitoja ammattialan suuntaisesti niin, että opiskelija hallitsee kielen keskeisimmän sanaston ja viestintätaidot yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Opiskelijan tulee kehittää jokapäiväisissä tilanteissa ja ammatissa tarvittavia kohteliaita ja asiallisia viestintätaitoja monipuolisesti. Hänen olisi pystyttävä myös hankkimaan lisätietoa omasta alastaan lukemalla ammattikirjallisuutta sanakirjaa ja uusinta teknologiaa apuna käyttäen. Hänen tulee myös ymmärtää kielitaidon merkitys kansainvälistyvässä työympäristössä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö on opiskelijan sanaston ja viestintätaitojen vahvistaminen yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Aihealueina ovat koulutusalasta riippuen mm. nuoren elämäntilanne, opiskeluuala, tuleva työ ja siihen liittyvät työtehtävät, materiaalit ja koneet ja laitteet ja niiden käyttöohjeet, työturvallisuus, työnhaku, asiakaspalvelutilanteet ja kansainvälisyys.

	Englanti I Englanti II
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla K5-T1 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on ymmärrettävä yksinkertaisia ja selkeitä omaan elämään ja alaan liittyviä tuttuja aihepiirejä käsitteleviä suullisia ja kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan osattava kertoa muutamalla sanalla itsestään sekä kertoa opinnoistaan ja ympäristöstään lyhyesti rutiinomaisissa tilanteissa osattava kirjoittaa yksinkertaisia ja suppeita henkilökohtaisia viestejä vaikkakin hajanaisesti työhön ja vapaa-aikaan liittyen ja osattava hakea aktiivisesti tietoa näihin liittyen. ei ole opiskelussaan usein kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	Opiskelijan on ymmärrettävä keskeinen ajatus omaan elämään ja alaan liittyvistä tavallisista normaalitempoisista suullisista sekä kirjallisista viesteistä ja osattava toimia niiden mukaan osattava kertoa itsestään ja kuvailla elinolojaan lyhyesti mutta kuitenkin yhtenäisesti sekä kertoa muutamilla lauseilla opinnoistaan ja ympäristöstään sekä osallistuttava jossain määrin keskusteluun selviydyttävä ymmärrettävästi omaan vapaa-aikaan ja työhön liittyvistä tilanteista kirjallisesti yhtenäistä tekstiä käyttäen ja osaa hakea aktiivisesti tietoa on kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	Opiskelijan on ymmärrettävä normaalitempoista puhetta arkielämän ja työelämän rutiinomaisissa tilanteissa ja osattava kysyä lisäohjeita sekä kuvata tapahtumia ja osallistuttava keskusteluun kohtalaisesti osattava kertoa hyvin yleisiä aihepiirejä koskevia keskusteluja liittyen opiskeluun ja elinympäristöön käyttämällä melko monipuolista sanastoa ja hallittava perusrakenteet hyvin ymmärrettävä viestejä koulutusosaltaan ja osattava kertoa omasta koulutusosaltaan hyvin sekä hankkia tietoa englanninkielisistä alansa aiheista apuneuvoja hyväksi käyttäen opiskelijalla on aito kiinnostus oman kielitaitonsa kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Englanti 1
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Aktivoi ja vahvistaa opiskelijan jo opitun kielen taitoja ammattialan suuntaisesti, niin että hän hallitsee kielen keskeisimmän sanaston ja viestintätaidot yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Kannustaa opiskelijaa hankkimaan lisätietoa omasta alastaan lukemalla ammattikirjallisuutta sanakirjaa ja uusinta teknologiaa apuna käyttäen. Saada opiskelija ymmärtämään kielitaidon merkitys kansainvälistyvässä työympäristössä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Opiskelijan ammattikielen ja arkipäivän englannin perussanaston ja keskeisimpien viestintätaitojen hallitseminen yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Aihealueina ovat oma ala, opiskelu, perhe, työntekijänä oleminen, työtehtävät, työvälineet, työkalut ja koneet, peruspalvelutilanteet ja peruskielioppi, viestien ja ohjeiden kirjoittaminen ja ymmärtäminen.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla K5-T1 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - ymmärrettävä yksinkertaisia, omaan elämään ja alaan liittyviä suullisia ja kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa muutamalla sanalla itsestään sekä kertoa opinnoistaan ja ympäristöstään lyhyesti	Opiskelijan on - ymmärrettävä jonkin verran omaan elämään ja alaan liittyviä, normaalitempoisia suullisia sekä kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa itsestään ja kuvailla elinolojaan lyhyesti sekä kertoa muutamilla lauseilla opinnoistaan ja ympäris-	Opiskelijan on - ymmärrettävä normaalitempoista puhetta arkielämän ja työelämän rutiinomaisissa tilanteissa ja osaa kysyä lisäohjeita sekä kuvata tapahtumia ja hän osallistuu keskusteluun kohtalaisesti -osattava kuvailla opiskeluaan ja elinympäristöään hyvin käyttämällä melko monipuolista sanastoa ja hallittava

<ul style="list-style-type: none"> - osattava kirjoittaa yksinkertaisia henkilökohtaisia viestejä työhön ja vapaa-aikaan liittyen ja osattava hakea aktiivisesti tietoa näihin liittyen -ei ole opiskelussaan usein kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta 	<p>töstään sekä osallistumalla jossain määrin keskusteluun</p> <ul style="list-style-type: none"> - selviydyttävä ymmärrettävästi omaan vapaa-aikaan ja työhön liittyvistä tilanteista kirjallisesti ja osaa hakea aktiivisesti tietoa -on kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta 	<p>perusrakenteet hyvin</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärrettävä viestejä koulutusosaltaan ja osattava kertoa omasta koulutusosaltaan hyvin ja osattava hankkia tietoa englanninkielisistä alansa aiheista apuneuvoja hyväksi käyttäen - opiskelijalla on aito kiinnostus oman kielitaidon kehittämiseen
---	--	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Englanti 2
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Syventää ja vahvistaa opiskelijan ammattikielen ja arkipäivän englannin perusasiat. Kehittää opiskelijaa käyttämään monipuolisesti kieltä eri viestintätilanteissa arki- ja työelämässä. Kannustaa opiskelijaa itsenäisesti hakemaan tietoa omasta alastaan uusinta teknologiaa ja sanakirjaa ja ammattikirjallisuutta apuna käyttäen. Saada opiskelija ymmärtämään kielitaidon merkitys. Vahvistaa opiskelijan kykyä toimia kansainvälistyvässä työympäristössä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Ammattialan työtehtävissä toimiminen. Opiskelijan ammattisanaston ja arkielämän englannin viestintätaitojen syventäminen. Aihealueina ovat ammattiala ja siihen liittyvä erikoissanasto, monipuoliset palvelutilanteet ja erilaiset viestintätilanteet, viestien ja ohjeiden kirjoittaminen ja ymmärtäminen, kielioopin laajentaminen omalla alalla tarvittaviin erikoisrakenteisiin, luonnollisempaan ääntämykseen pyrkiminen ja kansainvälisyys.
Kytännät muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla K5-T1 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärrettävä yksinkertaisia, omaan elämään ja alaan liittyviä suullisia ja kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa muutamalla sanalla itsestään sekä kertoa opinnoistaan ja ympäristöstään lyhyesti - osattava kirjoittaa yksinkertaisia henkilökohtaisia viestejä työhön ja vapaa-aikaan liittyen ja osattava hakea aktiivisesti tietoa näihin liittyen -ei ole opiskelussaan usein kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärrettävä jonkin verran omaan elämään ja alaan liittyviä, normaalitehoisia suullisia sekä kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa itsestään ja kuvailla elinolojaan lyhyesti sekä kertoa muutamilla lauseilla opinnoistaan ja ympäristöstään sekä osallistumalla jossain määrin keskusteluun - selviydyttävä ymmärrettävästi omaan vapaa-aikaan ja työhön liittyvistä tilanteista kirjallisesti ja osaa hakea aktiivisesti tietoa -on kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärrettävä normaalitehoista puhetta arkielämän ja työelämän rutiinimaisissa tilanteissa ja osaa kysyä lisäohjeita sekä kuvata tapahtumia ja hän osallistuu keskusteluun kohtalaisesti -osattava kuvailla opiskeluaan ja elinympäristöään hyvin käyttämällä melko monipuolista sanastoa ja hallittava perusrakenteet hyvin - ymmärrettävä viestejä koulutusosaltaan ja osattava kertoa omasta koulutusosaltaan hyvin ja osattava hankkia tietoa englanninkielisistä alansa aiheista apuneuvoja hyväksi käyttäen - opiskelijalla on aito kiinnostus oman kielitaidon kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	MATEMATIIKKA
Laajuus	3 ov
Yleistavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osaa monipuolisesti soveltaa matematiikkaa ja käyttää sitä ongelmanratkaisussa tulevassa ammatissaan. Opiskelija osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset ja yksiköiden muuntamiset sekä osaa soveltaa prosenttilaskentaa ammattiinsa liittyvässä tehtävässä. Opiskelija osaa ratkaista matemaattisia ongelmia päättelemällä ja yhtälöillä. - Opiskelija osaa soveltaa geometriaa oman ammattialansa vaatimassa laajuudessa, esimerkiksi laskea pinta-aloja ja tilavuuksia ja käyttää mittakaavaa. Opiskelija osaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa, kuten kustannus-, verotus- ja

	lainalaskelmia. - Opiskelija osaa itsenäisesti kerätä tietoa ja laatia tiedoista omaa alaansa koskevia tilastoja, taulukoita ja kuvaajia. Hän osaa lukea ja tulkita tilastoja. - Opiskelija osaa monipuolisesti käyttää laskinta ja tietokonetta tehtävien ratkaisussa. Hän osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö: Matematiikan perusteet: peruslaskutoimitukset, yksikönmuunnokset, sanalliset tehtävät, prosenttilaskenta, geometrian peruskäsitteet, talous- ja tilastomatematiikka.
Arvioinnin toteutus	Opintokokonaisuus arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintokokonaisuuden arvio opintokokonaisuuden opettaja/opettajat.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava tavallisimmat mittayksiköt - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko päättelämällä tai yhtälöiden avulla - ymmärrettävä prosentin käsite ja osattava laskea prosenttiarvo - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle - osattava lukea oman alansa yksinkertaisia tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä	Opiskelijan on - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko päättelämällä tai yhtälöiden avulla - osattava laskea tulevassa ammatissaan tarvittavat prosenttilaskut - osattava laskea arki- ja työelämässä tarvittavia talousmatematiikan laskuja - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle - osattava lukea ja tulkita oman alansa tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava laatia kerätyistä tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä	Opiskelijan on - osattava laskea sujuvasti ja oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset sujuvasti - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia päättelämällä ja yhtälöiden avulla - osattava tulevassa ammatissaan tarvittava prosenttilaskenta - osattava soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia - osattava lukea ja tulkita tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava kerätä itsenäisesti tietoa ja laatia tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Matematiikan perusteet
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa monipuolisesti soveltaa matematiikkaa ja käyttää sitä ongelmanratkaisussa tulevassa ammatissaan. Opiskelija osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset ja yksiköiden muuntamiset sekä osaa soveltaa prosenttilaskentaa ammatissaan liittyvissä tehtävissä. Opiskelija osaa ratkaista matemaattisia ongelmia päättelämällä ja yhtälöillä. Opiskelija osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.
Keskeinen sisältö	Matematiikan perusteet: peruslaskutoimitukset, yksikönmuunnokset, sanalliset tehtävät, prosenttilaskenta.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvio opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava tavallisimmat mittayksiköt <p>- osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko pääättelemällä tai yhtälöiden avulla</p> <p>- ymmärrettävä prosenttien käsite ja osattava laskea prosenttiarvo</p>	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset <p>- osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko pääättelemällä tai yhtälöiden avulla</p> <p>- osattava laskea tulevassa ammatissaan tarvittavat prosenttilaskut</p> <p>- osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä</p>	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava laskea sujuvasti ja oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset sujuvasti - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia pääättelemällä ja yhtälöiden avulla - osattava tulevassa ammatissaan tarvittava prosenttilaskenta - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Geometria ja talousmatematiikka
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelija osaa soveltaa geometriaa oman ammattialansa vaatimassa laajuudessa, esimerkiksi laskea pinta-aloja ja tilavuuksia ja käyttää mittakaavaa. Opiskelija osaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa.</p> <p>Opiskelija osaa monipuolisesti käyttää laskinta ja tietokonetta tehtävien ratkaisussa. Hän osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.</p>
Keskeinen sisältö	Geometrian peruskäsitteet ja talousmatematiikka.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvioi opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>- Opiskelijan on</p> <p>- ymmärrettävä prosenttien käsite ja osattava laskea prosenttiarvo</p> <p>- osattava tavallisimmat mittayksiköt</p> <p>- osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa</p> <p>- osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia</p> <p>- osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle</p>	<p>- Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava laskea arki- ja työelämässä tarvittavia talousmatematiikan laskuja - osattava yksikönmuunnokset <p>- osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa</p> <p>- osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa</p> <p>- osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle</p> <p>- osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä</p>	<p>- Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa - osattava yksikönmuunnokset sujuvasti - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Tilastomatematiikka
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelija osaa itsenäisesti kerätä tietoa ja laatia tiedoista omaa alansa koskevia tilastoja, taulukoita ja kuvaajia. Hän osaa lukea ja tulkita tilastoja.</p> <p>Opiskelija osaa monipuolisesti käyttää laskinta ja tietokonetta tehtävien ratkaisussa. Hän osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.</p>

Keskeinen sisältö	Tilastomatematiikka.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvioi opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan on - osattava käyttää laskinta ja tietokoneita apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava lukea oman alansa yksinkertaisia tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan on - osattava käyttää laskinta ja tietokoneita apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava lukea ja tulkita oman alansa tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava laatia kerätyistä tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan on - osattava käyttää laskinta ja tietokoneita apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - - osattava lukea ja tulkita tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava kerätä itsenäisesti tietoa ja laatia tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintokokonaisuus	FYSIIKKA JA KEMIA
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa tulevan ammattinsa ja ergonomisen työskentelyn kannalta tärkeimmät fysiikan lainalaisuudet. Hän osaa työssään ottaa huomioon ympäristön ja ammatin kannalta keskeiset kemian ilmiöt sekä tuntee tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia. Opiskelija osaa säilyttää ja käyttää oikein sekä hävittää asianmukaisesti tavallisimpia ammattialalla käytettäviä aineita. Hän osaa soveltaa fysiikan ja kemian tietoja käyttämällä taloudellisia, turvallisia ja ympäristöä säästäviä työtapoja ja tekniikoita. Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja mittauksia ammattiinsa liittyvistä keskeisistä fysiikan ja kemian ilmiöistä. Hän osaa tulkita ja arvioida mittaustuloksia sekä tehdä niistä johtopäätöksiä. Opiskelija osaa dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina tai kuvaajina.
Keskeinen sisältö	<p>Fysiikka: Mekaniikan ja lämpöopin perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Energiamuodot sekä energian kulutus ja säästö.</p> <p>Kemia: Epäorgaanisen ja orgaanisen kemian perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Kemian keskeiset ilmiöt ja käsitteet ammattialan vaatimassa laajuudessa. Työympäristön kemikaalit ja kemikaalien käyttöturvallisuus. Kestävä kehitys.</p>
Arvioinnin toteutus	Opintokokonaisuus arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintokokonaisuuden arvioi opintokokonaisuuden opettaja/opettajat.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistettava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ja kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - - - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ja kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - - tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava oman alan tärkeimmät fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - tunnettava ergonomiseen työskentelyyn liittyvät keskeiset fysiikan käsitteet ja lait - tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia ja osattava hyödyntää tietoa työssään - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle

<ul style="list-style-type: none"> - osattava säilyttää ja käyttää työssään tarvittavia kemikaaleja oikein ja hävittää jätteet asianmukaisesti - osattava tunnistaa ja tulkita omalla ammattialalla käytettävien tärkeimpien aineiden ja materiaalien merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia merkintöjen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan mittauksia, kirjata mittaustulokset ja laatia tuloksista raportti 	<ul style="list-style-type: none"> - osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ja kemian ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia ja arvioida niiden mielekkyyttä - osattava ohjatusti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - osattava soveltaa fysiikan ja kemian tietojaan käyttämällä taloudellisia ja turvallisia työtapoja ja tekniikoita - osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ja kemian ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia, arvioida niiden luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä sekä tehdä johtopäätöksiä tuloksista - osattava itsenäisesti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti - osattava toimia ottamalla huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen - osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari ja siihen liittyvät energian muutokset
<ul style="list-style-type: none"> - osattava kuvata jonkin tuotteen elinkaari 	<ul style="list-style-type: none"> - osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari 	

Hyvä 4. Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2. Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Fysiikka
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa tulevan ammattinsa ja ergonomisen työskentelyn kannalta tärkeimmät fysiikan lainalaisuudet. Hän osaa soveltaa fysiikan tietoja käyttämällä taloudellisia, turvallisia ja ympäristöä säästäviä työtapoja ja tekniikoita. Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja mittauksia ammattiinsa liittyvistä keskeisistä fysiikan ilmiöistä. Hän osaa tulkita ja arvioida mittaustuloksia sekä tehdä niistä johtopäätöksiä. Opiskelija osaa dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina tai kuvaajina.
Keskeinen sisältö	Mekaniikan ja lämpöopin perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Energiamuodot sekä energian kulutus ja säästö.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakso arvioi opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

- Tyydyttävä 1	- Hyvä 3	- Kiitettävä 5
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan on tunnistettava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan on osattava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan on osattava oman alan tärkeimmät fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - tunnettava ergonomiseen työskentelyyn liittyvät keskeiset fysiikan käsitteet ja lait - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle

<p>- osattava tehdä ohjeen mukaan mittauksia, kirjata mittaustulokset ja laatia tuloksista raportti</p> <p>- osattava kuvata jonkin tuotteen elinkaari</p>	<p>- osattava tehdä ohjeen mukaan havainnot ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ilmiöistä</p> <p>- osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina</p> <p>- osattava tulkita mittaustuloksia ja arvioida niiden mielekkyyttä</p> <p>- osattava ohjatusti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti</p> <p>- osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari</p>	<p>- osattava soveltaa fysiikan tietojaan käyttämällä taloudellisia ja turvallisia työtapoja ja tekniikoita</p> <p>- osattava tehdä havainnot ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ilmiöistä</p> <p>- osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina</p> <p>- osattava tulkita mittaustuloksia, arvioida niiden luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä sekä tehdä johtopäätöksiä tuloksista</p> <p>- osattava itsenäisesti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti</p> <p>- osattava toimia ottamalla huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen</p> <p>- osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari ja siihen liittyvät energian muutokset</p>
--	--	--

Hyvä 4. Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2. Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Kemia
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelija osaa työssään ottaa huomioon ympäristön ja ammatin kannalta keskeiset kemian ilmiöt sekä tuntee tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia. Opiskelija osaa säilyttää ja käyttää oikein sekä hävittää asianmukaisesti tavallisimpia ammattialalla käytettäviä aineita. Hän osaa soveltaa kemian tietoja käyttämällä taloudellisia, turvallisia ja ympäristöä säästäviä työtapoja ja tekniikoita.</p> <p>Opiskelija osaa tehdä havainnot ja mittauksia ammatin liittyvistä keskeisistä kemian ilmiöistä. Hän osaa tulkita ja arvioida mittaustuloksia sekä tehdä niistä johtopäätöksiä. Opiskelija osaa dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina tai kuvaajina.</p>
Keskeinen sisältö	Epäorgaanisen ja orgaanisen kemian perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Kemian keskeiset ilmiöt ja käsitteet ammattialan vaatimassa laajuudessa. Työympäristön kemikaalit ja kemikaalien käyttöturvallisuus. Kestävä kehitys.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvio opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

<p>- Tyydyttävä 1</p> <p>- Opiskelijan on tunnistettava ammatin kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset kemian ilmiöt ja lainalaisuudet</p> <p>- osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle</p>	<p>- Hyvä 3</p> <p>- Opiskelijan on osattava ammatin kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset kemian ilmiöt ja lainalaisuudet</p> <p>- tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia</p> <p>- osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle</p>	<p>- Kiitettävä 5</p> <p>- Opiskelijan on osattava oman alan tärkeimmät kemian ilmiöt ja lainalaisuudet</p> <p>- tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia ja osattava hyödyntää tietoa työssään</p> <p>- osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle</p> <p>- osattava soveltaa kemian tietojaan</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - osattava säilyttää ja käyttää työssään tarvittavia kemikaaleja oikein ja hävittää jätteet asianmukaisesti - osattava tunnistaa ja tulkita omalla ammattialalla käytettävien tärkeimpien aineiden ja materiaalien merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia merkintöjen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan mittauksia, kirjata mittaustulokset ja laatia tuloksista raportti 	<ul style="list-style-type: none"> - osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä kemian ilmiöistä - - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia ja arvioida niiden mielekkyyttä - osattava ohjatusti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti 	<ul style="list-style-type: none"> käyttämällä taloudellisia ja turvallisia työtapoja ja tekniikoita - osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä kemian ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia, arvioida niiden luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä sekä tehdä johtopäätöksiä tuloksista - osattava itsenäisesti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti - osattava toimia ottamalla huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen
---	--	---

Hyvä 4. Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2. Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintokokonaisuus	YHTEISKUNTA-, YRITYS- JA TYÖELÄMÄTIETO
Laajuus	1ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelijan tulee tuntea omat oikeutensa ja velvollisuutensa opiskelijana sekä kansalaisena. Opiskelija osaa ottaa vastuuta omasta elämästään. Opiskelija tuntee kunnallisen ja valtiollisen toiminnan periaatteet.</p> <p>Opiskelijan tulee osata hoitaa omaa talouttaan yhteiskunnan osallistuvana jäsenenä. Hänen on tunnettava verojen ja julkisten maksujen merkitys hyvinvointipalvelujen rahoituslähteenä sekä tunnettava sosiaaliturva, niin että hän osaa sitä tarvittaessa hakea.</p> <p>Opiskelija ymmärtää oman työnsä merkityksen yhteiskunnassa. Hän tuntee velvollisuutensa ja oikeutensa työntekijänä sekä yrittäjänä. Hän tuntee työmarkkinoiden toimintaperiaatteet, tavat ja keskeiset sopimusmenettelyt. Opiskelija osaa hakeutua Suomen ja muiden EU –maiden työmarkkinoille. Opiskelija saa valmiuksia työllistyä myös itsenäisenä yrittäjänä.</p>
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	<ul style="list-style-type: none"> - yhteiskunta, sen rakenne ja muuttuminen - kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet - kansalaisen toiminta- ja vaikutusmahdollisuudet - päätöksenteko kunnassa, valtiossa ja Euroopan Unionissa - kansantalouden toiminnan periaatteet - sosiaaliturva - kodin talous ja kuluttajansuoja - toiminta työmarkkinoilla
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Opintojakson sisältöjä voidaan käsitellä muissa koulutusalan opinnoissa.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	pakollisten opintojen ja mahdollisten valinnaisten opintojen suorittaminen opintojakson opettaja osallistuminen opetukseen, suoritettavat tehtävät ja teoriakoe

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osattava toimia oppilaitoksessaan ja työssäoppimispaikoissa niiden sääntöjen mukaisesti - osattava toimia opiskeluunsa ja omaan ikäkauteensa liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti - osattava toimia yhteiskunnan jäsenenä kansalaisen perusoikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti - osattava ohjattuna suunnitella omaa talouttaan ja huolehtia siihen liittyvistä velvoitteista - tunnettava oikeutensa ja velvollisuutensa työntekijänä ja osattava hakea työtä, tehdä osaltaan työsopimus sekä noudattaa siinä sovittuja asioita - osattava pohtia omaa kuluttajakäyttäytymistään ja sen vaikutusta työllisyyteen ja kansantalouteen - osattava ohjattuna etsiä tietoa EU:n päätöksenteosta ja työmarkkinoista. 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - edellisten lisäksi hallittava kunnallisen ja valtiollisen toiminnan periaatteet, niin että hän osaa toimia vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä. 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - edellisten lisäksi osattava toimia aktiivisesti oppilaitoksessaan ja muissa opiskeluun liittyvissä toimintaympäristöissä, kuten toisissa oppilaitoksissa, työpaikoilla ja ulkomaisessa opiskelijavaihdossa. - osattava itsenäisesti hoitaa omaa talouttaan ja tuntea taloudelliset velvoitteensa - tunnettava työmarkkinoiden ja työelämän toimintatavat niin että hänellä on valmiuksia kehittää omaa työtään - osattava huolehtia oikeuksistaan ja velvoitteistaan työyhteisön jäsenenä ja alan itsenäisenä yrittäjänä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TERVEYSTIETO
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa vaikuttaa omaan terveyskäyttäytymiseensä niin vapaa-aikana kuin työympäristössään. Opiskelija osaa arvioida omaa työ- ja toimintakykyään erilaisin menetelmin.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Terveyttä edistävät elintavat ja tottumukset sekä niiden yhteys vallitseviin elintapaisairauksiin. Oman ammattialan keskeiset terveyttä kuormittavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset rasitustekijät. Työympäristön ja työskentelytapojen kehittäminen turvallisiksi ja terveellisiksi. Toimintakykyisyyden mittaaminen eri menetelmin.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Liikunta, ammattiergonomia, työelämä (työssäoppiminen)
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppiminen tapahtuu kontaktiopetuksen pohjalta. Arviointi aktiivisuuden, kiinnostuksen ja harjoitustehtävien sekä tentin tulosten perusteella. Arvioijana opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on	Opiskelijan on	Opiskelijan on
osattava tiedostaa terveyttä edistävät tavat ja tottumukset	omaksuttava keskeiset taidot ja tiedot terveellisen ja liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi	ymmärrettävä terveyttä edistävien ja kuluttavien tekijöiden vaikutus ja osattava toteuttaa tämä omassa elämässään
osattava etsiä apua oman terveyden, työ- ja toimintakykyisyyden edistämiseksi	osattava tunnistaa työn ja terveyden väliset yhteydet ja ammattialan kannalta keskeiset kuormitustekijät	tiedettävä ammattialan keskeiset kuormitustekijät ja keinot niiden ehkäisemiseen
tunnistettava oman ammattialan keskeiset kuormitustekijät ja osattava ohjattuna vaikuttaa työympäristöönsä terveyttä edistävällä tavalla	osattava hoitaa työn kannalta tavalliset ensiaputilanteet	osattava toimia työn kannalta keskeisissä ensiaputilanteissa
suoritettava annetut harjoitustehtävät ja loppuentti	suoritettava annetut harjoitustehtävät oikea-aikaisesti ja ohjeiden mukaisesti sekä suoritettava loppuentti	suoritettava annetut harjoitustehtävät ajallaan kiitettävästi ja oma-aloitteisesti ja suoritettava loppuentti kiitettävästi tai hyvin

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	LIIKUNTA
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hyödyntää asuin- ja työpaikan terveystuotetarjontaa oman hyvinvoinnin sekä toiminta- ja työkykyisyyden edistäjänä sekä opiskelun että työnteon aikana..
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Toiminta- ja työkykyä edistävän terveystuotteen eri muotoihin tutustuminen erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaikojen ja opintojen jaksotusten mukaisesti.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppiminen tapahtuu kontaktiopetuksessa, ja arviointi jatkuvan seurannan pohjalta. Arvioinnissa huomioidaan aktiivisuus ja asenne sekä fyysinen kuntoisuus ja yhteistyökykyisyys. Arvioinnin suorittaa opettaja. Vaadittaviin suorituksiin kuuluvat fyysisen kunnan testit.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osallistuttava järjestettyyn opetukseen asianmukaisin välinein ja varustein suoritettava omien edellytysten mukaiset liikuntasuoritukset opettajan opastuksella osoitettava kiinnostusta omien liikunnallisten tietojen, taitojen ja fyysisen kunnan kehittämiseen oltava halua toimia ryhmässä ja oppia ryhmätoiminnan periaatteet suorittaa annetut tehtävät	Opiskelijan on osoitettava kiinnostusta terveysliikunnan myönteisiä vaikutuksia kohtaan osoitettava kiinnostusta oman fyysisen kunnan ja liikuntataitojen ja -tietojen kehittämiseen oltava liikunnallisilta taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta hyvä tai kohtalainen omattava riittävä fyysinen toimintakyky jokapäiväisestä elämästä selviämiseen osaa ryhmätoiminnan perusperiaatteet suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät	Opiskelijan on - ymmärrettävä terveystuotteen myönteinen merkitys omalle hyvinvoinnille ja aktiivisesti toteutettava sen periaatteita oltava liikunnallisilta taidoiltaan, taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta kiitettävä tai hyvä asennoiduttava erittäin myönteisesti liikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin oltava kiinnostunut käyttämään (ja myös käyttämään itseään kehittämisen) yhteiskunnan tarjoamia vapaa-ajan liikuntamahdollisuuksia kykenee tarvittaessa toimimaan itsenäisesti osaa toimia ryhmässä sen henkeä rakentavasti suorittaa kiitettävästi tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TAIDE JA KULTTUURI
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Yksilö toimii monikulttuurisessa yhteiskunnassa työntekijänä ja yhteiskunnan jäsenenä. Työelämässä tarvitaan eri kulttuurien, erityisesti eurooppalaisen kulttuurin, taiteen vuorovaikutuksellisuuden ja käden taitojen ymmärtämistä. Kansainvälistyvään yritystoimintaan kuuluu kansallisen kulttuurin syvä tuntemus ja tietoja muista kulttuureista. - Kulttuurien ytimessä on aina taide. Taito- ja taideaineen opinnot ovat tärkeitä ammattisivistyksen saamiseksi ja luovan persoonallisuuden monipuolisuuden kehittämiseksi. - Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja tuntee sen ilmenemismuotoja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Hänen tulee tiedostaa esteettisen, visuaalisen ja auditiivisen ilmeen merkitys sekä miten niitä voi hyödyntää ja kehittää taiteessa sekä omassa ammatissa. - Opiskelijan tulee osata hankkia tietoa eri lähteistä ja hänen tulee osata muodostaa niistä kokonaisuuksia. - Opiskelijan on osattava hyödyntää ammattialansa perinteitä. Hänen on osattava ottaa huomioon omassa toiminnassaan asiakkaan kulttuuriin liittyviä arvoja, jolloin hänen tulee olla tietoinen, että taide ilmenee eri kulttuureissa erilaisena. - Opiskelijan tulee osata suunnitella ja tehdä omien ajatuksiensa ja mielikuviansa avulla jokin taiteen tai taiteiden tuotos. - Materiaalien valinnassa ja työskentelyssä hänen on osattava ottaa huomioon ekologisen kestävyuden ja taloudellisen työskentelyn vaatimuksia. - Opiskelijan on osattava kriittisesti arvioida omaa ja muiden työskentelyä ja tuotoksia ja käyttää saamaansa palautetta työskentelynsä kehittämiseen. - Opiskelijan oman taideharrastuksen sisäistäminen.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Taide ja kulttuuri 1 ov
Kytkenäät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen	- arvosana muodostuu: jatkuva näyttö, vaadittavat opintosuoritukset ja harjoitustyöt, koe

-arvioijat - vaadittavat suoritukset	-opettaja / opiskelijan itsearviointi -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittavien opintosuoritusten, harjoitustehtävien ja kokeen suorittaminen
---	--

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on saavutettava osittain oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuuriarvojen tärkeys ammatissa ja yhteiskunnassa tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä ohjattuna hankkimaan tietoa ja muodostaa niistä yksinkertaisia kokonaisuuksia pystyttävä tuottamaan ohjatusti omia tuotoksia taiteessa ja kulttuurissa ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissa osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.	Opiskelijan on saavutettava pääosin oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuurikysymysten yleisiä merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä hankkimaan ohjatusti uutta tietoa ja muodostaa niistä kokonaisuuksia pystyttävä tuottamaan hyviä tuotoksia ja esityksiä taiteessa ja kulttuurissa osattava soveltaa esteettisiä arvoja taiteessa ja omassa ammatissaan osattava antaa kritiikkiä omista ja muiden tuotoksista ja kehittää omia tuotoksiaan kritiikin perusteella osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.	Opiskelijan on saavutettava oppimäärälle asetetut kokonaistavoitteet ja osoitettava aktiivista kiinnostusta ja osallistumista taide- ja kulttuurikysymyksiin tiedollisella alueella oltava selvillä taiteen ja kulttuurin käsitteistä ja kyettävä hankkimaan itsenäisesti uutta tietoa ja muodostaa niistä kiitettäviä kokonaisuuksia pystyttävä itsenäisesti tuottamaan laadukkaita tuotoksia ja esityksiä taiteen ja kulttuurin parissa kyettävä soveltamaan taide- ja kulttuuri oppimäärän sisällöstä osa-alueita oman koulutusalsansa käytäntöön ja ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissaan osattava kriittisesti eritellä oppimäärään kuuluvia ilmiöitä sekä kyettävä esittämään kritiikkiä omista ja muiden tekemistä töistä osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

YHTEISTEN OPINTOJEN VALINNAISET OPINNOT

Opintokokonaisuus	ÄIDINKIELI OPINNÄYTETYÖN KIRJALLISEN OSAN OHJAUS
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija - osaa kirjoittaa omaan opintoalaansa liittyvästä aiheesta koulun tavoitteiden ja ohjeiden mukaisen kirjallisen raportin käyttäen ammattikirjallisuutta ja muita ammatillisia lähteitä - opiskelija tekee opinnäytetyön sovitun aikataulun mukaisesti
Keskeinen sisältö	- opinnäytetyöhöjeen käsittely osastokohtaiset ohjeet ja käytänteet huomioiden - kirjoitussuunnitelman laatiminen - tiedonhankinta ja lähdemateriaalin käsittely - arvioivaan ja kriittiseen ajatteluun ohjaaminen - itsenäiseen ongelmanratkaisuun ohjaaminen - suulliseen esitykseen valmistautuminen - opinnäytetyön kirjallisen raportin kirjoittaminen - kielen tarkistus
Toteutustapa	Aktiivinen ja tavoitteellinen työskentely
Kytännät muihin opintoihin	Opinnäytetyö tehdään omalta ammattialalta
Arvioinnin toteutus	Opinnäytetyön prosessin ja raportin arviointi

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija on osannut suunnitella ohjattuna opinnäytetyön kirjallisen raportin. osannut ohjattuna asettaa työnsä tavoitteet ja työskentelyaikataulun. ohjatusti osannut hankkia tietoa keskeisistä lähteistä. osannut esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti.	Opiskelija on suunnitellut opinnäytetyönsä kirjallisen raportin melko itsenäisesti. asettanut työnsä tavoitteet ja laatinut työskentelyaikataulun. osannut etsiä opinnäytetyössä tarvittavaa tietoa eri lähteistä. työskennellyt melko omatoimisesti ja johdonmukaisesti hyödyntäen tarvittaessa ohjausta opinnäytetyötä tehdessään. osannut ratkaista pääasiassa itsenäisesti opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia. osannut esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti käyttäen melko sujuvaa ja virheetöntä asiatyöliä. esitellyt opinnäytetyönsä keskeiset asiat käyttäen havaintomateriaalia. Opinnäytetyön ulkoasu noudattaa oppilaitoksen ohjetta pääsääntöisesti.	Opiskelija on suunnitellut opinnäytetyönsä kirjallisen raportin itsenäisesti ja aktiivisuutta osoittaen. asettanut työnsä realistisen työskentelyaikataulun ja noudattanut sitä. osannut etsiä opinnäytetyössä tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautunut tietoon kriittisesti. työskennellyt omatoimisesti, johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti ohjausta hyödyntäen. osannut ratkaista itsenäisesti opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia. esitellyt opinnäytetyönsä kirjallisesti käyttäen sujuvaa ja virheetöntä asiatyöliä. esitellyt opinnäytetyönsä pääasiat käyttäen monipuolisesti havaintomateriaalia. Opinnäytetyön ulkoasu noudattaa oppilaitoksen ohjetta.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	AMMATTIRUOTSI
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Tavoitteena on vahvistaa edelleen opiskelijan suullista ja kirjallista peruskielitaitoa, jotta hän saa hyvät valmiudet selviytyä ruotsin kielellä työelämässä ja jatko-opinnoissa. Syventää opiskelijan kielen rakenteiden tuntemusta ja laajentaa sanavarastoa. Harjoitella tavallisimpia arki- ja työelämän puhetilanteita niin että hän saa valmiuksia toimia pohjoismaisissa työyhteisöissä. Opiskelijan olisi pystyttävä myös hankkimaan lisätietoa omasta alastaan lukemalla ammattikirjallisuutta sanakirjaa ja uusinta teknologiaa apuna käyttäen
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Käsiteltävät aihealueet riippuvat ryhmästä. Niitä ovat mm. Arkielämän ja työelämän puhetilanteet Ammattisanastoa Kielen rakenteiden syventäminen Suomenruotsin ja ruotsinruotsin välisiä eroja

Kytkenät muihin opintokokonaisuksiin	Suosittelaa suoritettavaksi pakollisten ruotsin kurssien jälkeen toisena tai kolmantena opintovuonna
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn. Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla T1-K5 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
- Opiskelija osallistuu tunnilla tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin ja pyrkii parantamaan omaa kielitaitoaan. Hän ymmärtää tuttuja ja yksinkertaisia omaan elämään liittyviä suullisia ja kirjallisia sanontoja ja ilmauksia, jotka koskevat häntä itseään, lähiympäristöä tai työympäristöä ja osaa ruotsin kielen perusrakenteita ja viestintätilanteissa tarvittavaa sanastoa auttavasti.	- Opiskelija osallistuu aktiivisesti tunnilta tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin ja osoittaa kiinnostusta kielitä kohtaan. Hän selviytyy hyvin tavanomaisimmista työelämän ja arkielämän puhetilanteista ja osaa tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä. Hän osaa hyvin ruotsin kielen perusrakenteita ja viestintätilanteisiin liittyvää keskeistä sanastoa.	- Opiskelija osallistuu kiitettävästi tunnilta tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin ja osoittaa kiinnostusta kielitä ja kielitaidon kehittymistä kohtaan. Hän selviytyy kiitettävästi työelämän ja arkielämän puhetilanteista, osaa ruotsin kielen rakenteita ja osaa käyttää tiettyihin viestintätilanteisiin liittyvää keskeistä sanastoa. Hän osaa hakea ja hyödyntää ammatissa tarvittavaa lisätietoa apuneuvoja käyttäen.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	AMMATTIENGLANTI
Laajuus	1ov
Yleistavoitteet	Syventää opiskelijan englannin kielen ammatillisia tai jatkoopintovalmiuksia ja vahvistaa kielen eri osa-alueita, (kuullunymmärtämistä, tekstin ymmärtämistä ja puhumista) niin että hän saa valmiuksia toimia englannin kielellä kansainvälisissä työyhteisöissä ja vapaa-aikana.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Käsiteltävät aihealueet riippuvat ryhmästä. Niitä ovat mm. työelämän ja arkielämän puhetilanteet, ammattisanasto ja kielen rakenteiden syventäminen
Kytkenät muihin opintokokonaisuksiin	Suosittelaa suoritettavaksi pakollisten englannin kurssien jälkeen toisena tai kolmantena opintovuonna
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn. Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla T1-K5 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - puhuu ja kirjoittaa vain yksittäisiä ammattikielen sanoja; ääntäminen ei ole kovin sujuvaa, vain helpoimmat sanat sujuvat hyvin - tunnistaa kurssimateriaalina olevasta ammattitekstistä joitakin sanoja - lauseiden muodostamisessa on vaikeuksia samoin tekstin ymmärtämisessä	Opiskelija - puhuu ja ymmärtää helpohkoa ammattienenglantia; ääntäminen on kohtalaista, "mieltimistaukoja" on paljon - kirjoittaa yksinkertaisia viestejä; virheitä tulee, mutta ne eivät haittaa viestintää - pystyy nimeämään asioita lyhyesti käyttäen perusilmauksia	Opiskelija - puhuu ja ymmärtää perusammattienenglantia; ääntäminen on sujuvaa ja puhe-rytmi ei jatkuvasti katkeile, se on myös keskusteluun osallistuvaa - kirjoittaa viestejä ja ohjeita sujuvasti, vaikka virheitäkin tulee - osaa käyttää ammattialan perussanastoa muodostaessaan lauseita, ja osaa käyttää kohteliaisuuksia tavatessaan ulkomaalaisia

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	YMPÄRISTÖTIETO
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	- Opiskelijan on osattava toimia kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta. Opiskelijan on arvostettava ympäristöään ja otettava huomioon, että ihmisellä on oikeus terveelliseen ympäristöön. Hänen on tunnettava erityisesti oman alansa edistämiseksi niin opiskelijana kuin tulevassa ammatissaan. - Opiskelijan on vaalittava kulttuuriperinnettä ja osattava arvostaa omaa elinympä-

	<p>ristöään. Hänen on osattava huolehtia asuin- ja työympäristön toimivuudesta, esteettisyydestä, viihtyvyydestä ja terveellisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijan tulee arkielämässä ja ammatissa toimiessaan tiedostaa ympäristökysymysten monimutkaisuus ja ristiriitaisuus ja osata ratkaisuja tehdessään ottaa huomioon erilaisia näkökulmia.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	<ul style="list-style-type: none"> - ympäristöongelmat: maailmanlaajuiset, kansalliset ja paikalliset - kestävän kehityksen edistäminen omalla alalla - Jokamiehen oikeudet - oman alan jätehuolto - kierrätys - keskeiset kulttuurimaisemat - kansallispuistot ja luonnonpuistot - ekologisuus; ympäristöä säästävää toimintaa - ympäristölainsäädäntö omalla alalla
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus:	- tentti, oppimistehtävät, osallistuminen opintokäynneille, aktiivinen osallistuminen opetukseen
- arvosanan muodostuminen	- itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja (riippuen koulutusohjelmasta)
- arvioijat	- hyväksytysti suoritettavat oppimistehtävät ja tentti
- vaadittavat suoritukset	

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on toimittava kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta tunnettava Suomen luontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia</p> <p>tiedettävä Jokamiehen oikeuksien keskeinen sisältö ohjatusti osattava tehdä kestäviä valintoja niin kuluttajana kuin tulevassa ammatissaan</p> <p>tunnettava alansa tärkeimmät ympäristöriskit</p> <p>tiedostettava maailmanlaajuisen, kansallisten ja paikallisten ympäristöongelmien olemassaolo</p> <p>tunnettava jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö omalla alalla</p>	<p>Opiskelijan on toimittava kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta tunnettava Suomen luontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia</p> <p>tiedettävä Jokamiehen oikeudet</p> <p>osattava tehdä kestäviä valintoja niin kuluttajana kuin tulevassa ammatissaan</p> <p>tunnettava alansa tärkeimmät ympäristöriskit</p> <p>osattava pohtia markkinoinnin vaikutuksia omaan kulutukseensa</p> <p>osattava arvioida omaa kulutustaan kestävän kehityksen näkökulmasta</p> <p>tunnettava maailmanlaajuisia, kansallisia ja paikallisia ympäristöongelmia ja niistä aiheutuvia uhkia</p> <p>tunnettava jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö omalla alalla sekä niistä aiheutuvat kulut</p>	<p>Opiskelijan on toimittava kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta tunnettava Suomen luontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia sekä osattava suosittelua, niitä muille</p> <p>tiedettävä Jokamiehen oikeudet ja osattava kertoa niistä muille</p> <p>osattava tehdä kestäviä valintoja niin kuluttajana kuin tulevassa ammatissaan</p> <p>tunnettava alansa tärkeimmät ympäristöriskit</p> <p>osattava pohtia markkinoinnin vaikutuksia omaan kulutukseensa</p> <p>osattava arvioida omaa kulutustaan kestävän kehityksen näkökulmasta</p> <p>tunnettava maailmanlaajuisia, kansallisia ja paikallisia ympäristöongelmia ja niistä aiheutuvia uhkia omalle alalleen</p> <p>tunnettava jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö omalla alalla sekä niistä aiheutuvat kulut</p> <p>kyettävä omalla esimerkillään vähentämään jätteiden syntyä ja niistä aiheutuvia kuluja</p>

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka
Laajuus	4 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkoston/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava</p>

	käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö on tietotekniikan, erilaisten tietolähteiden ja tietoliikennevälineiden käyttäminen omalla ammattialalla, omissa opinnoissa ja yksityiselämässä. Opintojaksot: Tietotekniikan perusteet 1 ov Tietotekniikan jatkokurssi 1 ov Tietotekniikan ammattisovellukset 1ov
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ei kytkenäjä muihin opintokokonaisuuksiin.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää yhtä tekstinkäsittelyohjelmaa, hakea, tallentaa ja kopioida tiedostoja. Hänen on osattava etsiä internetistä tarvitsemaansa tietoa, osattava käyttää sähköpostia ja käyttää ohjattuna tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.	Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan ymmärtää salasanojen merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgraafikka ja liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgraafikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkostojen/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Tietotekniikan perusteet
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa opintojensa ja oman ammattialan tueksi. Opiskelija omaa perustaidot toimialueympäristöstä, opiskelijoille tarkoitettusta verkko-opintoalustasta, tietokoneen peruskäytöstä, tekstinkäsittelyn perusteista ja taulukkolaskennan perusteista. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat.
Keskeinen sisältö	ATK-keskuksen julkaisemat verkon käyttöäännöt. Salasanat ja verkkokansiot. Käyttöjärjestelmän peruskäyttö. Tekstinkäsittelyn peruskäyttö. Verkko-opiskelualustan käyttö. Tiedonhaku internetistä.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkoalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Ei kytkenäjä muihin opintokokonaisuuksiin.

Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.
----------------------------	--

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava kirjautua toimialueelle omalla tunnuksellaan ja pitää huolta omasta käyttäjätunnuksestaan ja salasana. Hänen tulee osata käyttöjärjestelmän hallittu käynnistäminen ja sammuttaminen. Opiskelijan tulee osata kirjoittaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla. Hänen on osattava kirjautua verkkopalustalle.	Opiskelijan on osattava kirjautua toimialueelle omalla tunnuksellaan ja pitää huolta omasta käyttäjätunnuksestaan ja salasana. Hänen tulee osata käyttöjärjestelmän peruskäyttö. Opiskelijan tulee osata kirjoittaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla ja tehdä taulukkolaskentaohjelmalla tarvitsemiaan taulukoita. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä. Hänen on osattava kirjautua verkkopalustalle. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita.	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonkäsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä sekä omissa opinnoissaan. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskentaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Tietotekniikan jatkokurssi
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkostojen/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.
Keskeinen sisältö	Esitysgrafiikka- ja piirtoohjelma. Digikuvan perusteet. Tietokantojen perusteet. Sähköpostin käyttö Tekstinkäsittelyn osaamisen syventäminen. Taulukkolaskennan osaamisen syventäminen.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkopalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Tietotekniikan perusteet 1 ov
Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää yhtä tekstinkäsittelyohjelmaa, hakea, tallentaa	Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintä-

<p>taa ja kopioida tiedostoja. Hänen on osattava etsiä internetistä tarvitsemaansa tietoa, osattava käyttää sähköpostia ja käyttää ohjattuna tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.</p>	<p>käsittelyn ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omassa opinnoissaan. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan ymmärtää salasanojen merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.</p>	<p>tekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omassa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkostojen/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.</p>
---	---	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Tietotekniikan ammattisovellukset
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava käyttää vähintään yhtä hänen omaan ammattialaan liittyvää tietotekniikan sovellusohjelmaa. Hänen tulee omata valitun sovelluksen peruskäyttö ja valmiudet käyttää ohjelmaa oman alan tehtävissä. Lisäksi hänen tulee omata valmiudet hakea lisäkoulutusta alakohtaisiin sovellusohjelmiin.
Keskeinen sisältö	Alakohtaisesti valittu tietotekniikan sovellusohjelma.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkoalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Tietotekniikan perusteet 1ov Tietotekniikan jatkokurssi 1 ov
Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija osaa valitun ammattisovelluksen peruskäytön.	Opiskelija osaa valitun ammattisovelluksen käytön ja osaa soveltaa sen käyttöä omalla ammattialallaan.	Opiskelija osaa valitun ammattisovelluksen käytön ja osaa soveltaa sen käyttöä omalla ammattialallaan. Hän pystyy itseopiskeluna omaksumaan ohjelman laajemmankin käytön. Tarvittaessa hän pystyy toimimaan ohjelman vertaistuke-na muille opiskelijoille.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Syventävä tietotekniikka
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omassa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä.

	Hänen on osattava tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmien yhteiskäyttö ja osattava muokata digikuvia kuvankäsittelyohjelmalla. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun. Hänen on osattava käyttää tietokantaohjelmaa ja luoda uusia tietokantoja Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita ja suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon.
Keskeinen sisältö	Esitysgrafiikkaohjelma. Kuvankäsittelyohjelma. Tietokantojen luominen ja käyttö. Tekstinkäsittelyn osaamisen syventäminen. Taulukkolaskennan osaamisen syventäminen.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkoalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Tietotekniikan perusteet 1 ov Tietotekniikan jatkokurssi 1 ov
Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä. Hän osaa suhtautua harkiten löytämäänsä informaatioon. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely- ja esitysgrafiikka-ohjelmia. Hänen on osattava ohjattuna taulukkolaskennan perusteet. Hänen on osattava ohjattuna muokata digikuvia kuvankäsittely-ohjelmalla (esim. kuvan rajaus). Hänen on osattava ohjattuna käyttää tietokantaohjelmaa.	Opiskelijan on osattava vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä. Hänen on osattava tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmien yhteiskäyttö ja osattava muokata digikuvia kuvankäsittely-ohjelmalla. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia opiskeluunsa. Hänen on osattava käyttää tietokantaohjelmaa ja luoda uusia tietokantoja. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita ja suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon.	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä. Hänen on osattava monipuolisesti tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmien yhteiskäyttö ja osattava muokata digikuvia kuvankäsittelyohjelmalla. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun. Hänen on osattava käyttää tietokantaohjelmaa ja luoda ja suunnitella uusia tietokantoja. Opiskelijan on osattava käyttää monipuolisesti, hakupalveluita ja suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TYÖELÄMÄTIETO
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija perehtyy työmarkkina- ja työsopimusikäntöön oman alansa näkökulmasta. Hän tuntee työelämän organisaatioita, osallistumisjärjestelmiä ja sopimusmenetelmiä niin, että kykenee osallistumaan niiden toimintaan ja kehittämiseen. Hän pystyy kehittämään omaa työtään ja työympäristönsä turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Opiskelija perehtyy oman alansa tarpeiden mukaisesti keskeiseen työelämäntietoon, sen tavoitteisiin ja valvontaan sekä Suomessa että ulkomailla.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Työnhaku ja työsopimus. Työntekijän ja työnantajan perusoikeudet ja -velvollisuudet. Ammatillinen järjestäytyminen, työehtosopimustietous, oman alan työehtosopimuksen ydinasiat. Työriidat ja niiden sovittelu. Työaikalaki, vuosilomalaki. Työntekijän sosiaaliturva. Työsuojelu ja työturvallisuus. Työvoima ja työllisyys. Työsuhteen päättymisen.
Toteutustapa	Lähiopetus kirjalliset tehtävät
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Työn- ja ammatin opetus työssäoppiminen
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen	-vaadittavat opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, koe

-arvioija -vaadittavat suoritukset	-opettaja -opetukseen osallistuminen, koe
---------------------------------------	--

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on tunnettava perusasiat suomalaisesta työelämästä.</p> <p>Hänellä on oltava taitoa etsiä työtä ja tehdä työsuhteita ja päättää työsuhteita.</p> <p>Opiskelijan on tunnettava työntekijän perusoikeuksia ja -velvollisuuksia.</p> <p>Opiskelijan pitää tuntea työehtosopimuksen idea ja oman alan sopimuksen perusteet.</p> <p>Työntekijän perussosiaaliturvan tunteminen.</p>	<p>Opiskelijan on tunnettava keskeisiä suomalaisen työelämän asioita.</p> <p>Hänen on osattava suullinen, kirjallinen ja sähköinen työn hakeminen ja työsuhteen tekeminen koeaikoineen. Hänen on tunnettava työsuhteen päättämisen.</p> <p>Opiskelijan on tunnettava oman alansa työehtosopimuksen keskeisimmät asiat.</p> <p>Opiskelija tuntee pääpiirteisesti työntekijän työsuhteeseen liittyvän sosiaaliturvan.</p>	<p>Opiskelijan on osattava itsenäisesti etsiä vastauksia kysymyksiin suomalaisen työelämän ilmiöihin.</p> <p>Hän osaa arvioida omat mahdollisuutensa työnhakijana ja työntekijänä.</p> <p>Opiskelija tuntee hyvin työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet.</p> <p>Opiskelija ymmärtää hyvin työehtosopimuksen merkityksen ja pääsisällön.</p> <p>Opiskelija tuntee työriidat, niiden sovittelun sekä neuvottelumenettelyn.</p> <p>Opiskelija osaa hyvin työsuhteesta johtuvan sosiaaliturvansa.</p> <p>Hän osaa oma-aloitteisesti etsiä tietoja ja ratkaisuja työelämän jokapäiväisiin ongelmiin ja ristiriitoihin.</p>

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	ETIIKKA
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelija osaa eritellä omaa elämäänsä, ihmissuhteisiin, yhteiskuntaan, ympäristöön, työelämään, yritystoimintaan ja ammatteihin liittyviä arvoja ja eettisiä ongelmia. Opiskelijan osaa arvioida arvojen, normien, hyveiden ja katsomusten merkitystä omassa elämässään ja ihmisten välisissä suhteissa. Hän osaa keskustella eettisistä ja katsomuksellisista kysymyksistä, käsitellä niitä ja esittää niistä perusteltuja näkemyksiä.</p> <p>Opiskelija osaa perustella omia arvovalintojaan ja arvioida niiden vaikutuksia ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta. Ammatillisissa ristiriitatilanteissa opiskelija osaa toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla. Opiskelija on halukas osallistumaan oman ammattialansa arvopohjan ja eettisten periaatteiden kehittämiseen.</p>
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	<p>Etiikka ja elämäntaito</p> <p>Ammattietiikka ja yhteiskuntaetiikka</p> <p>Oman alan ammattietiikka</p> <p>Yritys- ja liike-elämäetiikka</p> <p>Globaali etiikka</p>
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	<p>Arvioidaan T1-K5</p> <p>Opettajat</p> <p>Lähiopetukseen osallistuminen sekä oppimistehtävien ja/tai kurssin kokeen hyväksytyt suorittaminen</p>

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on osattava käsitellä omaan elämäänsä liittyviä arvoja sekä eettisiä ja elämäntavallisia kysymyksiä</p> <p>osattava perustella omia arvovalintojaan</p>	<p>Opiskelijan on osattava eritellä omaan elämäänsä, ihmissuhteisiin ja ympäristöön liittyviä arvoja ja eettisiä ongelmia</p> <p>osattava tehdä eettisesti perusteltuja arvovalintoja ja arvioida niiden vaikutuk-</p>	<p>Opiskelijan on osattava eritellä omaan elämäänsä, ihmissuhteisiin, yhteiskuntaan, ympäristöön, työelämään, yritystoimintaan ja ammatteihin liittyviä arvoja ja eettisiä ongelmia</p> <p>osattava tehdä eettisesti perusteltuja arvovalintoja ja arvioida niiden vaikutuk-</p>

osattava ratkaista toisten kanssa omaan alaan liittyviä arvo- ja normiristiriitoja eettisesti kestäväällä tavalla	sia ihmisarvon näkökulmasta osattava ratkaista itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa arvo- ja normiristiriitoja eettisesti hyväksyttävällä tavalla	sia ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta osattava ratkaista itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa arvo- ja normiristiriitoja eettisesti hyväksyttävällä tavalla erityisesti oman alansa työelämän kysymyksissä
osattava toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla omaan ammattiin liittyvissä ristiriitatilanteissa	osattava toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla ristiriitaisissa tilanteissa ja ymmärrettävä oman ammattialan arvopohjan ja eettisten periaatteiden tärkeyden	osattava toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla ristiriitaisissa tilanteissa ja on oltava halukas osallistumaan oman ammattialansa arvopohjan ja eettisten periaatteiden kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	PSYKOLOGIA
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija perehtyy oppimisen perusmekanismeihin ja pystyy kehittämään omaa oppimisen taitoaan. Hän hankkii perustietoa havaitsemisesta, ajattelusta, persoonallisuudesta, tunteista ja muista käyttäytymistä säätelevistä tekijöistä. Tämän tiedon avulla hän pystyy ymmärtämään ja selittämään sekä omaa että muiden ihmisten käyttäytymistä. Hän oppii tunnistamaan omia ja toisten tunteita ja asenteita sekä hallitsemaan niitä tilanteen mukaan. Hän osaa soveltaa psykologista tietoa eri tilanteissa ja kykenee kehittämään itsetuntemuksessa. Opiskelija perehtyy ryhmän ja tiimin toimintaan vaikuttaviin tekijöihin ja osaa soveltaa psykologista tietoa ryhmän ihmissuhteista ja vuorovaikutuksesta asiakaspalvelussa ja muussa vuorovaikutuksessa. Hän ymmärtää työpaikan ihmissuhteiden ja ilmapiirin merkityksen sekä osaa toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti. Lisäksi hän kykenee yhteistyöhön erilaisten ihmisten kanssa. Hän tunnistaa erilaisia johtamistapoja ja työkuultuureja ja osaa toimia niiden mukaan. Opiskelija tietää motivaation vaikutuksen ihmisen tavoitteelliseen toimintaan työssä ja vapaa-aikana. Hän tietää motivaation ylläpitämistä ja edistämistä. Lisäksi hän oppii, miten sitoudutaan työhön ja samaistutaan ryhmään. Opiskelija tietää psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Hän osaa huolehtia omasta psyykkisestä työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistään sen heikkenemistä. Hän tietää omaan jaksamiseensa vaikuttavista psyykkisistä tekijöistä ja osaa välttää jaksamista uhkaavia tekijöitä. Hän tietää, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osaa tunnistaa niitä itsessään ja osaa tarvittaessa hakea apua niihin.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Psykologia 1 ov Ammatti- ja työpsykologia 1 ov
Kytkenäät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvioidaan T1-K5. Kumpikin opintojakso arvioidaan itsenäisenä. Opettajat Lähiopetukseen osallistuminen ja oppimistehtävien ja/tai kokeen hyväksytyt suoritukset

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä omien oppimistaitojen kehittämisen tärkeyden tiedettävä psykologiset käsitteet ja ymmärrettävä, mitä ne tarkoittavat pyrittävä lisäämään itsetuntemustaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään	Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä oppimistaitojen kehittämisen tärkeyden ja pystyttävä ohjattuna kehittämään omaa oppimisen taitoaan tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää niitä ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen käyttäytymiselle sekä kyettävä tunnistamaan omia tunteitaan ja asenteitaan	Opiskelijan on osattava ja ymmärrettävä oppimistapahtuman keskeiset mekanismit ja pystyttävä aktiivisesti kehittämään omaa oppimisen taitoaan tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää psykologista tietoa soveltaen sitä eri tilanteissa ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen käyttäytymiselle ja kyettävä selittämään ihmisen toimintaa niiden avulla sekä kyettävä tunnistamaan omia ja toisten tunteita sekä asenteita sekä hallitsemaan niitä tilan-

osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa	osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa sekä tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttuureja	teen mukaan osattava käyttää psykologista tietoa soveltaen asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa, tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttuureja ja osattava toimia niiden mukaan sekä ymmärrettävä työpaikan ihmissuhteiden dynamiikkaa ja osattava toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti
tiedettävä motivoituneeseen toimintaan vaikuttavat perusasiat	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan, tiedettävä motivaation ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä samaistumisen merkityksestä ihmisen toiminnalle	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan ja tiedettävä sen ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä osattava soveltaa sitä omaan toimintaansa sekä ymmärrettävä samaistumisen merkitys ihmisen toiminnalle
tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen sekä ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen, ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle sekä osattava toimia itse sitoutumista ja samaistumista edistävästi
tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja miten omaa toimintakykyä voidaan pitää yllä	tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osattava huolehtia omasta psyykkisestä hyvinvoinnistaan	tiedettävä psyykkisen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä, osattava huolehtia omasta työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistä sen heikkenemistä sekä tietää omaan jaksamiensa vaikuttavista tekijöistä ja osattava välttää niitä
tiedettävä, mistä saa apua, tietoja ja neuvoja psyykkisiin ongelmiin	tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla sekä tiedettävä mistä niihin saa apua ja neuvoja	tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osattava tunnistaa niitä itsessään ja tarvittaessa hakea apua niihin

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Psykologian perusteet
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija perehtyy oppimisen perusmekanismeihin ja pystyy kehittämään omaa oppimisen taitoaan. Hän hankkii perustietoa havaitsemisesta, ajattelusta, persoonallisuudesta, tunteista ja muista käyttäytymistä säätelevistä tekijöistä. Tämän tiedon avulla hän pystyy ymmärtämään ja selittämään sekä omaa että muiden ihmisten käyttäytymistä. Hän oppii tunnistamaan omia ja toisten tunteita ja asenteita sekä hallitsemaan niitä tilanteen mukaan. Hän osaa soveltaa psykologista tietoa eri tilanteissa ja kykenee kehittämään itsetuntemuksessa. Opiskelija tietää motivaation vaikutuksen ihmisen tavoitteelliseen toimintaan työssä ja vapaa-aikana. Hän tietää motivaation ylläpitämisestä ja edistämisestä.
Keskeinen sisältö	Oppiminen Ajattelu Havaitseminen Persoonallisuuden ja minän kehittyminen Tunteiden hallinta Toiminnan tavoitteellisuus Motivaatio Samaistuminen ja sitoutuminen sosiaalisina ilmiöinä
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Oppimistehtävät
Kytkenät muihin opintoihin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus	Arvioidaan T1-K5. Arvosana muodostuu oppimistehtävien ja/tai kokeen perusteella. Arvioijana opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä omien oppimistaitojen kehittämisen tär-	Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä oppimistaitojen kehittämisen tärkeyden	Opiskelijan on osattava ja ymmärrettävä oppimistapahtuman keskeiset mekanismit ja pystyttävä aktiivisesti kehittämään omaa oppi-

keyden	ja pystyttävä ohjattuna kehittämään omaa oppimisen taitoaan	misen taitoaan
tiedettävä psykologiset käsitteet ja ymmärrettävä, mitä ne tarkoittavat	tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää niitä	tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää soveltaen niitä eri tilanteissa
pyrittävä lisäämään itsetuntemustaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään	ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen käyttäytymiselle sekä kyettävä tunnistamaan omia tunteitaan ja asenteitaan	ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnalle ja kyettävä selittämään ihmisen käyttäytymistä niiden avulla sekä kyettävä tunnistamaan omia ja toisten tunteita sekä asenteita sekä hallitsemaan niitä tilanteen mukaan
tiedettävä motivoituneeseen toimintaan vaikuttavat perusasiat	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan, tiedettävä motivaation ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä samaistumisen merkityksestä ihmisen toiminnalle	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan ja tiedettävä sen ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä osattava soveltaa sitä omaan toimintaansa sekä ymmärrettävä samaistumisen merkitys ihmisen toiminnalle

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ammatti- ja työpsykologia
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija perehtyy ryhmän ja tiimin toimintaan vaikuttaviin tekijöihin ja osaa soveltaa psykologista tietoa ryhmän ihmissuhteista ja vuorovaikutuksesta asiakaspalvelussa ja muussa vuorovaikutuksessa. Hän ymmärtää työpaikan ihmissuhteiden ja ilmapiirin merkityksen sekä osaa toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti. Lisäksi hän kykenee toimimaan erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä. Hän tunnistaa erilaisia johtamistapoja ja työkulttureja ja osaa toimia niiden mukaan. Hän oppii, miten sitoudutaan työhön ja samaistutaan ryhmään. Opiskelija tietää psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Hän osaa huolehtia omasta psyykkisestä työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistä sen heikkenemistä. Hän tietää omaan jaksamiseensa vaikuttavista psyykkisistä tekijöistä ja osaa välttää jaksamista uhkaavia tekijöitä. Hän tietää, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osaa tunnistaa niitä itsessään ja osaa tarvittaessa hakea apua niihin.
Keskeinen sisältö	Työpaikan, ryhmän ja tiimin vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaidot Johtamistavat ja erilaiset työkultuurit ja niiden vaikutus toimintaan Psyykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen Samaistuminen ja sitoutuminen sosiaalisina ilmiöinä Elämänhallinta Työssäjaksaminen Stressinhallinta
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Oppimistehtävät
Kytkenät muihin opintoihin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus	Arvioidaan T1-K5. Arvosana muodostuu arvioitavan oppimistehtävän ja/tai kokeen perusteella. Arvioijana opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa	Opiskelijan on osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa sekä tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttureja	Opiskelijan on osattava käyttää psykologista tietoa soveltaen asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa, tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttureja ja osattava toimia niiden mukaan sekä ymmärrettävä työpaikan ihmissuhteiden dynamiikkaa ja osattava toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti
tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen sekä ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen, ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle sekä osattava

tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja kuinka omaa toimintakykyä voidaan pitää yllä	tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osattava huolehtia omasta psyykkisestä hyvinvoinnistaan	toimia itse sitoutumista ja samaistumista edistävästi
tiedettävä, mistä saa apua, tietoja ja neuvoja psyykkisiin ongelmiin	tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla sekä tiedettävä, mistä niihin saa apua ja neuvoja	tiedettävä psyykkisen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä, osattava huolehtia omasta työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistä sen heikkenemistä sekä oltava tietoinen omaan jaksamiseensa vaikuttavista tekijöistä ja osattava välttää niitä tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osattava tunnistaa niitä itsensä ja tarvittaessa hakea apua niihin

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	YRITYSTOIMINTA
Laajuus	1-3ov
Yleistavoitteet	Opiskelija ymmärtää yrittäjyyden työllistymismahdollisuutena. Opiskelija osaa suhtautua yrittäjyyteen oikein sekä oppii jäsentämään omaa työtään.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	- Yrityksen perustamiseen liittyvät prosessit ja perus toiminnot - yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa - asiakas palvelu - yrityksen talous
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Aktiivinen osallistuminen opetukseen, oppimistehtävät ja tentit. Opiskelijan itsearviointi ja kokonaisuutta opettavat opettajat.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava tunnistaa yritystoiminnan peruskäsitteet ja hahmottaa yrityksen perustoiminnot	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet ja soveltaa niitä omalle ammattialalleen hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit sekä toimintojen vaikutus kannattavuuteen
tietää yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat	laatia ohjatusti yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat	laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat itsenäisesti
kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnalle	hahmottaa yritystoiminnan ja yrittäjyyden omassa ammatissaan	ymmärtää yritystoiminnan ja yrittäjyyden omassa ammatissaan

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta 1
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	- Opiskelija osaa yritystoiminnan peruskäsitteet ja hänen on oppii hahmottamaan yritystoimintaa oman ammattialansa näkökulmasta. - Opiskelijan osaa eri yritysmuodot ja yritysmuodon valintakriteerit. - Opiskelijan osaa eri yritysmuotojen perustamiseen liittyvät asiakirjat. - Opiskelijan osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	- Yritystoiminnan perustoiminnot ja toimintaprosessit - Yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa - Yrityksen perustaminen - Yritysmuodot ja niiden merkitys yritystoiminnassa - Yrityksen kokonaisrahoitus - Kestävä kehitys yritystoiminnassa
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen	Tentit, oppimistehtävät ja aktiivinen osallistuminen opetukseen. Itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja (opettajan valinnan mukaan)

- arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tenttien ja oppimistehtävien hyväksytysti suorittaminen
--	---

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osatta va tunnistaa yritystoiminnan peruskäsitteet hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät tietää yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat selvittää ohjatusti yritystoiminnan ympäristövaikutuksia	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit laatia ohjatusti yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat ottaa huomioon yritystoiminnan ympäristövaikutuksia	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet ja soveltaa niitä omalle ammattialalleen hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit sekä toimintojen vaikutus kannattavuuteen laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat itsenäisesti selvittää yritystoiminnan ympäristövaikutuksia omalla alallaan ja ottaa ne huomioon toiminnassaan

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta 2
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Tavoitteena on, että opiskelija suhtautuu myönteisesti yrittäjyyteen ja hänellä on asenteelliset edellytykset omatoimiseen yrittämiseen. Opiskelija oppii ymmärtämään, että yrittäjyys perustuu kunkin omaan yritteliäisyyteen sekä aktiiviseen ja luovaan toimintaan. Opiskelija oppii perustiedot yritystoiminnasta ja pystyy hahmottamaan yritystoimintaa oman ammattialan ja ammatissa toimimisen näkökulmasta, jolloin hänelle kehittyy realistinen käsitys omista mahdollisuuksistaan oman alansa yrittäjänä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Yrittäjyys Yrityksen toiminta-ajatus Liiketoimintasuunnitelma Yritysmuodot Perustamistoimet Markkinointi Yrityksen talous
Toteutustapa	Ammattialojen mukaan soveltaen opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö opettaja lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittujen opintosuoritusten tekeminen, koe

Aarviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on Tiedettävä elinkeinotoimintaan vaikuttavien säännösten keskeinen sisältö. Oma-aloitteisesti osattava arvioida mahdollisuuksiaan toimia yrittäjänä. Osattava ohjatusti kehittää pienimuotoisia liikeideoita sekä osattava laskea mahdollisen liiketoimintansa tuotot ja kustannukset.	Opiskelijan on tunnettava yrityksen perustamisvaiheet. Opiskelijan on osattava hakea tietoa itsenäisesti yrityksen perustamiseen tarvittavista seikoista.	Opiskelijan on Osattava kehittää ja arvioida erilaisia liikeideoita ja valita niistä itselleen sopiva. Opiskelijan on osattava asettaa liikeidealleen taloudellisia tavoitteita. Opiskelijan osattava laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat. Opiskelijan tulee hallita keskeiset asiakaspalveluun ja myyntiin vaikuttavat näkökohdat. Opiskelijan on osattava kustannuslaskennan perusteet sekä tuntea keskeiset laskelmat ja tunnusluvut.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta 3
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opiskelijan tulee osata hahmottaa yrityksen perustoiminnot ja toimintaprosessit sidosryhmäajattelun, yrityksen elinkaariajattelun ja yritystoiminnan ominaispiirteet. Opiskelijan osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa Yritystoiminnan ominaispiirteet Yrityksen perustoiminnot ja toimintaprosessit Yrityksen sidosryhmät Kokonaisrahoitus Riskien hallinta Kestävä kehitys yritystoiminnassa Henkilöstöhallinto
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tentit, oppimistehtävät ja aktiivinen osallistuminen opetukseen. Itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja (opettajan valinnan mukaan) Tenttien ja oppimistehtävien hyväksytyt suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava Ohjatusti yritystoiminnan peruskäsitteet Kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnalle Hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät Selvittää yrityksen kokonaisrahoituksen muodostuminen ja tuntee joitakin yrityksen rahanlähteitä Selvittää yrityksen yritystoiminnan ympäristövaikutuksia Tunnistaa tavanomaisempia yritystoiminnan liike- ja vahinkoriskejä Työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja osata toimia niitä noudattaen Tunnistaa yrityksen tyypillisimmät sidosryhmät	Opiskelijan on osattava Osattava yritystoiminnan peruskäsitteet Kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnalle liiketaloudessa vakiintunein käsittein Hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit Selvittää yrityksen kokonaisrahoituksen muodostuminen ja selvittää yrityksen rahanlähteet ja rahan käyttö Selvittää yritystoiminnan ympäristövaikutuksia ja toimia ympäristövaikutukset huomioiden Tunnistaa yritystoiminnan liike- ja vahinkoriskejä ja toimia niiden hallitsemiseksi Sidosryhmäajattelu ja pohtia verkostoitumisen etuja yrityksen kannalta ja tuntee joitakin verkostoitumismuotoja Yrityksen elinkaariajattelun ja jatkuvuuden merkitys Työyhteisöön liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja toimia niitä noudattaen	Opiskelijan on osattava Yritystoiminnan peruskäsitteet ja soveltaa niitä Kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnalle liiketaloudessa vakiintunein käsittein Hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit sekä toimintojen vaikutuksen kannattavuuteen Selvittää yrityksen kokonaisrahoituksen muodostuminen ja selvittää yrityksen rahanlähteet sekä rahan käytön ja rahoituksen ongelmat pääpiirteissään Selvittää yritystoiminnan ympäristövaikutuksia toimia ympäristövaikutukset huomioiden Tunnistaa yritystoiminnan liike- ja vahinkoriskejä ja toimia niiden hallitsemiseksi Sidosryhmäajattelu ja pohtia verkostoitumisen etuja ja tuntee useita verkostoitumistapoja. Yrityksen elinkaariajattelun ja jatkuvuuden merkitys ja edellytykset Työsuhteisiin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja toimia niitä noudattaen ja työyhteisöään kehittäen ja tukien

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TERVEYSTIETO, VALINNAINEN
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa vaikuttaa terveyskäyttäytymiseensä vapaa-aikana ja työympäristössä.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Terveys ja sen edistäminen. Tavallisimpien kansantautien ehkäisy. Kasvu ja kehitys, ihmissuhteet, mielenterveys ja hyvinvointi. Pakollisen terveystiedon kurssin sisältöjen syventäminen.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arviointi aktiivisuuden, harjoitustöiden ja kokeen perusteella.

Tavoitteet ja arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
---------------------	---------------	---------------------

<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiedettävä joitakin kansantauteja ehkäiseviä ja terveyttä edistäviä tekijöitä - ymmärrettävä joidenkin omien elämäntapojen yhteyden terveyteen - tiedettävä ihmissuhteiden merkitys mielenterveydelle ja mainittava joitakin mielenterveyden ongelmien ehkäisykeinoja - suoritettava tunneilla tehtävät harjoitteet - suoritettava loppupentti 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiedettävä keskeiset tekijät kansantautien ehkäisyssä ja terveyden edistämässä - pohdittava omien elämäntapojen merkitystä terveydelle ja oltava valmis muuttamaan niitä terveelliseen suuntaan - ymmärrettävä mielenterveyden merkitys itsensä kannalta - tiedettävä yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja niiden ehkäisykeinot - suoritettava tunneilla tehtävät harjoitteet hyvin - suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiedettävä ja kansantautien yhteydet elämäntapoihin ja toimittava terveyttä edistävasti - osattava perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta - ymmärrettävä myönteisten ihmissuhteiden merkityksen mielenterveydelle itsensä ja ympäristönsä kannalta - toimittava elinympäristössään oman ja muiden ihmisten kannalta terveellä tavalla - tiedettävä yleisimmät mielenterveyden ongelmia ja häiriöitä aiheuttavia tekijöitä sekä niiden ehkäisy- ja hoitokeinoja - suoritettava tunneilla tehtävät harjoitteet kiitettävästi - suorittaa kiitettävästi tai hyvin annetut tehtävät
--	--	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	LIIKUNTA
Laajuus	1-3 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hyödyntää asuin- ja työpaikan liikuntatarjontaa oman hyvinvoinnin sekä toiminta- ja työkykyisyyden edistäjänä niin opiskelun kuin työnteon aikana..
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Liikunnan harjoittaminen erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaikojen ja opintojen jaksotusten mukaisesti. Vaihtoehtoisin liikuntalajeihin tutustuminen. Vaihtoehtoisesti oman liikuntasuunnitelman laatiminen, toteuttaminen ja seuranta opettajan harkinnan mukaan.
Arvioinnin toteutus:	Arvosana muodostuu aktiivisuudesta, asenteesta, taidosta, fyysisestä kunnosta ja yhteistyökykyisyydestä. Opettaja arvioi.
- arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Vaadittaviin suorituksiin kuuluvat fyysisen kunnan testit.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osallistuttava järjestettyyn opetuksen asianmukaisin välinein ja varustein - suoritettava omien edellytysten mukaiset liikuntasuoritukset opettajan opastuksella - osoitettava kiinnostusta omien liikunnallisten tietojen, taitojen ja fyysisen kunnan kehittämiseen - oltava halua toimia ryhmässä ja oppia ryhmätoiminnan periaatteet - suorittaa annetut tehtävät 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoitettava kiinnostusta terveysliikunnan myönteisiä vaikutuksia kohtaan - osoitettava kiinnostusta oman fyysisen kunnan ja liikuntataitojen ja tietojen kehittämiseen - oltava liikunnallisilta taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta hyvä tai kohtalainen - omattava riittävä fyysinen toimintakyky jokapäiväisestä elämästä selviämiseen - osaa ryhmätoiminnan perusperiaatteet - suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärrettävä terveysliikunnan myönteinen merkitys omalle hyvinvoinnille ja aktiivisesti toteutettava sen periaatteita - oltava liikunnallisilta taidoiltaan, taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta kiitettävä tai hyvä - asennoiduttava erittäin myönteisesti liikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin - oltava kiinnostunut käyttämään (ja myös käyttää itseään kehittään) yhteiskunnan tarjoamia vapaa-ajan liikuntamahdollisuuksia - kykenee toimimaan itsenäisesti - osaa toimia ryhmässä sen henkeä rakentavasti - suorittaa kiitettävästi tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Terveysliikunta
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hyödyntää asuin- ja työpaikan terveysliikuntatarjontaa oman hyvin-

	voinnin sekä toiminta- ja työkykyisyyden edistäjänä sekä opiskelun että työnteon aikana..
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Toiminta- ja työkykyä edistävän terveystieteiden eri muotoihin tutustuminen erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaikojen ja opintojen jaksotusten mukaisesti.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppiminen tapahtuu kontaktiopetuksessa, ja arviointi jatkuvan seurannan pohjalta. Arvioinnissa huomioidaan aktiivisuus ja asenne sekä fyysinen kuntoisuus ja yhteistyökykyisyys. Arvioinnin suorittaa opettaja. Vaadittaviin suorituksiin kuuluvat fyysisen kunnan testit.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osallistuttava järjestettyyn opetukseen asianmukaisin välinein ja varustein suoritettava omien edellytysten mukaiset liikuntasuoritukset opettajan opastuksella osoitettava kiinnostusta omien liikunnallisten tietojen, taitojen ja fyysisen kunnan kehittämiseen oltava halua toimia ryhmässä ja oppia ryhmätoiminnan periaatteet suorittaa annetut tehtävät	Opiskelijan on osoitettava kiinnostusta terveystieteiden myönteisiä vaikutuksia kohtaan osoitettava kiinnostusta oman fyysisen kunnan ja liikuntataitojen ja -tietojen kehittämiseen oltava liikunnallisilta taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta hyvä tai kohtalainen omattava riittävä fyysinen toimintakyky jokapäiväisestä elämästä selviämiseen osaa ryhmätoiminnan perusperiaatteet suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät	Opiskelijan on - ymmärrettävä terveystieteiden myönteinen merkitys omalle hyvinvoinnille ja aktiivisesti toteutettava sen periaatteita oltava liikunnallisilta tiedoiltaan, taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta kiitettävä tai hyvä asennoituttava erittäin myönteisesti liikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin oltava kiinnostunut käyttämään (ja myös käyttää itseään kehittäen) yhteiskunnan tarjoamia vapaa-ajan liikuntamahdollisuuksia kykenee tarvittaessa toimimaan itsenäisesti osaa toimia ryhmässä sen henkeä rakentavasti suorittaa kiitettävästi tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Talviliikunta
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija oppii lajitaitoja, kokee ulkoliikunnan mielekkäänä ja saa fyysistä rasitusta. Opiskelija oppii käyttämään lähiympäristön liikuntamahdollisuuksia hyväkseen sekä löytää oman tavan harrastaa talvilajeja.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Koulun mahdollisuukisen ja opiskelijaryhmän valintojen mukaan, hiihto, luistelu, jääpelit ja laskettelu. Lajikohtaiset perustekniikat ja taidot. Fyysisen kunnan kohotus.
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Opintosuoritukset
Kytkennot muihin opintokokonaisuuksiin	Opiskelijan liikunnallisuuden lisääminen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen -arvioijat - vaadittavat suoritukset	-vaadittavat opintosuoritukset, jatkuva näyttö -opettaja -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti.

Aarviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on -opittava perustaidot ja tiedot -pystyttävä sekä itsenäiseen että ryhmätyöskentelyyn. -osallistuttava asiallisista varusteista tunteille. -pystyttävä noudattamaan annettuja aikatauluja	Opiskelijan on -omattava hyvät lajitaidot ja tiedot. -oltava asenteeltaan positiivinen, yritteliäs ja aktiivinen.	Opiskelijan on -hallittava useimmat lajit. -oltava vastuullinen sekä itseään että muita kohtaan. -osattava käyttää paikkakunnan liikuntapalveluita. -pystyttävä kehittämään omaa kuntoa.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Joukkue- ja mailapelit
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija kokee yhdessä pelaamisen iloa, nauttii taidoista ja fyysisestä ponnistelusta sekä sisäistää reilun pelin periaatteet. Opiskelija oppii kurssiin kuuluvien pallope-

	lien perusteet ja säännöt.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Jalkapallo, koripallo, lentopallo, käsipallo, sähly, salibandy. Sulkapallo ja tennis. Lajiharjoitteet, lajien erityispiirteet, pelikäsityksen kehittyminen ja sääntöjen oppiminen.
Toteutustapa	Lähiopetustunnit, pelit Opintosuoritukset
Kytkenä muihin opintokokonaisuuksiin	peruskurssien taitojen ja tietojen syventäminen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen -arvioijat -vaadittavat suoritukset	-vaadittavat opintosuoritukset, koe, jatkuva näyttö -opettaja -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on -pystyttävä osallistumaan peleihin oppien säännöt ja noudattamaan niitä. Asusteet on oltava lajiin sopivat.	Opiskelijan on -omattava hyvät pelitaidot ja tiedot. -oltava aktiivinen ja kannustava pystyttävä toimimaan ryhmässä ja omatoimisesti.	Opiskelijan on -hallitsee useimpien pelien perusteet ja pystyy toimimaan tuomarina tarvittaessa.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TAIDE JA KULTTUURI, VALINNAINEN
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Yksilö toimii monikulttuurisessa yhteiskunnassa työntekijänä ja yhteiskunnan jäsenenä. Työelämässä tarvitaan eri kulttuurien, erityisesti eurooppalaisen kulttuurin, taiteen vuorovaikutuksellisuuden ja käden taitojen ymmärtämistä. Kansainvälistyvään yritystoimintaan kuuluu kansallisen kulttuurin syvä tuntemus ja tietoja muista kulttuureista. Kulttuurien ytimessä on aina taide. Taito- ja taideaineen opinnot ovat tärkeitä ammativistyksen saamiseksi ja luovan persoonallisuuden monipuolisuuden kehittämiseksi. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja tuntee sen ilmenemismuotoja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Hänen tulee tiedostaa esteettisen, visuaalisen ja auditiivisen ilmeen merkitys sekä miten niitä voi hyödyntää ja kehittää taiteessa sekä omassa ammatissa. Opiskelijan tulee osata hankkia tietoa eri lähteistä ja hänen tulee osata muodostaa niistä kokonaisuuksia. Opiskelijan on osattava hyödyntää ammattialansa perinteitä. Hänen on osattava ottaa huomioon omassa toiminnassaan asiakkaan kulttuuriin liittyviä arvoja, jolloin hänen tulee olla tietoinen, että taide ilmenee eri kulttuureissa erilaisena. Opiskelijan tulee osata suunnitella ja tehdä omien ajatuksiensa ja mielikuviansa avulla jokin taiteen tai taiteiden tuotos. Materiaalien valinnassa ja työskentelyssä hänen on osattava ottaa huomioon ekologisen kestävyuden ja taloudellisen työskentelyn vaatimuksia. Opiskelijan on osattava kriittisesti arvioida omaa ja muiden työskentelyä ja tuotoksia ja käyttää saamaansa palautetta työskentelynsä kehittämiseen. Opiskelijan oman taideharrastuksen sisäistäminen.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Taide ja kulttuuri 1 ov / Pakollisten opintojen valinnaiset lisäopinnot
Kytkenä muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen -arvioijat -vaadittavat suoritukset	- arvosana muodostuu: jatkuva näyttö, vaadittavat opintosuoritukset ja harjoitustyöt, koe -opettaja / opiskelijan itsearviointi -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittavien opintosuoritusten, harjoitustehtävien ja kokeen suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on saavutettava osittain oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuuriarvojen tärkeys ammatissa ja yhteiskunnassa tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä ohjattuna hankkimaan tietoa ja muodostaa niistä yksinkertaisia kokonaisuuksia	Opiskelijan on saavutettava pääosin oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuurikysymysten yleisiä merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä hankkimaan ohjattuna tietoa ja muodostaa niistä kokonaisuuksia	Opiskelijan on saavutettava oppimäärälle asetetut kokonaistavoitteet ja osoitettava aktiivista kiinnostusta ja osallistumista taide- ja kulttuurikysymyksiin tiedollisella alueella oltava selvillä taiteen ja kulttuurin käsitteistä ja kyettävä hankkimaan itsenäisesti uutta tietoa ja muodostaa niistä kiitettäviä kokonaisuuksia

<p>suuksia pystyttävä tuottamaan ohjatusti omia tuotoksia taiteessa ja kulttuurissa</p> <p>ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissa</p> <p>osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.</p>	<p>-pystyttävä tuottamaan hyviä tuotoksia ja esityksiä taiteessa ja kulttuurissa</p> <p>-osattava soveltaa esteettisiä arvoja taiteessa ja omassa ammatissaan</p> <p>osattava antaa kritiikkiä omista ja muiden tuotoksista ja kehittää omia tuotoksiaan kritiikin perusteella</p> <p>osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.</p>	<p>suuksia pystyttävä itsenäisesti tuottamaan laadukkaita tuotoksia ja esityksiä taiteen ja kulttuurin parissa</p> <p>kyettävä soveltamaan taide- ja kulttuurioppimäärän sisällöstä osa-alueita oman koulutusalan käytäntöön ja ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissaan</p> <p>osattava kriittisesti eritellä oppimäärään kuuluvia ilmiöitä sekä kyettävä esittämään kritiikkiä omista ja muiden tekemistä töistä</p> <p>osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.</p>
---	--	--

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	KULTTUURIEN TUNTEMUS
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	<p>Opiskelijan on oltava selvillä siitä, että kulttuurisia tietoja - ja taitoja tarvitaan kaikissa sosiaalisissa tilanteissa. Kulttuurien tunteminen lisää kykyä ymmärtää myös omaa kulttuuriaan ja käyttäytymistään.</p> <p>Opiskelija on selvillä siitä, miten ihmisten päivittäinen toiminta eroaa eri kulttuureissa. Tähän kuuluvat esim. tutustuminen, tervehtiminen, vieraiden vastaanotto, fyysinen reviiiri, sopivuuden rajat keskusteltaessa sekä miesten ja naisten erilaiset roolit. Hänen tulee tuntea myös pukeutumiseen ja käyttäytymiseen liittyviä ohjeita, sääntöjä ja menettelytapoja. Hänen on osattava toimia eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa niin kotonaan kuin työympäristössään.</p> <p>Opiskelijan on osattava esittää toisten kulttuurien edustajille maansa kulttuuriopitteita, kuten keskeistä historiaa, nähtävyyksiä, taiteita, urheilusaavutuksia ja viihdettä sekä tarkemmin oman alansa taitoja, työtapoja saavutuksia.</p> <p>Opiskelijan tulee tuntea oman ammattialansa erikoispiirteitä omassa maassaan ja muissa maissa.</p>
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	<p>-käyttäytyminen ja pukeutuminen eri tilanteissa sekä työtovereiden, asiakkaiden ja vieraiden kohtaaminen</p> <p>-organisaatioympäristön ja tehtävän mukaan joustava käyttäytyminen</p> <p>-tavallisimpien oman maansa kulttuuriopitteiden tietämys, tunnistaminen ja esitleminen</p> <p>-Suomen ja lähimaiden keskeisen kulttuurihistorian ja nykytilanteen tunteminen ja vertaileminen</p> <p>-oman ammattialan erikoispiirteiden tunteminen ja kyky kertoa ne ulkomaalaisille</p>
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Opintosuoritukset ja harjoitustehtävät
Kytkenä muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus:	
-arvosanan muodostuminen -arvioijat - vaadittavat suoritukset	-vaadittavat opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö -opettaja -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittavien opintosuoritusten- ja kokeen suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> -osattava ohjattuna etsiä tietoa eroista ihmisten päivittäisessä toiminnassa Suomessa ja joissakin muissa maissa -pystyttävä kohtaamaan myös ulkomaalaiset työtoverit, asiakkaat ja vieraat. -osattava kertoa ulkomaalaisille vieraille joitakin keskeisiä asioita Suomesta ja ammattialastaan 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> -ymmärrettävä normaaliin kanssakäymiseen liittyvää tapakulttuuria ja osattava toimia vieraasta kulttuurista tulevien ihmisten kanssa -tunnettava ammattialansa perinteitä ja Suomen keskeisiä kulttuuriopitteita ja osattava esittää niitä toisen kulttuurin edustajille 	<p>Opiskelijan on</p> <ul style="list-style-type: none"> -osattava toimia eri kulttuurista tulevien ihmisten kanssa ja ymmärrettävä normaaliin kanssakäymiseen liittyvä tapakulttuuri, myöskin kirjoittamattomat säännöt ja menettelyt -on oltava selvillä siitä, miten ihmisten päivittäinen toiminta eroaa eri kulttuureissa. Tähän kuuluvat esim. tutustumi-

<p>-osattava hakea ohjattuna tietoa vieraismaista ja niiden kulttuurista</p> <p>-osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaaditut opintosuoritukset.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ -osattava hakea omatoimisesti tietoa Suomen- ja muiden maiden kulttuureista sekä tunnistettava tuotteista ja työtavoista eri maista olevia kulttuuripiirteitä <p>-osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaaditut opintosuoritukset.</p>	<p>nen, tervehtiminen, vieraiden vastaanotto, fyysinen reviiiri, sopivuuden rajat keskusteltaessa sekä miesten ja naisten erilaiset roolit.</p> <p>Hänen tulee tuntea myös pukeutumiseen ja käyttäytymiseen liittyviä ohjeita, sääntöjä ja menettelytapoja. Hänen on osattava toimia eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa.</p> <p>- on osattava esittää toisten kulttuurien edustajille maansa kulttuuripiirteitä, kuten keskeistä historiaa, nähtävyyksiä, taiteita, urheilusaavutuksia ja viihdettä sekä tarkemmin oman alansa taitoja, työtapoja ja innovatiivisia saavutuksia.</p> <p>-tunnettava oman ammattialansa erikoispiirteitä omasta maastaan ja joistakin muista maista.</p> <p>-osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaaditut opintosuoritukset.</p>
--	---	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

AMMATILLISET OPINNOT

Opintokokonaisuus	HOTELLI- JA RAVINTOLA-ALAN PERUSPALVELUT
Laajuus	30 ov, johon sisältyy 8 ov työssäoppimista
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa toimia hotelli- ja ravintola-alan toimipaikan liikeidean ja toimintaohjeiden mukaisesti. Hän osaa hahmottaa hotelli- ja ravintola-alan osaksi matkailuelinkeinoa ja tuntee hotelli- ja ravintola-alan toimintaa yrityksen eri osastoilla. Hän osaa hahmottaa hotelli- ja ravintolayrityksen palveluja tarjoavana kokonaisuutena sekä ymmärtää oman työyhteisön ja oman työn merkityksen hotelli- ja ravintola-alan palveluketjussa. Hänellä on myönteinen ja vastuullinen asenne työhönsä.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot Hotelli- ja majoituspalvelun perusteet 13 ov Ruoanvalmistuksen, ravitsemuksen ja mikrobiologian perusteet 7 ov Ravintolapalvelun perusteet 10 ov	Opiskelija tuntee majoitus- ja matkailutoimintaan liittyvät peruskäsitteet, koulutusmahdollisuudet, organisaatiot ja niiden väliset toiminnalliset yhteydet sekä matkailuelinkeinon toimintaa Suomessa. Hän tuntee ja osaa kertoa Suomen vahvuuksista matkailumaana. Opiskelija osaa toimiessaan hotelli- ja ravintola-alan yrityksessä ohjata asiakasta matkailupalvelujen käytössä. Hän osaa hankkia asiakkaan etsimää tietoa ja palveluita erilaisin tiedonhakumenetelmin. Opiskelija tuntee majoitusliikkeen toimintakokonaisuuden ja siihen vaikuttavia tekijöitä kuten asiakaspalvelu, majoituspalvelu, kerroshoito, sekä toimii niiden mukaisesti. Opiskelija tuntee kannattavan liiketoiminnan periaatteita. Opiskelija tuntee peruselintarvikkeita ja osaa valmistaa ja koota niistä annoksia turvallisesti, ergonomisesti, ekologisesti ja taloudellisesti. Opintojaksossa keskitytään seuraaviin asiasisältöihin: Raaka-aineiden esikäsittely ja tuotteiden esillelaitto keittiössä Tuotteiden esillelaitto ja työskentely asiakastiloissa (noutopöytä: aamiainen, lounas) Työ- ja asiakastilojen puhtaanapito Astiahuolto Omavalvonta Opiskelija osaa toimia hotelli- ja ravintolayritysten myynti- ja asiakaspalvelutehtävissä. Hän tuntee yrityksen keskeiset myyntituotteet ja osaa toimia turvallisuusmääräysten mukaisesti Opiskelija osaa hoitaa aamiaistarjoilun sekä muuta tarjoilua avustavana henkilönä. Opiskelija tuntee anniskelumääräykset. Hän osaa ottaa vastaan ja veloittaa asiakasta yrityksen hyväksymien maksuvälineiden mukaan.
Työssäoppiminen	8ov / Työssäoppiminen tapahtuu pääosin Etelä-Karjalan talousalueen hotelli- ja ravintola-alan yrityksissä. Koulun toiminnan yksi painopiste on kansainvälisyys, joten myös työssäoppimista ulkomailla ja muualla Suomessa tuetaan.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus	Kokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen, työssäoppimisen ja näytön arvosanoista Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat. Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija tekee raaka-aineiden esikäsittelyyn ja tuotteiden esillelaittoon liittyvät tehtävät ohjeen mukaan toisen apuna tekee puhtaanapidon tehtäviä oma-aloitteisesti valitsee esikäsittelyyn tarvittavat koneet ja pientyövälineet opastettuna kokoaa, käyttää ja puhdistaa keittiön koneita ja laitteita opastettuna työasu ja ulkoinen olemus on siisti ja	Opiskelija tekee raaka-aineiden esikäsittelyyn tuotteiden esillelaittoon tehtäviä ohjeen mukaan työryhmän jäsenenä tekee puhtaanapidon ja astiahuollon tehtävät oma-aloitteisesti valitsee esikäsittelyyn tarvittavat koneet, laitteet ja pientyövälineet ohjeen mukaan kokoaa, käyttää ja puhdistaa keittiön koneita ja laitteita ohjeiden mukaan työasu ja ulkoinen olemus on siisti ja puhdas	Opiskelija tekee raaka-aineiden esikäsittelyyn, tuotteiden esille laittoon liittyviä tehtäviä itsenäisesti tekee puhtaanapidon ja astiahuollon tehtävät itsenäisesti valitsee esikäsittelyyn tarvittavat koneet, laitteet ja pientyövälineet itsenäisesti kokoaa, käyttää ja puhdistaa keittiön koneita ja laitteita itsenäisesti työasu ja ulkoinen olemus on huoliteltu,

<p>puhdas tunnistaa ja varaa tavallisimmat tarvittavat raaka-aineet ja työvälineet opastettuna aistinvaraisesti arvioi raaka-aineiden tuoreutta ja laatua käsittelee raaka-aineita ja valmiita tuotteita hygieenisesti oikeissa lämpötiloissa</p> <p>tekee omavalvontaan liittyvät tehtävät ohjauksessa</p> <p>käyttää keittiön pientyövälineitä huolellisesti ja turvallisesti ohjeiden mukaan opastettuna noudattaa koneiden ja laitteiden turvaohjeita ja ohjeen mukaan käyttää tarvittaessa henkilökohtaisia suojavälineitä opastettuna noudattaa pesuaineiden käyttö- ja turvaohjeita ja käyttää asianmukaisia työjalkineita noudattaa sovittuja työ- ja taukoajoja</p> <p>noudattaa työyhteisön sääntöjä ja pystyy toimimaan työryhmän jäsenenä työparin kanssa</p> <p>lajittelee jätteet oikein ohjeen mukaan pyrkii välttämään pesuaineiden, veden, sähkön ja pakkausmateriaalien turhaa kulutusta</p>	<p>tunnistaa ja varaa itsenäisesti tavallisimmat tarvittavat raaka-aineet ja työvälineet aistinvaraisesti arvioi raaka-aineiden tuoreutta ja laatua käsittelee raaka-aineita ja valmiita tuotteita hygieenisesti sekä säilyttää tuotteet oikein tekee oma-valvontaan liittyvät tehtävät ohjeen mukaan käyttää keittiön pientyövälineitä huolellisesti ja turvallisesti noudattaa koneiden ja laitteiden turvaohjeita ja käyttää tarvittaessa henkilökohtaisia suojavälineitä noudattaa pesuaineiden käyttö- ja turvaohjeita ja käyttää asianmukaisia työjalkineita noudattaa sovittuja työ- ja taukoajoja</p> <p>noudattaa työyhteisön sääntöjä ja toimii työryhmän jäsenenä</p> <p>lajittelee jätteet oikein ohjeen mukaan välttää pesuaineiden, veden, sähkön ja pakkausmateriaalien turhaa kulutusta</p>	<p>siisti ja puhdas tunnistaa ja varaa itsenäisesti tarvittavat raaka-aineet ja työvälineet</p> <p>itsenäisesti arvioi raaka-aineiden tuoreutta ja laatua sekä ilmoittaa poikkeamista käsittelee raaka-aineita ja valmiita tuotteita hygieenisesti sekä säilyttää tuotteet oikein huolehtii oma-valvonnan tehtävistä itsenäisesti</p> <p>käyttää keittiön pientyövälineitä huolellisesti ja turvallisesti noudattaa koneiden ja laitteiden turvaohjeita sekä käyttää tarvittaessa henkilökohtaisia suojavälineitä</p> <p>tekee keittiön päivittäisiä puhtaanapidon tehtäviä itsenäisesti ja oma-aloitteisesti noudattaa sovittuja työ- ja taukoajoja ja tarvittaessa joustaa muuttuvissa tilanteissa noudattaa työyhteisön sääntöjä ja sopimuksia sekä toimii työryhmän jäsenenä kantaen vastuun omasta osuudestaan lajittelee jätteet oikein välttää pesuaineiden, veden, sähkön ja pakkausmateriaalien turhaa kulutusta toimii astiahuollon eri vaiheissa itsenäisesti, ripeästi ja järjestelmällisesti sekä huolehtii siisteydestä työskentelyn aikana</p>
<p>tekee tarjoiluun ja rahastukseen liittyvät tehtävät ohjeen mukaan toisen apuna toimii salin kunnostamisessa ja tarjoilu-tehtävissä opastettuna ja toisen apuna huolehtii asiakastilojen siisteydestä ja viihtyvyydestä ohjattuna tervehtii asiakasta ja on asiakaspalvelussa asiallinen ja kohtelias</p> <p>vastaa rahasta takaisin ja opastettuna käsittelee pankki- ja luottokorttia</p> <p>noudattaa sovittuja työvuoron aloittamis- ja lopettamisaikoja</p> <p>työskentelee työparina</p>	<p>tekee tarjoiluun ja myyntiin liittyviä tehtäviä itsenäisesti työryhmän jäsenenä toimii salin kunnostamisessa ja tarjoilutehtävissä toisen apuna huolehtii asiakastilojen siisteydestä ja viihtyvyydestä tervehtii asiakasta ja on asiakaspalvelussa asiallinen ja kohtelias</p> <p>tunnistaa myynnissä olevat tuotteet ja vastaa niitä koskeviin kysymyksiin vastaa rahasta takaisin sekä käsittelee opastettuna pankki- ja luottokorttia</p> <p>noudattaa sovittuja työ- ja taukoajoja</p> <p>noudattaa työyhteisön sääntöjä ja pystyy toimimaan työryhmän jäsenenä</p>	<p>tekee tarjoiluun ja myyntiin liittyviä tehtäviä itsenäisesti työryhmän jäsenenä kunnostaa ja kattaa ravintolasalin huolellisesti työryhmän jäsenenä</p> <p>huolehtii asiakastilojen siisteydestä ja viihtyvyydestä tervehtii asiakkaita ja on asiakaspalvelussa kohtelias ja ulospäin suuntautunut sekä luo käytöksellään myönteisen ilmapiiirin tuntee myynnissä olevat tuotteet ja osaa vastata niitä koskeviin kysymyksiin käsittelee tavallisimpia maksuvälineitä itsenäisesti ja vastuullisesti sekä tekee tarvittavat tarkistustoimenpiteet itsenäisesti noudattaa sovittuja työ- ja taukoajoja ja tarvittaessa joustaa muuttuvissa olosuhteissa noudattaa työyhteisön sääntöjä ja sopimuksia sekä toimii työryhmän jäsenenä kantaen vastuun omasta osuudestaan huolehtii ripeästi ja joustavasti noutopöydän hoitamisesta ja astioiden keräämisestä tarjoilee ripeästi lautasannoksia työryhmän jäsenenä tarvittaessa osaa toimia tavallisimmissa hätä- ja tapaturmatilanteissa ja suorittaa työryhmän jäsenenä ja ohjeen mukaan ensiavun perustoimenpiteitä</p>
<p>osaa toimia toisen apuna pienen hotellin tai majoitusliikkeen vastaanotossa sekä vastata puhelimeen asiallisesti ja kohteliaasti ohjeiden mukaan osaa toisen apuna kunnostaa hotelli-</p>	<p>osaa toimia opastettuna pienen hotellin tai majoitusliikkeen vastaanotossa sekä vastata puhelimeen asiallisesti ja kohteliaasti osaa kunnostaa hotellihuoneen asi-</p>	<p>osaa toimia pienen hotellin tai majoitusliikkeen vastaanotossa sekä vastata puhelimeen asiallisesti ja kohteliaasti osaa kunnostaa hotellihuoneen asiak-</p>

huoneen asiakkaalle osaa opastettuna huolehtia hotellin ja ravintolan yleisten tilojen viihtyisyydestä ja siisteydestä toisen apuna	akkaalle ohjeiden mukaan osaa opastettuna huolehtia hotellin ja ravintolan yleisten tilojen viihtyvyydestä ja siisteydestä tuntee hotellin ja ravintolan turvallisuusmääräykset ja osaa toimia niiden mukaisesti opastettuna	kaalle itsenäisesti osaa huolehtia hotellin ja ravintolan yleisten tilojen viihtyisyydestä siisteydestä itsenäisesti tuntee hotellin ja ravintolan turvallisuusmääräykset ja osaa toimia niiden mukaisesti
---	--	--

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Opiskelija tunnistaa aamiaisella käytettävät elintarvikkeet ja osaa käsitellä niitä taloudellisesti, hygieniamääräysten mukaisesti ja asianmukaisia koneita hyödyntäen. osaa laittaa aamiaisen esille noutopöytään ja täydentää sitä sekä osaa huolehtia jälkitöistä osaa hoitaa ravintolan ja keittiön perusastiahuoltoa. osaa lajitella jätteet ohjeiden mukaisesti. osaa tehdä omavalvonnan tehtäviä ja siihen liittyvää ja seurantaa osaa palvella asiakasta helppoissa ravintolan asiakaspalvelutilanteisiin ja myydä tuotteita. osaa kirjata myynnin kassaan ja veloittaa asiakasta. osaa kunnostaa majoitustilan liikeidean mukaisesti osaa palvella asiakasta majoitusyrityksen vastaanotossa yksinkertaisissa ja helppoissa asiakastilanteissa
Näyttöympäristö	Hotelli- ja ravintola-alan yritys, jossa on tarjolla majoitus- ja aamiaistoimintaa.
Näytön ajankohta	lukuvuoden aikana / 1. työssäoppimisjaksolla. Hotelli- ja majoituspalvelujen osalta majoitustoiminta 2. lukuvuotena 3. työssäoppimisjaksolla

Arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Oman työn suunnittelu	suunnittelee oman työpisteensä ja varaa tarvittavat välineet.	suunnittelee ja järjestää oman työpisteensä toimivaksi.	suunnittelee ja järjestää oman työympäristönsä ja oman työnsä eri työvaiheet toimivaksi kokonaisuudeksi.
Toteutus: Raaka-aineiden esikäsitteily ja säilytys Tuotteiden valmistus ja esillelaitto keittiössä	esikäsittelee raaka-aineita ohjeen mukaan, säilyttää niitä oikein ja avustaa tuotteiden valmistuksessa perusmenetelmiä käyttäen.	esikäsittelee raaka-aineita, säilyttää niitä oikein ja valmistaa perusmenetelmillä tuotteita työryhmän jäsenenä ohjeen mukaan.	esikäsittelee raaka-aineita itsenäisesti, säilyttää niitä oikein ja valmistaa maukkaita tuotteita perusmenetelmillä työryhmän jäsenenä.
Tuotteiden esillelaitto ja työskentely asiakastiloissa	toimii toisen apuna esillelaittoon, tarjoiluun ja rahastukseen liittyvissä tehtävissä.	toimii esillelaittoon, tarjoiluun ja myyntiin liittyvissä tehtävissä ohjeen mukaan työryhmän jäsenenä.	toimii tuotteiden esillelaittoon, tarjoiluun ja myyntiin liittyvissä tehtävissä oma-aloitteisesti ja itsenäisesti työryhmän jäsenenä.
Työ- ja asiakastilojen puhtaanapito	tekee keittiön ja salin päivittäiset puhtaanapitotehtävät.	tekee keittiön ja salin puhtaanapitotehtävät huolellisesti.	tekee keittiön ja salin puhtaanapitotehtävät huolellisesti, oma-aloitteisesti ja itsenäisesti.
Astiahuolto	osallistuu astiahuollon tehtäviin ja siistii astianhuoltotilat ohjeen mukaan.	toimii astiahuollon eri vaiheissa ohjeen mukaan sekä siistii astianhuoltotilat oma-aloitteisesti.	ylläpitää siisteyttä ja järjestystä työskentelyn aikana. toimii astiahuollon eri vaiheissa itsenäisesti ja ripeästi sekä siistii astianhuoltotilat oma-aloitteisesti.
Arviointi	arvioi aistinvaraisesti valmistamiensa tuotteiden laatua.	arvioi aistinvaraisesti valmistamiensa tuotteiden laatua. arvioi työskentelyään asiakastiloissa (noutopöytä, katteet).	arvioi aistinvaraisesti valmistamiensa tuotteiden laatua. arvioi toimintaansa asiakastiloissa ja asiakaspalvelutilan-

			teissa.
<p>Työtehtävän hallinta Työmenetelmien, -välineiden ja -materiaalin hallinta: Raaka-aineiden esikäsittely ja esillelaitto</p>	<p>esikäsittelee raaka-aineita ohjeen mukaan.</p> <p>avustaa ruokien esillelaitossa.</p> <p>avustaa opastettuna asiakastilojen kunnostamisessa ja kattamisessa.</p> <p>huolehtii opastettuna toisen apuna noutopöydän tai palvelulinjaston hoitamisesta tai lautasannosten tarjoilusta sekä astioiden keräämisestä.</p> <p>tervehtii asiakasta ja on asiakaspalvelussa asiallinen.</p> <p>kokoaa, käyttää ja puhdistaa keittiön koneita ja laitteita opastettuna.</p> <p>puhdistaa käyttämänsä välineet opastettuna.</p> <p>pesee astiat käsin tai koneella.</p>	<p>esikäsittelee raaka-aineita tarkoituksenmukaisella tavalla</p> <p>laittaa esille ruokalajeja mallin mukaan.</p> <p>kunnostaa ja kattaa asiakastilat työryhmän jäsenenä.</p> <p>huolehtii työryhmän jäsenenä noutopöydän hoitamisesta tai lautasannosten tarjoilusta ja astioiden keräämisestä.</p> <p>huomioi asiakkaan tervehtien häntä ja on asiakaspalvelussa kohtelias ja asiallinen.</p> <p>kokoaa, käyttää ja puhdistaa keittiön koneita ja laitteita ohjeen mukaan.</p> <p>puhdistaa käyttämänsä välineet ja työpisteensä ohjeen mukaan.</p> <p>pesee astiat käsin tai koneella.</p> <p>kokoaa, purkaa ja puhdistaa astianpesukoneen ohjeen mukaan.</p>	<p>esikäsittelee raaka-aineita tarkoituksenmukaisella tavalla ja hävikkiä välttäen.</p> <p>laittaa esille ruokalajeja huolellisesti ja itsenäisesti.</p> <p>kunnostaa ja kattaa asiakastilat huolellisesti työryhmän jäsenenä.</p> <p>huolehtii työryhmän jäsenenä ripeästi ja joustavasti noutopöydän hoitamisesta tai lautasannosten tarjoilusta ja astioiden keräämisestä.</p> <p>huomioi asiakkaan tervehtien häntä ja on asiakaspalvelussa kohtelias, asiallinen ja aloitteellinen.</p> <p>kokoaa, käyttää ja puhdistaa keittiön koneita ja laitteita huolellisesti.</p> <p>puhdistaa käyttämänsä välineet ja työpisteensä sekä valitsee oikeat puhdistusaineet puhdistettaville kohteille ja noudattaa annosteluohjeita.</p> <p>pesee astiat käsin tai koneella.</p> <p>kokoaa, purkaa ja puhdistaa astianpesukoneen itsenäisesti.</p>
<p>Asiakaspalvelu myyntityö</p> <p>Puhtaanapitotehtävät</p> <p>Astiahuolto</p>			
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Hygieniaosaaminen</p>	<p>noudattaa henkilökohtaista ja työpistehygieniaa, ja hänen työasunsa ja ulkoinen olemuksensa ovat siistit.</p> <p>käsittelee raaka-aineita ja valmiita tuotteita hygieenisesti sekä säilyttää tuotteet oikeissa lämpötiloissa ohjeen mukaan.</p> <p>tekee omavalvontaan liittyvät mittaukset ja lämpötilojen seurannat ja kirjaamiset ohjeuksissa.</p> <p>tunnistaa ja varaa tavallisimmat raaka-aineet ja työvälineet.</p> <p>arvioi raaka-aineiden tuoreutta ja laatua aistinvaraisesti.</p>	<p>noudattaa henkilökohtaista ja työpistehygieniaa, ja hänen työasunsa ja ulkoinen olemuksensa ovat siistit ja puhtaat.</p> <p>käsittelee raaka-aineita ja valmiita tuotteita hygieenisesti sekä säilyttää tuotteet oikeissa lämpötiloissa ohjeen mukaan.</p> <p>tekee omavalvontaan liittyvät mittaukset ja lämpötilojen seurannat ja kirjaamiset ohjeen mukaan.</p> <p>tunnistaa ja varaa tarvittavat raaka-aineet ja työvälineet.</p> <p>arvioi raaka-aineiden tuoreutta ja laatua aistinvaraisesti.</p>	<p>noudattaa henkilökohtaista ja työpistehygieniaa, ja hänen työasunsa on puhtas ja siisti sekä ulkoinen olemuksensa huoliteltu</p> <p>käsittelee raaka-aineita ja valmiita tuotteita hygieenisesti sekä säilyttää niitä oikeissa lämpötiloissa.</p> <p>tekee omavalvontaan liittyvät mittaukset ja lämpötilojen seurannat ja kirjaamiset huolellisesti ohjeen mukaan.</p> <p>tunnistaa ja varaa itsenäisesti tarvittavat raaka-aineet ja työvälineet.</p> <p>arvioi raaka-aineiden tuoreutta ja laatua aistinvaraisesti sekä ilmoittaa poikkeamista.</p>
<p>Elintarvike- ja tuotetuntemus</p>			

Maksuvälineet	vastaanottaa ja käsittelee opastettuna tavallisimpia maksuvälineitä, kuten käteistä rahaa ja pankkikortteja.	vastaa myynnissä olevia tuotteita koskeviin kysymyksiin. vastaanottaa ja käsittelee tavallisimpia maksuvälineitä, kuten käteistä rahaa, pankki- ja luottokortteja ja lounasseteleitä. tekee tarvittavat tarkistustoimenpiteet ohjeen mukaan.	vastaa myynnissä olevia tuotteita koskeviin kysymyksiin. vastaanottaa ja käsittelee vastuullisesti tavallisimpia maksuvälineitä, kuten käteistä rahaa, pankki- ja luottokortteja ja lounasseteleitä. tekee tarvittavat tarkistustoimenpiteet itsenäisesti.
Työturvallisuuden hallinta	käyttää keittiön pientyövälineitä turvallisesti. noudattaa opastettuna koneiden ja laitteiden turvaohjeita. noudattaa opastettuna pesuaineiden käyttö- ja turvaohjeita. käyttää opastettuna henkilökohtaisia suojaimia.	käyttää keittiön pientyövälineitä huolellisesti ja turvallisesti. noudattaa koneiden ja laitteiden turvaohjeita. noudattaa pesuaineiden käyttöohjeita. käyttää ohjeen mukaan henkilökohtaisia suojavälineitä, kuten kuulosuojaimia sekä suojakäsineitä, -laseja ja -esiliinaa. käyttää asianmukaisia työjalkineita.	käyttää keittiön pientyövälineitä huolellisesti ottaen myös muiden turvallisuuden huomioon. noudattaa koneiden ja laitteiden turvaohjeita. noudattaa pesuaineiden käyttö-, annostelu- ja turvaohjeita. käyttää henkilökohtaisia suojavälineitä, kuten kuulosuojaimia sekä suojakäsineitä, -laseja ja -esiliinaa. käyttää työn edellyttämiä asianmukaisia työjalkineita.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Yhteistyötaidot: Sovittujen työaikojen noudattaminen	noudattaa sovittuja työvuoron aloittamis- ja lopettamisaikoja.	noudattaa sovittuja työvuoron aloittamis-, lopettamis- ja taukoajoja.	noudattaa sovittuja työvuoron aloittamis-, lopettamis- ja taukoajoja sekä joustaa muuttuvissa tilanteissa.
Työskentely työyhteisössä	työskentelee toisen työparina.	noudattaa työyhteisön sääntöjä ja toimii työryhmän jäsenenä.	noudattaa työyhteisön sääntöjä ja sopimuksia ja kantaa työryhmän jäsenenä vastuun omasta osuudestaan.
Yhteiset painotukset Kestävä kehitys: Jätteiden lajittelu	lajittelee jätteet oikein ja annettujen ohjeiden mukaan.	lajittelee jätteet oikein ja huolellisesti.	lajittelee jätteet oikein ja huolellisesti.
Materiaalin, sähkön ja veden taloudellinen käyttö	välttää raaka-aineiden, tarvikkeiden sekä pakkausmateriaalien turhaa kulutusta.	välttää raaka-aineiden, tarvikkeiden sekä pakkausmateriaalien turhaa kulutusta.	säästää työssään raaka-aineita, tarvikkeita, pesu- ja puhdistusaineita, vettä, sähköä sekä pakkausmateriaaleja.

Opintojakso	Hotelli- ja majoituspalvelujen perusteet
Laajuus	13 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija tuntee majoitus- ja matkailutoimintaan liittyvät peruskäsitteet, koulutusmahdollisuudet, organisaatiot ja niiden väliset toiminnalliset yhteydet sekä matkailuelinkeinon toimintaa Suomessa. Hän tuntee ja osaa kertoa Suomen vahvuuksista matkailumaana. Opiskelija osaa toimiessaan hotelli- ja ravintola-alan yrityksessä ohjata asiakasta matkailupalvelujen käytössä. Hän osaa hankkia asiakkaan etsimää tietoa ja palveluita erilaisin tiedonhakumenetelmin. Opiskelija tuntee majoitusliikkeen toimintakokonaisuuden ja siihen vaikuttavia tekijöitä kuten asiakaspalvelu, majoituspalvelu, kerroshoito, sekä toimii niiden mukaisesti. Opiskelija tuntee kannattavan liiketoiminnan periaatteita. Matkailun perusteet Hotelli- ja majoituspalvelu Puhtaus ja viihtyvyys

	Taloushallinto ja kannattavuuslaskenta 3ov
Toteutustapa	Luennot, oppimistehtävät, tutustumiset paikallisiin majoitus- ja ravintola-alan yrityksiin
Kytkenät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Opintojakson arvosana muodostuu jaksoon sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettut koheet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija tuntee hotellin liikeidean ja tavallisimpia myyntituotteita. Hän osaa ohjattuna vastata puhelimeen asiallisesti ja palvella asiakkaita avustavana henkilönä. Opiskelija osaa kunnostaa hotellihuoneen asiakkaalle ja huolehtii yleisten tilojen viihtyisyydestä ja siisteydestä toisen apuna. Hän tunnistaa tavallisimpia hotellin tunnuslukuja. Opiskelija tarvitsee tomissaan ohjausta.	H3: Opiskelija tuntee hotellin liikeidean ja keskeisimmät myyntituotteet. Hän osaa vastata puhelimeen asiallisesti ja palvella asiakkaita ryhmän jäsenenä. Opiskelija osaa kunnostaa hotellihuoneen asiakkaalle ja huolehtii yleisten tilojen viihtyisyydestä ja siisteydestä ryhmän jäsenenä. Opiskelija osoittaa oma-aloitteisuutta. Opiskelija tuntee keskeisimpiä hotellin tunnuslukuja.	K5: Opiskelija tuntee hotellin liikeidean ja myyntituotteet. Hän vastaa aktiivisesti ja oma-aloitteisesti puhelimeen ja osaa palvella asiakasta asiallisesti ja kohteliaasti. Opiskelija osaa itsenäisesti ja aktiivisesti kunnostaa hotellihuoneen asiakkaalle ja huolehtii yleisten tilojen viihtyisyydestä ja siisteydestä. Hän tuntee hotellin tunnuslukuja ja ymmärtää niiden merkityksen liiketoiminnan kannalta. Opiskelija on oma-aloitteinen.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ruoanvalmistuksen, ravitsemuksen ja mikrobiologian perusteet
Laajuus	7 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija tuntee peruselintarvikkeita ja osaa valmistaa ja koota niistä annoksia turvallisesti, ergonomisesti, ekologisesti ja taloudellisesti. Opintojaksossa keskitytään seuraaviin asiasisältöihin: Raaka-aineiden esikäsittely ja tuotteiden esillelaitto keittiössä Tuotteiden esillelaitto ja työskentely asiakastiloissa (noutopöytä: aamiainen, lounas) Työ- ja asiakastilojen puhtaanapito Astiahuolto Omavalvonta Ruoanvalmistuksen perusteet 5ov Ravitsemus, erityisruokavaliot ja mikrobiologia 2ov
Toteutustapa	luennot, oppimistehtävät, opetuskeittiötyöskentely, tutustuminen hotelli- ja ravintola-alan yrityksiin (aamiainen).
Kytkenät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Opintojakson arvosana muodostuu jaksoon sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettut koheet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija tunnistaa yleisimpiä hotellin aamiaisella käytettävistä perusraaka-aineista ja osaa arvioida niiden laatua ohjattuna. Hän osaa säilyttää ruokia oikein ja käsitellä niitä taloudellisesti. Opiskelija osaa esikäsittää elintarvikkeita ohjattuna. Hän tuntee omavalvonnan sisältöä ja osaa ohjattuna tehdä sen mukaisia toimenpiteitä. Hän osaa käsitellä keittiön käsityövälineitä turvallisesti ja osaa ohjattuna tehdä keittiön puhtaanapitotyöt. Opiskelija osaa lajitella jätteitä ja huomioi ohjattuna työssään energian, veden ja raaka-aineiden säästämisen.	H3: Opiskelija tuntee keskeiset hotellin aamiaisella käytettävät perusraaka-aineet ja osaa arvioida niiden laatua. Hän osaa säilyttää ruokia oikein ja käsitellä niitä taloudellisesti. Opiskelija osaa esikäsittää elintarvikkeita. Hän tuntee omavalvonnan sisällön ja osaa tehdä joitakin sen mukaisia toimenpiteitä itsenäisesti. Hän osaa käsitellä keittiön käsityövälineitä turvallisesti ja osaa ryhmän jäsenenä tehdä keittiön puhtaanapitotyöt. Opiskelija osaa lajitella jätteitä ja huomioi työssään energian, veden ja raaka-aineiden säästämisen.	K5: Opiskelija tuntee hotellin aamiaisella käytettävät perusraaka-aineet ja osaa arvioida niiden laatua itsenäisesti. Hän osaa säilyttää ruokia oikein ja käsitellä niitä taloudellisesti. Opiskelija osaa esikäsittää elintarvikkeita. Hän tuntee omavalvonnan sisällön ja osaa tehdä sen mukaiset toimenpiteet itsenäisesti ja ymmärtää omavalvonnan merkityksen toiminnan kannalta. Hän osaa käsitellä keittiön käsityövälineitä turvallisesti ja osaa tehdä keittiön puhtaanapitotyöt itsenäisesti. Opiskelija osaa lajitella jätteitä ja huomioi kaikessa työssään energian, veden ja raaka-aineiden säästämisen. Opiskelija on aktiivinen ja oma-aloitteinen työssään.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ravintolapalvelun perusteet
Laajuus	10 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija osaa toimia hotelli- ja ravintolayritysten myynti- ja asiakaspalvelutehtävissä. Hän tuntee yrityksen keskeiset myyntituotteet ja osaa toimia turvallisuusmääräysten mukaisesti. Opiskelija osaa hoitaa aamiastarjoilun sekä muuta tarjoilua avustavana henkilönä. Opiskelija tuntee anniskelumääräykset. Hän osaa kirjata myynnin kassaan sekä ottaa vastaan ja veloittaa asiakasta yrityksen hyväksymien maksuvälineiden mukaan. Tarjoilun perusteet Asiakaspalvelu Maksuvälineet
Toteutustapa	luennot, oppimistehtävät, työskentely ja harjoittelu koulun ravintolapalvelutiloissa, tutustuminen hotelli- ja ravintola-alan yrityksiin.
Kytkenät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Opintojakson arvosana muodostuu jaksoon sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettut koheet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija tuntee ravintolan tavallisia myyntituotteita ja osaa ohjattuna hoitaa ravintolan aamiais- ja lounastarjoilua noutopöydästä. Hän osaa opastettuna avustaa ravintolasalin kunnostamisessa, lautasten ja ruoka-annosten kantamisessa, lautasten keruussa ja pöytien siistimisessä. Opiskelija osaa ohjattuna kirjata myynnin kassaan ja veloittaa asiakasta hyväksytyjen maksuvälineiden puitteissa.	H3: Opiskelija tuntee ravintolan keskeisimpiä myyntituotteita ja osaa hoitaa ravintolan aamiais- ja lounastarjoilua noutopöydästä ryhmän jäsenenä. Hän osaa avustaa ravintolasalin kunnostamisessa, lautasten ja ruoka-annosten kantamisessa, lautasten keruussa ja pöytien siistimisessä. Opiskelija osaa ohjeen mukaan kirjata myynnin kassaan ja veloittaa asiakasta hyväksytyjen maksuvälineiden puitteissa. Opiskelija osaa palvella asiakasta kohteliaasti.	K5: Opiskelija tuntee ravintolan myyntituotteet ja osaa hoitaa ravintolan aamiais- ja lounastarjoilua noutopöydästä itsenäisesti ja aktiivisesti. Hän toimii itsenäisesti ja aktiivisesti ravintolasalin kunnostamisessa, lautasten ja ruoka-annosten kantamisessa, lautasten keruussa ja pöytien siistimisessä. Opiskelija osaa kirjata myynnin kassaan ja veloittaa asiakasta hyväksytyjen maksuvälineiden puitteissa. Hän osaa palvella erilaisia ja eri kulttuuritaustan omaavia asiakkaita kohteliaasti ja asiakkaan tarpeet huomioiden. Opiskelija on oma-aloitteinen.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	HOTELLI- RAVINTOLA- JA KOKOUSPALVELU
Laajuus	20 ov, johon sisältyy 6 ov työssäoppimista
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa toimia palveluhenkisesti, kohteliaasti ja asiakkaan toiveet huomioon ottaen majoitus- ravintola- ja kokouspalvelujen asiakaspalvelutehtävissä. Opiskelija tuntee erilaisia hotelli- ja ravintola-alan tuotteita ja osaa myydä niitä asiakkaille. Hän osaa kunnostaa erilaisia asiakastiloja tilausmääräysten mukaisesti. Opiskelija toimii alan turvallisuusmääräysten ja työläinsäädännön mukaisesti. Opiskelija osaa käyttää erilaisia kassajärjestelmiä ja maksuvälineitä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Opiskelija tuntee matkailuun liittyviä turvallisuusasioita ja osaa huomioida niitä työssään. Hän tutustuu turvallisuusmääräyksiin ja pelastussuunnitelmaan ja osaa laatia yksinkertaisen rungon niihin. Opiskelija osallistuu sammutusharjoituksiin. Opiskelija tuntee työhönsä liittyvää työläinsäädäntöä ja osaa toimia työssään oikein ja ohjeiden mukaisesti. Opiskelija tuntee markkinointiin liittyvää käsitteistöä ja menetelmiä sekä osaa laatia markkinointisuunnitelman. Opiskelija käyttää tietotekniikkaa apuna laatiessaan kirjallista materiaalia. Opiskelija osaa laittaa ravintolan asiakastilat kuntoon tilausmääräysten mukaisesti ja toimii avustavana henkilönä tilaustarjoilussa. Hän hallitsee tavallisimmat tarjoilutekniikat ja juomasekoitukset. Opiskelija osaa kunnostaa noutopöydän ja tuntee niissä tarjottavia ruokia ja tarjoilukokonaisuuksia. Opiskelija tuntee Suomen kokousmaana. Hän tuntee erilaisia kokoustiloja ja niihin liittyviä pöytämuotoja sekä tavallisimmat kokousvälineet. Opiskelija osaa kunnostaa kokoustilan ja toimia kokousisäntänä/emäntänä asiakkaan tilausmääräyksen mukaan.
Hotellipalvelu 8 ov	
Ravintolapalvelu 6 ov	
Kokouspalvelu 6 ov	
Työssäoppiminen	6 ov / Työssäoppiminen tapahtuu pääosin Etelä-Karjalan talousalueen hotelli-, ravintola- ja kokousalan yrityksissä. Koulun toiminnan yksi painopiste on kan-

	sainvälisyys, joten myös työssäoppimista ulkomailla ja muualla Suomessa tuetaan.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus	Kokonaisuuden arvosana muodostuu opintojaksojen, työssäoppimisen ja näytön arvosanoista Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetussuunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
<p>Opiskelija avustaa ravintolan ruoka- ja juomatuotteiden esille laitossa ja tarjoilussa ohjeen mukaan</p> <p>käyttäytyy asiakaspalvelussa hyvien käytöstapojen mukaisesti</p> <p>vastaanottaa pöytävarauksen ja kirjaa tiedot ohjeen mukaan osaa valmistaa perinteisiä ravintolaruokia ohjeen mukaan työparin kanssa</p> <p>tietää tavallisimmat suomalaiset maakuntaruokat ja kausiraaka-aineet</p> <p>myy tavallisimpia mietoja alkoholi-juomia ja tekee opastettuna tavallisimpia juomasekoituksia noudattaa alkoholilainsäädännön ja tupakkalain keskeisiä määräyksiä (ikä, velaksi myynti, päihtyneelle myynti, mittaaminen) noudattaa työturvallisuusohjeita</p> <p>kysyy neuvoa ongelmatilanteissa ja toimii ohjeen mukaan työskentelee työryhmän jäsenenä tekee annetut tehtävät</p> <p>noudattaa yrityksen yhteisiä pelisääntöjä käsittelee ohjeen mukaan maksuvälineitä</p> <p>käyttää oikeita työasentoja sekä ohjeen mukaan nostamiseen ja siirtämiseen tarkoitettuja apuvälineitä</p>	<p>Opiskelija tarjoilee ruoka- ja juomatuotteita</p> <p>tekee katteet ja esille laitton ohjeen mukaan käyttäytyy asiakaspalvelussa ystävällisesti ja kohteliaasti kunnostaa ja varustaa ravintolatilat tilausmääräyksen mukaan vastaanottaa pöytävarauksen ja kirjaa tiedot ohjeen mukaan</p> <p>osaa valmistaa perinteisiä ravintolaruokia ohjeen mukaan ohjattuna tuntee yleisimmät suomalaiset maakuntaruokat ja tavallisimmat kausiraaka-aineet</p> <p>myy tavallisimpia alkoholijuomia ja ohjeen mukaan juomasekoituksia noudattaa alkoholilainsäädännön ja tupakkalain keskeisiä määräyksiä</p> <p>huomioi ohjeen mukaan työturvallisuuden käsitellessään sähkölaitteita sekä kuumia astioita ja tuotteita yrittää selvittää tavallisimmat ongelmat itsenäisesti työskentelee aktiivisesti ja omaaloitteisesti työryhmän jäsenenä pyytää apua tarvittaessa muilta työntekijöiltä</p> <p>noudattaa yrityksen yhteisiä pelisääntöjä on huolellinen laskutuksessa ja maksuvälineiden käsittelyssä</p> <p>käyttää oikeita työasentoja sekä ohjeen mukaan nostamiseen ja siirtämiseen tarkoitettuja apuvälineitä</p>	<p>Opiskelija tarjoilee ruoka- ja juomatuotteita sujuvasti eri menetelmillä tekee katteet ja esille laitton huolellisesti ja itsenäisesti käyttäytyy asiakaspalvelussa ystävällisesti ja kohteliaasti kunnostaa ja varustaa ravintolatilat tilausmääräyksen mukaan vastaanottaa pöytävarauksen ja tiedustelee asiakkaalta erityistoiveet ja kirjaa tiedot itsenäisesti osaa valmistaa perinteisiä ravintolaruokia ohjeen mukaan</p> <p>tuntee yleisimmät suomalaiset maakuntaruokat ja kausiraaka-aineet</p> <p>myy ja tarjoilee alkoholijuomia ja juomasekoituksia itsenäisesti noudattaa alkoholilainsäädäntöä ja tupakkalakia noudattaa työturvallisuusohjeita</p> <p>itsenäisesti huomioi työturvallisuuden käsitellessään sähkölaitteita sekä kuumia astioita ja tuotteita</p> <p>selvittää tavallisimmat ongelmat itsenäisesti</p> <p>työskentelee aktiivisesti ja omaaloitteisesti työryhmän jäsenenä tarvittaessa siirtyy joustavasti eri tehtäviin huomioi muut työntekijät auttamalla heitä pyytää apua tarvittaessa muilta työntekijöiltä noudattaa yrityksen yhteisiä pelisääntöjä on huolellinen laskutuksessa ja maksuvälineiden käsittelyssä toimii oikeudenmukaisesti asiakas- ja työyhteisötilanteissa käyttää oikeita työasentoja sekä ohjeen mukaan nostamiseen ja siirtämiseen tarkoitettuja apuvälineitä</p>
<p>Opiskelija suunnittelee annetun yksittäisen tehtävän toteuttamisen hoitaa kokouspalvelut työparin kanssa hoitaa pienen seurueen kokouskahvien esille laitton ja tarjoilun työparin kanssa käyttäytyy asiakaspalvelussa hyvien käytöstapojen mukaisesti</p>	<p>Opiskelija suunnittelee annettujen tehtävien toteuttamisen</p> <p>hoitaa kokouspalvelut ohjeen mukaan hoitaa itsenäisesti pienen seurueen kokouskahvien esille laitton ja tarjoi-</p>	<p>Opiskelija suunnittelee oman työnsä toteuttamisen tilausmääräyksen perusteella hoitaa kokouspalvelut itsenäisesti ja vastuullisesti hoitaa itsenäisesti pienen seurueen kokouskahvien esille laitton ja tarjoilun</p>

<p>annetun ohjeen mukaan kunnostaa ja varustaa kokoustilat</p> <p>huolehtii ohjeen mukaan tilojen siisteydestä, viihtyisyydestä ja tarjoilujen riittävydestä (kokousvedet, hedelmät yms.)</p> <p>kysyy neuvoa ongelmatilanteissa ja toimii ohjeen mukaan tarkistaa AV-laitteiden toimivuuden. Ilmoittaa vioista.</p> <p>käyttää oikeita työasentoja sekä ohjauksen mukaan nostamiseen ja siirtämiseen tarkoitettuja apuvälineitä</p>	<p>lun</p> <p>käyttättyy asiakaspalvelussa ystävällisesti ja kohteliaasti</p> <p>kunnostaa ja varustaa kokoustilat tilausmääräysten mukaan</p> <p>huolehtii tilojen siisteydestä ja viihtyisyydestä ja tarjoilujen riittävydestä (kokousvedet, hedelmät yms.)</p> <p>yrittää selvittää ongelmatilanteen itsenäisesti</p> <p>tarkistaa AV-laitteiden toimivuuden tarvittaessa osaa vaihtaa lampun piirtoheittimeen</p> <p>käyttää oikeita työasentoja sekä ohjeen mukaan nostamiseen ja siirtämiseen tarkoitettuja apuvälineitä noudattaa työturvallisuusohjeita</p>	<p>käyttättyy asiakaspalvelussa ystävällisesti ja kohteliaasti</p> <p>ohjaa ja neuvoo asiakasta</p> <p>kunnostaa ja varustaa kokoustilat tilausmääräyksen mukaan</p> <p>huolehtii itsenäisesti ja oma-aloitteisesti kokoustilojen siisteydestä, viihtyisyydestä ja tarjoilujen riittävydestä (kokousvedet, hedelmät yms.)</p> <p>selvittää tavallisimmat ongelmatilanteet itsenäisesti</p> <p>tarkistaa AV-laitteiden toimivuuden. Ilmoittaa vioista</p> <p>tarvittaessa vaihtaa lampun piirtoheittimeen</p> <p>tarvittaessa ohjaa ja neuvoo asiakasta AV-laitteiden käytössä</p> <p>käyttää oikeita työasentoja sekä ohjeen mukaan nostamiseen ja siirtämiseen tarkoitettuja apuvälineitä noudattaa työturvallisuusohjeita</p>
--	---	---

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Opiskelija noudattaa työaikoja tuntee tilausmääräyksen sisällön osaa kunnostaa ravintola- ja kokoustilat tilausmääräyksen mukaisesti osaa ohjata ja opastaa asiakasta asiakastiloissa osaa hoitaa yksinkertaisia tarjoilutehtäviä osaa hoitaa kokouspalvelun tehtäviä kokouksen aikana osaa kirjata myynnin ja päättää palvelutilanteen
Näyttöympäristö	Hotelli- ja ravintola-alan yritys, jossa kokoustoimintaa
Näytön ajankohta	2. lukuvuoden aikana / 2. työssäoppimisjaksolla. Hotellipalvelujen osalta osanäyttö 3. työssäoppimisjaksolla

Arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Oman työn suunnittelu	suunnittelee opastettuna annetun yksittäisen tehtävän toteuttamisen hotelliin vastaanotossa tai ravintolassa ja kokouspalvelussa.	suunnittelee ohjeen mukaan oman työnsä hotellin vastaanotossa tai ravintolassa ja kokouspalvelussa.	suunnittelee oman työnsä hotellin vastaanotossa tai ravintolassa ja kokouspalvelussa varustilanteen tai tilausmääräyksen perusteella.
Toteutus: Varausten vastaanottaminen	vastaanottaa ohjeen mukaan yksittäisten asiakkaiden huone- tai pöytävarauksia.	vastaanottaa yksittäisten asiakkaiden huone- tai pöytävarauksia ja tiedustelee asiakkaiden yhteystiedot ohjeen mukaan.	vastaanottaa huolellisesti yksittäisten asiakkaiden huone- tai pöytävarauksia ja tiedustelee asiakkaiden yhteystiedot.
Tilojen kunnostaminen tilausmääräyksen mukaan	kunnostaa ja varustaa ravintola- ja/tai kokoustilat ohjeen mukaan.	kunnostaa ja varustaa ravintola- ja/tai kokoustilat tilausmääräyksen mukaan	kunnostaa ja varustaa ravintola- ja/tai kokoustilat huolellisesti tilausmääräyksen mukaan.
Asiakkaiden vastaanottaminen, opastaminen ja ohjaaminen	avustaa yksittäisten ravintola- tai hotelliasiakkaiden vastaanottamisessa.	laittaa esille myytävät ja tilatut tuotteet ja kattaa ohjeen mukaan.	laittaa esille myytävät ja tilatut tuotteet ja kattaa huolellisesti ja itsenäisesti.
	avustaa yksittäisten ravintola- tai hotelliasiakkaiden vastaanottamisessa.	vastaanottaa yksittäisiä ravintola- tai hotelliasiakkaita ja avustaa ryhmien vastaanottamisessa.	vastaanottaa itsenäisesti yksittäisiä ravintola- tai hotelliasiakkaita ja avustaa ryhmien vastaanottamisessa.
	palvelee asiakkaita ystävälli-		opastaa ja neuvoo kohteli-

<p>Tarjoilu ja palvelun päättäminen</p> <p>Työn arviointi ja kehittäminen</p>	<p>sesti ja kohteliaasti.</p> <p>hoitaa itsenäisesti pienen seurueen kokouskahvien tarjoilun ja hoitaa muut kokouspalvelut yhdessä työparinsa kanssa.</p> <p>hoitaa juoma- ja ruokatarjoilutehtäviä ohjeiden mukaan tai työryhmän jäsenenä.</p> <p>huolehtii ohjeen mukaan asiakastilojen siisteydestä ja tarjoiltavien tuotteiden riittävydestä.</p> <p>arvioi omaa työtään.</p>	<p>opastaa asiakkaita ja on asiakaspalvelussa ystävällinen ja kohtelias.</p> <p>hoitaa kokoustarjoilut itsenäisesti tilausmääräyksen mukaan ja hoitaa myös muut kokouspalvelut itsenäisesti.</p> <p>hoitaa ruoka- ja juomatarjoilutehtäviä työryhmän jäsenenä.</p> <p>huolehtii asiakastilojen siisteydestä ja tarjoiltavien tuotteiden riittävydestä</p> <p>hyvästelee asiakkaan kohteliaasti.</p> <p>arvioi omaa työtään ja tekee parannusehdotuksia.</p>	<p>aasti asiakkaita ja on asiakaspalvelussa aktiivinen, ystävällinen ja kohtelias.</p> <p>hoitaa kokoustarjoilut itsenäisesti tilausmääräyksen mukaan ja hoitaa muut kokouspalvelut vastuullisesti ja aikataulujen mukaisesti.</p> <p>hoitaa ruoka- ja juomatarjoilutehtäviä itsenäisesti.</p> <p>huolehtii itsenäisesti ja omaaloitteisesti asiakastilojen siisteydestä ja viihtyisyydestä sekä tuotteiden riittävydestä</p> <p>hyvästelee asiakkaan kohteliaasti ja kunnostaa tilat tilaisuuden jälkeen.</p> <p>arvioi omaa työtään ja tekee parannusehdotuksia.</p>
<p>Työtehtävän hallinta Työmenetelmien hallinta</p> <p>Työvälineiden hallinta</p>	<p>käyttää opastettuna toimipaikan varausjärjestelmää varausten vastaanottamisessa.</p> <p>tarjoilee ruoka- ja juomatuotteita ohjeen mukaan tai työryhmän jäsenenä.</p> <p>vastaa puhelimeen ja välittää puhelut eteenpäin.</p>	<p>käyttää toimipaikan varausjärjestelmää varausten vastaanottamisessa.</p> <p>tarjoilee ruoka- ja juomatuotteita eri tarjoilumenetelmin.</p> <p>vastaa ripeästi puhelimeen ja välittää puhelut eteenpäin.</p>	<p>käyttää toimipaikan varausjärjestelmää varausten vastaanottamisessa.</p> <p>tarjoilee ruoka- ja juomatuotteita sujuvasti eri tarjoilumenetelmiä käyttäen.</p> <p>vastaa ripeästi puhelimeen ja välittää joustavasti puhelut eteenpäin.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Anniskelumääräykset ja alkoholijuomien tuntemus</p>	<p>anniskelee alkoholijuomia ohjeen mukaan.</p> <p>valmistaa opastettuna tavallisimpia juomasekoituksia.</p>	<p>anniskelee tavallisimpia alkoholijuomia.</p> <p>valmistaa ohjeen mukaan juomasekoituksia.</p> <p>noudattaa alkoholin anniskelun keskeisiä määräyksiä (ikä, velaksi anniskelu, päihtyneelle anniskelu, alkoholijuomien perusannokset).</p>	<p>anniskelee alkoholijuomia ja tavallisimpia juomasekoituksia itsenäisesti.</p> <p>valmistaa tavallisimpia juomasekoituksia itsenäisesti.</p> <p>noudattaa vastuullisesti alkoholin anniskelun keskeisiä määräyksiä (ikä, velaksi anniskelu, päihtyneelle anniskelu, alkoholijuomien perusannokset).</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta</p>	<p>ottaa ohjeen mukaan huomioon oman työturvallisuutensa käsitellessään sähkölaitteita sekä kuumia astioita ja tuotteita ravintolassa.</p>	<p>huomioi oman työturvallisuutensa käsitellessään sähkölaitteita sekä kuumia astioita ja tuotteita ravintolassa.</p>	<p>huomioi oman ja asiakkaiden turvallisuuden käsitellessään sähkölaitteita ja ilmoittaa vioista ja on huolellinen käsitellessään kuumia astioita ja tuotteita ravintolassa.</p>
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Ongelmanratkaisutaidot</p> <p>Yhteistyötaidot: Työryhmässä työskentely</p>	<p>kysyy neuvoa ongelmatilanteessa ja toimii saamansa ohjeen mukaan.</p> <p>työskentelee työryhmän jäsenenä ja tekee annetut tehtävät.</p>	<p>selvittää tavallisimmat ongelmatilanteet itsenäisesti.</p> <p>työskentelee työryhmän aktiivisena jäsenenä ja tekee annetut tehtävät.</p>	<p>toimii ongelmatilanteessa ripeästi ja selvittää tavallisimmat tilanteet itsenäisesti.</p> <p>työskentelee työryhmän aktiivisena ja omaaloitteisena jäsenenä ja tekee annetut</p>

Sisäisestä tiedonkulusta huolehtiminen		pyytää tarvittaessa apua muilta työntekijöiltä.	tehtävät. ottaa muut työntekijät huomioon auttamalla heitä ja pyytää tarvittaessa apua.
Työtehtävien joustava suorittaminen		huolehtii omalta osaltaan sisäisestä tiedonkulusta eri osastojen välillä.	huolehtii ripeästi ja vastuullisesti sisäisestä tiedonkulusta eri osastojen välillä.
Eettiset ja esteettiset taidot: Yhteisten sääntöjen noudattaminen ja vastuullinen työskentely	noudattaa yrityksen yhteisiä sääntöjä.	noudattaa yrityksen yhteisiä sääntöjä ja on vastuullinen työtehtävissään.	siirtyy joustavasti työtehtävästä toiseen. noudattaa täsmällisesti yrityksen yhteisiä sääntöjä ja on vastuullinen työtehtävissään.
Yhteiset painotukset Teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen: AV-laitteiden käyttö	tarkistaa opastettuna AV-laitteiden toimivuuden.	tarkistaa AV-laitteiden toimivuuden.	tarkistaa AV-laitteiden toimivuuden ja ilmoittaa vioista.
Tietotekniikan hyödyntäminen	hyödyntää opastettuna tietotekniikkaa varausten tarkistamisessa ja vastaanottamisessa.	hyödyntää tietotekniikkaa varausten tarkistamisessa ja vastaanottamisessa.	ohjaa ja neuvoo asiakasta AV-laitteiden käytössä. hyödyntää itsenäisesti tietotekniikkaa varausten tarkistamisessa ja vastaanottamisessa.
Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen: Ergonominen työskentely	käyttää opastettuna oikeita työasentoja (tarjottimen ja astioiden kantaminen) sekä nostamiseen ja siirtämiseen (kokoustarjoilu, kalusteet) tarkoitettuja apuvälineitä.	käyttää ohjeen mukaan oikeita työasentoja (tarjottimen ja astioiden kantaminen) sekä nostamiseen ja siirtämiseen (kokoustarjoilu, kalusteet) tarkoitettuja apuvälineitä.	hyödyntää oikeita työasentoja (tarjottimen ja astioiden kantaminen) ja käyttää omaaloitteisesti nostamiseen ja siirtämiseen (kokoustarjoilu, kalusteet) tarkoitettuja apuvälineitä.

Opintojakso	Hotellipalvelu
Laajuus	8 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija tuntee matkailualaan liittyviä turvallisuusasioita ja osaa huomioida niitä työssään. Hän tutustuu turvallisuusmääräyksiin ja pelastussuunnitelmaan ja osaa laatia yksinkertaisen rungon niihin. Opiskelija osallistuu sammutusharjoituksiin. Opiskelija tuntee työhönsä liittyvää työlainsäädäntöä ja osaa toimia työssään oikein ja ohjeiden mukaisesti. Opiskelija tuntee markkinointiin liittyvää käsitteistöä ja menetelmiä. Opiskelija käyttää tietotekniikkaa apuna laatiessaan kirjallista materiaalia. Turvallisuus matkailualalla (EA) Työlainsäädäntö Markkinointi1 Tietotekniikka
Toteutustapa	Luennot, oppimistehtävät, sammutusharjoitus
Kytkenäät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Opintojakson arvosana muodostuu jaksoon sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettut koheet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija tuntee pelastussuunnitelman keskeistä sisältöä ja osaa ohjattuna toimia turvallisuus- ja työlainsäädännön mukaisesti. Opiskelija osallistuu sammutusharjoituksiin. Hän osaa	H3: Opiskelija tuntee pelastussuunnitelman sisällön ja osaa toimia turvallisuus- ja työlainsäädännön mukaisesti. Opiskelija osallistuu sammutusharjoituksiin. Hän osaa laatia	K5: Opiskelija tuntee pelastussuunnitelman sisällön ja osaa toimia turvallisuus- ja työlainsäädännön mukaisesti. Opiskelija osallistuu sammutusharjoituksiin. Hän osaa itsenäisesti laatia markkinoin-

ohjattuna laatia rungon markkinointisuunnitelmaan ohjatusti ryhmän jäsenenä. Opiskelija käyttää tietotekniikkaa apuna auttavasti hyväkseen. Hän osaa tehdä työ sopimuksen ohjattuna.	markkinointisuunnitelmaan ryhmän jäsenenä. Opiskelija käyttää tietotekniikkaa hyväkseen. Hän osaa tehdä työ sopimuksen ohjeen mukaan..	tisuunnitelmaan ja ymmärtää sen merkityksen yritystoiminnan kannalta. Opiskelija käyttää monipuolisesti hyväkseen tietotekniikkaa. Hän osaa tehdä työ sopimuksen.
--	--	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ravintolapalvelu
Laajuus	6 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija osaa laittaa ravintolan asiakastilat kuntoon tilausmääräysten mukaisesti ja toimii avustavana henkilönä tilaustarjoilussa. Hän hallitsee tavallisimmat tarjoilutekniikat ja juomasekoitukset. Opiskelija osaa kunnostaa noutopöydän ja tuntee niissä tarjottavia ruokia ja tarjoilukokonaisuuksia. Ruokalaji- ja tuotetuntemus Juomatietous
Toteutustapa	Luennot, oppimistehtävät, harjoitukset koulun ravintolapalvelutiloissa ja opetuskaitiössä
Kytkenät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Opintojakson arvosana muodostuu jaksoon sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettut koheet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija tuntee ravintolan liikeideaa ja toimii ohjattuna sen mukaisesti. Hän osaa ohjattuna hoitaa ravintolan ruoka- ja juomatarjoilutehtäviä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa. Opiskelija kirjaa ohjattuna myynnin kassajärjestelmään ja osaa ottaa asiakkaalta maksun vastaan.	3: Opiskelija tuntee ravintolan liikeidean ja toimii sen mukaisesti. Hän osaa hoitaa ravintolan ruoka- ja juomatarjoilutehtäviä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa. Opiskelija kirjaa ohjeen mukaan myynnin kassajärjestelmään ja osaa ottaa asiakkaalta maksun vastaan.	K5: Opiskelija tuntee ravintolan liikeidean ja toimii sen mukaisesti. Hän osaa itsenäisesti ja aktiivisesti hoitaa ravintolan ruoka- ja juomatarjoilutehtäviä kaikissa tilanteissa. Opiskelija kirjaa itsenäisesti myynnin kassajärjestelmään ja ottaa asiakkaalta maksun vastaan.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kokouspalvelu
Laajuus	6 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija tuntee Suomen kokousmaana. Hän tuntee erilaisia kokouksiloja ja niihin liittyviä pöytämuotoja sekä tavallisimmat kokousvälineet. Opiskelija osaa kunnostaa kokouksilan ja toimia kokousisäntänä/emäntänä asiakkaan tilausmääräyksen mukaan.
Toteutustapa	Luennot, oppimistehtävät, tutustuminen kokoushotelliin
Kytkenät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Opintojakson arvosana muodostuu jaksoon sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettut koheet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija osaa ohjattuna hoitaa pienen kokouksilaisuuden kahvitarjoilun ja avustaa muussa kokoustarjoilun hoitamisessa. Opiskelija tuntee tavallisia kokousvälineitä ja hän osaa ohjattuna laittaa ne kokoukskuntoon. Hän osaa ohjattuna kunnostaa kokouksilan tilausmääräyksen mukaiseen kuntoon ja huolehtia tilojen päivittäisestä kunnosta hotellin toimintatapojen mukaisesti.	H3: Opiskelija osaa ryhmän jäsenenä selvittää työvuoron tilaustilanteen. Hän osaa ohjeen mukaisesti ryhmän jäsenenä hoitaa kokoustarjoilun. Opiskelija osaa ohjeen mukaan kunnostaa kokouksilan tilausmääräyksen mukaiseen kuntoon ja huolehtia tilojen päivittäisestä kunnosta hotellin toimintatapojen mukaisesti.	K5: Opiskelija osaa itsenäisesti ja aktiivisesti selvittää työvuoron tilaustilanteen. Hän osaa itsenäisesti hoitaa kokoustarjoilun. Opiskelija tuntee kokousvälineet ja osaa laittaa ne kokoukskuntoon täsmällisesti. Hän osaa itsenäisesti kunnostaa kokouksilan tilausmääräyksen mukaiseen kuntoon ja huolehtii tilojen päivittäisestä kunnosta hotellin toimintatapojen mukaisesti.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	HOTELLIN VASTAANOTTOTOIMINNOT
Laajuus	20 ov, johon sisältyy 8 ov työssäoppimista
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hoitaa hotellin vastaanoton toimintoja kuten huonevaraus, asiakkaan vastaanotto ja tulosestitys sekä asiakkaan lähtöselvitys ja laskutus hotellin toimintatapojen mukaisesti. Hän osaa hoitaa työvuoron päättyessä vastaanoton tilityksen. Opiskelija osaa hakea ja esitellä asiakkaan haluamaa tietoa ja välittää asiakkaalle paikallisia matkailupalveluja. Hän osaa suorittaa hotellin sisäisen tiedottamisen niin, että asiakaspalvelu tapahtuu joustavasti ja toivomusten mukaisesti. Opiskelija osaa palvella asiakasta kohteliaasti ja asiakaslähtöisesti molemmilla kotimaisilla ja yhdellä vieraalla kielellä huomioiden asiakkaan kulttuuritaustan ja erityistoiveet. Hän osaa ottaa asiakaspalautteen vastaan asiallisesti ja välittää sen eteenpäin sekä korjata mahdolliset puutteet. Opiskelija hyödyntää asiakaspalautetta kehittäessään työskentelyään ja toimintatapojaan. Opiskelija osaa käyttää hyväkseen erilaisia tiedonhakumenetelmiä.
Keskeinen sisältö	Hotelli- ja majoituspalvelu 2 7ov (sisältyy opinnäytetyö 2ov) Varausjärjestelmä 6ov Tiedonhaku, raportointi ja viestintä 3ov Englanti 2ov Ruotsi 2ov
Työssäoppiminen	8ov / Työssäoppiminen tapahtuu pääosin Etelä-Karjalan talousalueen hotelli- ja ravintola-alan yrityksissä. Koulun toiminnan yksi painopiste on kansainvälisyys, joten työssäoppimista ulkomailla ja muualla Suomessa tuetaan.
Toteutustapa	Luennot, opiskelutehtävät, suulliset ja kirjalliset harjoitukset
Arvioinnin toteutus	Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu työssäoppimisen, näytön ja kokonaisuuteen sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssiarvosana muodostuu opintomenestyksestä: hyväksytysti suoritettavat kokeet ja oppimistehtävät sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija osaa ohjattuna suorittaa hotelliasiakkaan tulo- ja lähtöselvityksen. Hän osaa ottaa vastaan yksittäisen asiakkaan varauksen ohjattuna. Opiskelija osaa palvella asiakkaita itselleen tutussa ja helppossa asiakaspalvelutilanteessa. Opiskelija on mukana päivittäisen tilityksen tekemisessä toisen työntekijän apuna. Opiskelija on kohtelias.	H3: Opiskelija osaa hoitaa hotellin varaustoimintaa avustavana henkilönä. Hän osaa ohjeiden mukaan ottaa vastaan yksittäiset hotellin asiakkaat ja ohjattuna ryhmät sekä suorittaa sisään kirjautumisen sekä lähtöselvityksen. Opiskelija osaa ohjeiden mukaan tehdä päivittäisen tilityksen ja osaa suorittaa hotellivuorokauden vaihdon hotellijärjestelmään. Opiskelija ottaa vastaan asiakaspalautetta ja on kohtelias asiakaspalvelutilanteissa. Opiskelija tuntee paikallisia matkailutuotteita ja -palveluja.	K5: Opiskelija osaa itsenäisesti ja aktiivisesti hoitaa hotellin varaustoimintaa. Hän osaa itsenäisesti ottaa vastaan kaikki hotellin asiakkaat ja suorittaa sisään kirjautumisen sekä lähtöselvityksen asiantuntevasti ja täsmällisesti. Opiskelija osaa tehdä päivittäisen tilityksen itsenäisesti sekä osaa suorittaa hotellivuorokauden vaihdon hotellijärjestelmään. Opiskelija osaa ottaa vastaan asiakaspalautetta ja on kohtelias kaikissa asiakaspalvelutilanteissa. Opiskelija osaa aktiivisesti myydä hotellin tuotteita sekä paikallisia oheis- ja matkailutuotteita.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Opiskelija osaa tarkistaa huone- ja varaustilanteen osaa tehdä huonevarauksia hotellin varausjärjestelmään osaa tehdä ennakkotoimenpiteitä valmistauduttaessa tulosestitykseen osaa tehdä asiakkaan tulo- ja lähtöselvityksen osaa palvella asiakasta hotellivierailun aikana osaa tehdä tilityksen ja tarkistaa kassan
Näyttöympäristö	Matkailualan yritys, jossa on majoitustoimintaa
Näytön ajankohta	2. lukuvuoden aikana / 3. työssäoppimisjaksolla

Arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Oman työn suunnittelu	suunnittelee ja organisoii ohjeen mukaan oman työnsä.	suunnittelee ja organisoii oman työnsä.	suunnittelee ja organisoii oman työnsä joustavasti tilanteen vaatimalla tavalla.
Myyntitapahtumaan ja tuloksetukseen valmistautuminen	valmistautuu ohjeen mukaan myynti- ja asiakaspalvelutapahtumaan perehtymällä varaustilanteeseen sekä saapuvien ja lähtevien asiakkaiden listaan.	valmistautuu myynti- ja asiakaspalvelutapahtumaan perehtymällä varaustilanteeseen sekä saapuvien ja lähtevien asiakkaiden listaan.	valmistautuu myynti- ja asiakaspalvelutapahtumaan perehtymällä huolellisesti varaustilanteeseen sekä saapuvien ja lähtevien asiakkaiden listaan.
Toteutus: Hotellihuoneiden myynti ja varausten vastaanotto	myy ohjeen mukaan hotellihuoneita.	myy hotellihuoneita ja hallitsee myyntitapahtuman eri vaiheet.	esittelee ja myy hotellihuoneita työskennellen itsenäisesti ja joustavasti myyntitapahtuman eri vaiheissa.
	ottaa ohjeen mukaan vastaan huonevarauksia ja kirjaa ne.	ottaa vastaan huonevarauksia ja kirjaa varaukset huolellisesti hotellijärjestelmään.	ottaa vastaan huonevarauksia ja kirjaa huolellisesti varaukset sekä niihin tulevat muutokset ja peruutukset hotellijärjestelmään.
Hotelliasiakkaiden tuloksetus	tarkistaa yksittäisen asiakkaan tai ryhmän varauksen, avaa hotellilaskun ja kirjaa asiakkaan saapuneeksi.	tarkistaa yksittäisen asiakkaan tai ryhmän varauksen, avaa hotellilaskun ja kirjaa asiakkaan tai asiakkaat saapuneeksi.	tarkistaa joustavasti yksittäisen asiakkaan tai ryhmän varauksen, avaa huolellisesti hotellilaskun ja kirjaa asiakkaan tai asiakkaat saapuneeksi.
Palvelu hotellivierailun aikana	selviytyy asiakaspalvelutapahtuman vaiheista.	selviytyy itsenäisesti asiakaspalvelutapahtuman vaiheista.	selviytyy itsenäisesti asiakaspalvelutapahtuman vaiheista.
		myy yrityksen tuotteita hotellivierailun aikana.	myy aktiivisesti yrityksen tuotteita ja esittelee paikkakunnan palveluja hotellivierailun aikana.
Hotelliasiakkaiden lähtöselvitys	tekee lähtöselvityksen ja laskuttaa asiakkaan tai laatii ohjeen mukaan tilityksen.	tekee lähtöselvityksen ja laskuttaa asiakkaan tai laatii ohjeen mukaan tilityksen.	hoitaa itsenäisesti ja ripeästi lähtöselvityksen ja laskuttaa asiakkaan tai laatii tilityksen.
			päätää palvelun asiakassuhteen jatkuvuuden varmistuen.
			ennakoi asiakkaiden lähtöselvitystilanteet.
Oman työn arviointi	arvioi omaa työtään.	arvioi oma-aloitteisesti työtään.	arvioi oma-aloitteisesti ja perusteellisesti työtään.
Oman työn kehittäminen		esittää kehittämissuhteita omaan työhönsä.	esittää kehittämissuhteita omaan työhönsä.
Työtehtävän hallinta Työmenetelmien ja työvälineiden hallinta	käyttää ohjeen mukaan yrityksen hotelli- ja maksupäätjärjestelmää laskutuksessa ja tekee opastettuna hotellin tilityksen.	käyttää ohjeen mukaan yrityksen hotelli- ja maksupäätjärjestelmää myynnin rekisteröinnissä, asiakkaan laskutuksessa ja tilityksen tekemisessä.	käyttää oma-aloitteisesti yrityksen hotelli- ja maksupäätjärjestelmää myynnin rekisteröinnissä, asiakkaan laskutuksessa ja tilityksen tekemisessä.
	huolehtii ohjeen mukaan peruutuksista ja varauksiin tulevista muutoksista.	huolehtii peruutuksista ja varauksiin tulevista muutoksista.	huolehtii täsmällisesti ja ripeästi peruutuksista ja varauksiin tulevista muutoksista ja ilmoittaa niistä hotellin muille osastoille (esimerkiksi aika, henkilömäärä).

	<p>käyttää ohjeen mukaan puhelinta, sähköpostia ja telefaxia huoneiden myynnissä ja asiakaspalvelussa.</p> <p>hakee ohjeen mukaan Internetistä asiakkaiden tarvitsemaa tietoa.</p>	<p>käyttää puhelinta, sähköpostia ja telefaxia huoneiden myynnissä ja asiakaspalvelussa.</p> <p>hakee Internetistä asiakkaiden tarvitsemaa tietoa.</p> <p>tekee ohjeen mukaan hotellin päivittäistilityksen.</p>	<p>käyttää puhelinta, sähköpostia ja telefaxia huoneiden myynnissä ja asiakaspalvelussa.</p> <p>hakee aktiivisesti Internetistä asiakkaiden tarvitsemaa tietoa.</p> <p>tekee itsenäisesti hotellin päivittäistilityksen.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta Tuotetuntemus</p> <p>Asiakkaiden laskutus, maksuvälineiden käsittely ja eri maksutapojen tuntemus</p>	<p>kertoo ohjeen mukaan yrityksen huonetyypeistä ja yleisimmistä ravintolan tuotteista.</p> <p>selviytyy käteisen ja luotollisten maksuvälineiden käsitteystä.</p>	<p>kertoo kysyttäessä yrityksen huonetyypeistä, ravintolan ruoka- ja juomatuotteista sekä muista lisäpalveluista.</p> <p>hallitsee käteisen ja luotollisten maksuvälineiden käsittelyn ja varmistustoimenpiteet.</p>	<p>kertoo oma-aloitteisesti yrityksen huonetyypeistä, ravintolan ruoka- ja juomatuotteista sekä muista lisäpalveluista.</p> <p>hallitsee käteisen ja luotollisten maksuvälineiden huolellisen käsittelyn ja varmistustoimenpiteet.</p> <p>tarkistaa hotelliasiakkaan laskun oikeellisuuden.</p>
<p>Työturvallisuuden hallinta</p>	<p>noudattaa hotellin turvallisuusmääräyksiä.</p>	<p>noudattaa hotellin turvallisuusmääräyksiä.</p>	<p>noudattaa hotellin turvallisuusmääräyksiä ja omasta sekä asiakasturvallisuudesta annettuja ohjeita.</p>
<p>Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Oppimistaidot: Oman osaamisen arviointi</p> <p>Vuorovaikutus- ja viestintätaidot: Asiakaspalvelutilanteissa viestiminen</p>	<p>arvioi osaamistaan palautteen perusteella.</p> <p>viestii myynti- ja palvelutilanteissa suullisesti ja kirjallisesti yrityksen tapojen mukaisesti (esimerkiksi teittitelee tai sinuttelee asiakkaita).</p>	<p>arvioi omaa osaamistaan palautteen perusteella ja nostaa ohjattuna esille vahvuuksiaan.</p> <p>viestii myynti- ja palvelutilanteissa selkeästi suullisesti ja kirjallisesti yrityksen tapojen mukaisesti (esimerkiksi teittitelee tai sinuttelee asiakkaita).</p>	<p>arvioi osaamistaan itsearvioinnin ja palautteen perusteella sekä nostaa esille vahvuuksiaan.</p> <p>viestii myynti- ja palvelutilanteissa selkeästi suullisesti ja kirjallisesti yrityksen tapojen mukaisesti (esimerkiksi teittitelee tai sinuttelee asiakkaita).</p>
<p>Yhteiset painotukset Kansainvälisyys: Eri kulttuureista tulevien asiakkaiden tasavertainen palvelu</p> <p>Vieraskielisen asiakkaan palvelu</p> <p>Teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen: Tietotekniikkaohjelmien ja Internetin hyödyntäminen</p> <p>Yrittäjyys: Aktiivinen myyntityö</p>	<p>palvelee asiakkaita tasavertaisesti näiden kulttuuritaustasta riippumatta.</p> <p>selviytyy ohjattuna vieraskielisten asiakkaiden palvelusta.</p> <p>hyödyntää ohjeen mukaan tietokoneohjelmaa hotellihuoneiden myynnissä ja laskutuksessa.</p> <p>hyödyntää ohjeen mukaan Internetiä tiedon lähteenä.</p> <p>osallistuu myyntityöhön.</p>	<p>palvelee asiakkaita tasavertaisesti näiden kulttuuritaustasta riippumatta.</p> <p>selviytyy vieraskielisten asiakkaiden palvelusta.</p> <p>hyödyntää ohjeen mukaan tietokoneohjelmaa hotellihuoneiden myynnissä ja laskutuksessa.</p> <p>hyödyntää ohjeen mukaan Internetiä tiedon lähteenä.</p> <p>tekee lisämyyntiä.</p>	<p>palvelee asiakkaita tasavertaisesti näiden kulttuuritaustasta riippumatta.</p> <p>on aloitteellinen vieraskielisten asiakkaiden palvelussa ja selviytyy siitä itsenäisesti ja luontevasti.</p> <p>hyödyntää tietokoneohjelmaa hotellihuoneiden myynnissä ja laskutuksessa.</p> <p>hyödyntää oma-aloitteisesti ja itsenäisesti Internetiä tiedon lähteenä.</p> <p>on aktiivinen myyntityössä ja tekee itsenäisesti lisämyyntiä.</p> <p>on huolellinen huonevarauksen vastaanottamisessa.</p>

Joustava työskentely			palvelee myös kiiretilanteessa joustavasti ja tehokkaasti.
Positiivisen yrityskuvan luominen		luo positiivisen kuvan itseltään ja yrityksestä.	palvelee asiakkaita persoonallisella tavalla ja luo positiivisen kuvan itsestään ja yrityksestä.
Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta: Asiakaspalautteen vastaanottaminen ja sisäinen tiedottaminen	vastaanottaa asiakaspalautetta.	vastaanottaa asiakaspalautetta asiallisesti ja kohteliaasti.	pyytää asiakaspalautetta ja vastaanottaa sen asiallisesti ja kohteliaasti sekä välittää palautteen eteenpäin.
Kuluttajaosaaminen: Kuluttajansuojalain ja toimitusehtosuositusten mukainen toiminta	toimii ohjeen mukaan sovittujen toimitusehtosuositusten mukaisesti (esimerkiksi dl-päivämäärät, nimilistat) ja ilmoittaa niistä asiakkaalle.	toimii sovittujen toimitusehtosuositusten mukaisesti (esimerkiksi dl-päivämäärät, nimilistat) ja ilmoittaa niistä asiakkaalle.	toimii täsmällisesti sovittujen toimitusehtosuositusten mukaisesti (esimerkiksi dl-päivämäärät, nimilistat), ilmoittaa niistä asiakkaalle ja tekee kirjallisen sopimuksen.

Opintokokonaisuus	MYYNТИ- JA KONGRESSIPALVELUT
Laajuus	10 ov, johon sisältyy 2 ov työssäoppimista
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hoitaa hotelli- ja ravintola-alan myyntiä kuten huone- ja pöytävaraukset. Hän osaa esitellä hotellin ja ravintolan tiloja ja toimintaa asiakasryhmille. Opiskelija tuntee hotelli- ja ravintola-alalla yleisesti käytössä olevat toimitus- peruutus- ja maksuehdot. Opiskelija tuntee kongressimatkailuun ja kongressin järjestämiseen liittyviä perusasioita ja hän tuntee Suomen vahvuudet ja mahdollisuudet kongressimaana. Opiskelija tuntee kongressin järjestämiseen liittyviä turvallisuus ja laatutekijöitä. Opiskelija osaa tehdä markkinointisuunnitelman. Opiskelija osaa hoitaa tuttuja asiakaspalvelutilanteita myös venäjäksi.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Markkinointi Myyntipalvelut Kongressipalvelut Luova ilmaisu Asiakaspalveluvenäjä
Työssäoppiminen	8ov / Työssäoppiminen tapahtuu pääosin Etelä-Karjalan talousalueen hotelli- ja ravintola-alan yrityksissä. Koulun toiminnan yksi painopiste on kansainvälisyys, joten myös työssäoppimista ulkomailla ja muualla Suomessa tuetaan.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus	Opintokokonaisuuden arvosana muodostuu työssäoppimisen, näytön ja kokonaisuuteen sisältyvien kurssien arvosanoista. Kurssi-arvosana muodostuu opintomenestyksestä: koe, opiskelutehtävät Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
T1: Opiskelija osaa hoitaa tavallisia pöytä- ja huonevarauksia avustavana henkilönä ja laatia varausvahvistuksen ohjattuna. Hän osaa laatia tilausmääräyksen ohjattuna. Opiskelija tuntee joitakin kongressipalvelun käsitteitä ja kongressin järjestämiseen liittyviä organisaatioita. Opiskelija tuntee joitakin paikallisia ohjelmopalveluita. Opiskelija ymmärtää joitakin hotelli- ja ravintola-alan liittyviä lauseita venäjäksi.	H3: Opiskelija osaa hoitaa ohjeiden mukaan keskeisiä huone ja ravintolavarauksia ja laatia sen pohjalta asiakkaalle varausvahvistuksen. Hän tuntee keskeisiä varaus- peruutus- ja maksuehtoja. Opiskelija osaa ohjeiden mukaan laatia tilausmääräyksen. Opiskelija tuntee kongressitoimintaan liittyvää käsitteistöä ja keskeisimmät kongressiorganisaatiot Suomessa. Hän tuntee kongressin järjestämiseen liittyviä laatu- ja turvallisuustekijöitä. Opiskelija ymmär-	K5: Opiskelija osaa hoitaa sujuvasti ja itsenäisesti erilaisia huone ja ravintolavarauksia ja laatia varausvahvistuksen. Hän tietää ja tuntee käytössä olevat varaus- maksu- ja peruutusehdot sekä osaa kertoa niistä asiakkaalle. Opiskelija osaa itsenäisesti ja täsmällisesti laatia tilausmääräyksen. Opiskelija tuntee kongressitoimintaa liittyvän käsitteistön sekä tietää kongressin järjestämiseen liittyvät paikalliset ja valtakunnalliset organisaatiot Suomessa. Hän tuntee hyvin kongressin järjestämiseen liittyvät laatu-

	tää ja osaa sanoa joitakin hotelli- ja ravintola-alaan liittyviä lauseita venäjäksi.	ja turvallisuustekijöitä ja tuntee talousalueen mahdollisuudet toimia kongressinjärjestäjänä. Opiskelija osaa palvella asiakasta venäjän kielellä tutuissa asiakaspalvelutilanteissa.
--	--	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Opiskelija osaa tarkistaa hotellin ja ravintolan varaustilanteen osaa myydä asiakkaalle yrityksen tuotteita ja kirjata varauksen varausjärjestelmään osaa laatia tarjouskirjeen ja varausvahvistuksen osaa laatia tilausmääräyksen osaa tehdä varauksiin muutoksia
Näyttöympäristö	Hotelli- ja ravintola-alan yritys, jossa on tarjolla majoitus- ja ravintolatoimintaa.
Näytön ajankohta	2. lukuvuoden aikana / 3. työssäoppimisjaksolla

Arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Suunnittelu: Varaustilanteen tarkistaminen ja työn suunnittelu Toteutus: Hotelli-, ravintola- ja kokouspalvelujen myyminen ja varauksien vastaanottaminen Tilausmääräyksen laatiminen ja lähettäminen Tarjous- tai vahvistuskirjeen laatiminen ja lähettäminen Muutoksista ja peruutuksista tiedottaminen Työn arviointi ja kehittäminen	valmistautuu ohjeen mukaan myyntitapahtumaan. järjestää työpisteensä. ottaa vastaan huone-, ravintola- ja kokousvarauksia sekä kirjaa varaukset ohjeen mukaan. laatii tilausmääräyksen. laatii tarjous- tai vahvistuskirjeen ohjeen mukaan. arvioi omaa työskentelyään.	valmistautuu myyntitapahtumaan perehtymällä varaustilanteeseen. suunnittelee ja järjestää työpisteensä. ottaa vastaan huone-, ravintola- ja kokousvarauksia sekä kirjaa varaukset. laatii tilausmääräyksen. laatii tarjous- tai vahvistuskirjeen. tiedottaa varauksiin tai tilauksiin tulevista muutoksista ja peruutuksista muille osastoille ja kirjaa muutokset välittömästi. arvioi oma-aloitteisesti työskentelyään. nostaa ohjattuna esille vahvuuksiaan ja esittää kehittämisohjeita omaan työhön.	valmistautuu huolellisesti myyntitapahtumaan perehtymällä varaustilanteeseen. suunnittelee ja järjestää työpisteensä toimivaksi. ottaa itsenäisesti vastaan huone-, ravintola- ja kokousvarauksia sekä kirjaa varaukset välittömästi. laatii tilausmääräyksen itsenäisesti ja on huolellinen sen laadinnassa. laatii selkeän ja varausneuvottelun mukaisen tarjous- tai vahvistuskirjeen. tiedottaa ripeästi varauksiin tai tilauksiin tulevista muutoksista ja peruutuksista muille osastoille ja kirjaa muutokset välittömästi. arvioi oma-aloitteisesti ja perustellen työskentelyään. nostaa esille vahvuuksiaan ja esittää kehittämisohjeita omaan työhönsä.
Työtehtävän hallinta Työmenetelmien hallinta Työvälineiden hallinta	selviytyy myyntitapahtuman vaiheista ja tekee ohjeen mukaan huone-, ravintola- ja kokouspalvelujen myyntiä. käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa ohjeen mukaan ja Internetiä opastettuna.	hallitsee myyntitapahtuman vaiheet ja työskentelee huolellisesti. käyttää monipuolisesti tekstinkäsittelyohjelmaa ja Internetiä.	hallitsee myyntitapahtuman vaiheet ja työskentelee itsenäisesti, joustavasti ja tehokkaasti. käyttää monipuolisesti ja sujuvasti tekstinkäsittelyohjelmaa ja Internetiä.

	käyttää tilavarausjärjestelmää sekä sähköpostia ja telefaxia.	käyttää tilavarausjärjestelmää sekä sähköpostia ja telefaxia.	käyttää sujuvasti tilavarausjärjestelmää sekä sähköpostia ja telefaxia.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Tuotetuntemus	myy hotellin, ravintolan ja kokouspalvelun tuotteita ja kertoo niistä asiakkaille.	myy aktiivisesti hotellin, ravintolan ja kokouspalvelun tuotteita ja kertoo niistä.	myy aktiivisesti hotellin, ravintolan ja kokouspalvelun tuotteita ja yrityksen oheispalveluja ja esittelee asiakkaalle eri vaihtoehtoja.
Paikallistuntemus	esittelee ohjeen mukaan paikallisia ohjelmalveluja.	esittelee paikallisia ohjelmalveluja.	esittelee aktiivisesti paikallisia ohjelmalveluja.
Maksuehtojen tuntemus			soveltaa luontevasti toimitus-, ryhmävaraus- ja maksuehtoja.
Työturvallisuuden hallinta	noudattaa opastettuna hotellin turvallisuusmääräyksiä, kuten tilojen enimmäishenkilömäärää koskevia määräyksiä.	noudattaa hotellin turvallisuusmääräyksiä, kuten tilojen enimmäishenkilömäärää koskevia määräyksiä.	noudattaa täsmällisesti hotellin turvallisuusmääräyksiä, kuten tilojen enimmäishenkilömäärää koskevia määräyksiä.
Kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen Vuorovaikutus- ja viestintätaidot: Suullinen ja kirjallinen viestintä asiakastilanteissa	noudattaa myyntitilanteiden suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä yrityksen toimintatapaa (esimerkiksi sinuttelee tai teitittelee asiakkaita).	noudattaa myyntitilanteiden suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä yrityksen toimintatapaa (esimerkiksi sinuttelee tai teitittelee asiakkaita).	noudattaa myyntitilanteiden suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä yrityksen toimintatapaa (esimerkiksi sinuttelee tai teitittelee asiakkaita).
Aloitteellinen myyntityö	neuvoo asiakasta ohjeen mukaan.	viestii selkeästi suullisesti ja kirjallisesti myyntitilanteissa. on aloitteellinen myyntitilanteissa. neuvoo asiakasta kohteliaasti.	viestii selkeästi suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa myynti- ja vuorovaikutustilanteissa. on reipas ja aloitteellinen myyntitilanteissa. neuvoo asiakasta omaaloitteisesti ja kohteliaasti.
Asiakkaan neuvominen			
Yhteiset painotukset Teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen	käyttää ohjattuna sähköisiä viestimiä ja sähköistä varausjärjestelmää.	käyttää sähköisiä viestimiä ja sähköistä varausjärjestelmää.	käyttää monipuolisesti sähköisiä viestimiä ja sähköistä varausjärjestelmää

	OPINNÄYTETYÖ
Laajuus	2 ov
Tavoitteet ja keskeinen sisältö	Opiskelija tuottaa laajuudeltaan kahden opintoviikon mittaisen kirjallisen työn hotelli- ja majoitusalaan liittyvästä aiheesta. Työ voi olla mm. kirjallisuusselvitys, tutkimus, projektokuvaus, ohjelman toteutus tms. Opinnäytetyö esitetään suullisesti opinnäytetyöseminaarissa. Jokaisella opiskelijalla on opponoiija, joka arvioi työn. Opinnäytetyö voi olla yksilö- pari- tai ryhmätö.
Toteutustapa	Itsenäinen työskentely, ohjaus.
Kytkenät muihin opintoihin	
Arvioinnin toteutus	Työn arvioivat ohjaava opettaja, äidinkielen opettaja ja opiskelija

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija suunnittelee ja laatii oman alansa perustehtäviä kokoavan tai yk-	Opiskelija suunnittelee ja laatii omaan alaansa liittyvän kirjallisen	Opiskelija suunnittelee ja laatii omaan alaansa liittyvän kirjallisen (kirjallisuus-

<p>sittäisen osa-alueen tehtäväkokonaisuuden ohjattuna. Hän hankkii ohjatusti tietoa keskeisistä lähteistä ja valitsee tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät. Hän tarvitsee apua opinnäytetyön laadinnassa ja arvioinnissa. Opiskelija osaa esitellä opinnäytetyönsä suullisesti.</p>	<p>(kirjallisuusselvityksen, projektikuvauksen, tutkimuksen, ohjelman toteutuksen tms.) opinnäytetyön. Hän hakee opinnäytetyöhön liittyvää tietoa keskeisiä lähteitä hyväksikäyttäen. Opiskelija valitsee tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät. Hän käy vuoropuhelua ohjaajan kanssa. Opiskelija arvioi työnsä etenemistä ja onnistumista. Opiskelija arvioi työnsä etenemistä ja onnistumista ja esittelee työnsä kirjallisesti ja suullisesti.</p>	<p>selvityksen, projektikuvauksen, tutkimuksen, ohjelman toteutuksen tms.) opinnäytetyön itsenäisesti. Hän hakee opinnäytetyöhön liittyvää tietoa itsenäisesti ja aktiivisesti keskeisiä lähteitä monipuolisesti hyväksikäyttäen ja käyttää lähdekritiikkiä. Opiskelija valitsee tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät. Hän käy vuoropuhelua ohjaajan kanssa omaaloitteisesti ja sopii poikkeamista. Opiskelija arvioi työnsä etenemistä ja onnistumista aktiivisesti ja itsenäisesti. Opiskelija arvioi työnsä etenemistä ja onnistumista monipuolisesti, selkeästi ja kuvaavasti ja esittelee työnsä kirjallisesti ja suullisesti.</p>
--	--	---

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

**Vapaasti valittavista opinnoista
on erillinen suunnitelma**